

FONDUL MONETAR INTERNAȚIONAL

REPUBLICA MOLDOVA

Raportul personalului FMI privind consultările pe marginea Articolului IV din 2006 și vizând solicitarea unui nou program cu durata de trei ani în cadrul Mecanismului de Finanțare pentru Reducerea Sărăciei și Creștere Economică

Pregătit de Departamentul European
(prin consultare cu alte departamente)

Aprobat de Ajai Chopra și Anthony R. Boote
20 aprilie 2006

Perioada misiunilor	1–15 decembrie 2005 și 1–10 februarie 2006
Echipa	T. Richardson (șeful misiunii), M. Cuc, A. Angelovska-Bezoska, N. Giginieshvili (toți de la Departamentul European), D. Chua (FAD), C. Gust (PDR), și J. Mathisen (reprezentantul permanent al FMI).
Domeniile incluse în consultări	Conform practicilor stabilite, consultările au inclus doar spațiul controlat de Guvern de pe partea dreaptă a râului Nistru și nu au luat în considerație spațiul din stânga Nistrului, care nu se află sub controlul guvernului (în continuare Transnistria).
PRGF	Autoritățile au solicitat asistență financiară conform unui program cu durata de trei ani susținut de Mecanismul pentru Reducerea Sărăciei și Creștere Economică (PRGF) în sumă de 80,08 milioane DST (65% din cotă) cu achitarea la intervale egale de jumătate de an.
Sistemul de schimb valutar	Moldova a acceptat obligațiile conform Articolului VIII, secțiunile 2, 3 și 4 ale Statutului FMI. Sistemul de schimb valutar rămâne liber de orice restricții asupra plăților și transferurilor pentru tranzacțiile internaționale curente (Suplimentul I).
Coordonarea cu donatorii	Misiunea a ținut legătura cu Banca Mondială (care a avut o misiune paralelă pentru a discuta posibilitatea acordării PRSC, Suplimentul II), cu BERD (Suplimentul III), cu PNUD și cu alți donatori, îndeosebi Comisia Europeană, (care, de asemenea, a avut în țară o misiune paralelă).
Date	Biroul Național de Statistică (http://www.statistica.md/), Banca Națională a Moldovei (http://www.bnm.org/english/index_en.html), Ministerul Finanțelor (www.moldova.md). În pofida anumitor puncte slabe, disponibilitatea datelor este adecvată pentru supraveghere, Moldova fiind aproape de subscrierea la standardul SDDS (Suplimentul IV).
Comunicare cu factori din exterior și publicații	Misiunea a avut întreveneri cu membri ai parlamentului, reprezentanți ai sindicatelor, industriei, sectorului financiar, ONG-urilor și comunității academice. La sfârșitul misiunii s-a organizat o conferință de presă și, pentru prima dată, Declarația finală a fost publicată (http://www.imf.org/external/np/ms/2005/121605.htm). Autoritățile și-au dat acordul de a publica raportul echipei FMI și toate documentele de program.

Cuprins	Pagina
Sumar executiv.....	5
I. Introducere.....	6
II. Cadrul general	7
III. Recente evoluții economice	9
IV. Discutarea Politicilor	16
A. Strategia Moldovei de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei	16
B. Cadrul macroeconomic	17
C. Stabilitatea și performanța sectorului financiar.....	26
D. Agenda reformelor structurale	30
V. Aspecte ale programului	31
VI. Evaluarea efectuată de personalul FMI	32
Boxe	
1. Implementarea recomandărilor anterioare ale FMI	7
2. Planul de Acțiuni UE-Moldova	18
3. Spațiul fiscal și bugetul pe anul 2006	21
4. Riscuri și vulnerabilități pe termen mediu	32
Tabele din textul de bază	
Indicatorii macroeconomici de bază — Comparație	8
Indicatorii Dezvoltării Umane	9
Perspectiva pe termen mediu, 2001–08	19
Perspectiva fiscală, 2002–08.....	20
Tabele	
1. Indicatorii selectivi, 2001–08.....	36
2. Balanța de Plăți, 2001–08	37
3. Bugetul Guvernului general 2001–08.....	38
3a. Bugetul Guvernului general, 2004–06.....	40
4. Conturile Băncii Naționale și Sinteza monetară, 2003–06	41
5. Importul resurselor energetice, 2003–08	42
6. Indicatorii sectorului financiar, 2000–05.....	43
7. Obiectivele localizate de Dezvoltare a Mileniului (SCERS).....	44
8. Datoria publică externă și public garantată, 2000–05.....	45
9. Capacitatea de rambursare a creditelor FMI, 2005–12.....	46

10. Cerințele și sursele de finanțare externă , 2004–08	47
---	----

11. Revizuirii și disbursări în cadrul aranjamentului PRGF cu durată de 3 ani.....	48
--	----

Diagrame

Inflația, ianuarie 2004–martie 2006	10
Evoluțiile monetare	11
Ratele dobânzii, 2004–06.....	12
Ratele de schimb efective nominale și reale, ianuarie 2001–decembrie 05	14
Rata de schimb Leu/dolar SUA și rata de schimb efectivă reală	24
Datoria publică și garantată de stat, 1995–2005	26
Indicatorii stabilității sectorului financiar, 2004.....	28
Rentabilitatea sistemului bancar, 2000–04	29

Extras

Analiza sustenabilității datoriei.....	49
--	----

Tabele anexate

1a. External Debt Sustainability Framework, Baseline Scenario, 2003–25	51
1b. Sensitivity Analyses for Key Indicators of Public and Publicly Guaranteed External Debt, 2005–25	52
2a. Public Sector Debt Sustainability Framework, Baseline Scenario, 2002–25	54
2b. Sensitivity Analysis for Key Indicators of Public Debt, 2005–25	55

Diagrame anexate

1. Indicators of Public and Publicly Guaranteed External Debt Under the Alternative Scenarios, 2005–25	53
2. Indicators of Public Debt Under Alternative Scenarios, 2005–25.....	56

Suplimente

I. Relațiile cu FMI	57
II. Moldova: Relațiile dintre FMI și Banca Mondială	62
III. Relațiile cu BERD.....	67
IV. Aspecte statistice.....	68

Anexe

I. Scrisoarea Președintelui Republicii Moldova Vladimir Voronin	71
II. Scrisoarea de intenții.....	72
III. Memorandumul cu privire la Politicile Economice și Financiare	74
IV. Memorandumul Tehnic de Înțelegere.....	87

Listă de acronime

AML/CFT	Prevenirea Spălării Banilor și Combaterea Finanțării Terorismului
BEM	Banca de Economii a Moldovei
BoP	Balanța de Plăți
CSI	Comunitatea Statelor Independente
BERD	Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
SCERS	Strategia de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei
UE	Uniunea Europeană
FAD	Departamentul Afacerilor Fiscale al FMI
FSAP	Programul de Evaluare a Sectorului Financiar
MEFP	Memorandum cu privire la Politici Economice și Financiare
CCTM (MTEF)	Cadrul de Cheltuieli pe Termen Mediu
ODM (MDG)	Obiectivele de Dezvoltare a Mileniului
BNM	Banca Națională a Moldovei
NPLs	Credite Neperformante
PER	Revizuirea Cheltuielilor Publice
ODA	Asistență de Dezvoltare Străină
CNAS (SF)	Casa Națională de Asigurări Sociale
SIDA	Agenția de Dezvoltare Internațională a Suediei
ÎS (SOE)	Întreprindere de stat
TCM	Mii de metri cubi
CTU (TSA)	Contul Trezorerial Unic
PNUD	Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare
TVA	Taxa pe valoarea adăugată

SUMAR EXECUTIV

Aspirațiile Moldovei spre Europa au reînnoit ritmul reformelor. Realegerea în 2005 a guvernului pe o platformă pro-europeană orientată spre reforme a contribuit mult la atingerea unui consens cu privire la necesitatea accelerării reformelor și găsirii unei noi înțelegeri cu FMI. Planul de Acțiuni Uniunea Europeană-Moldova semnat în februarie 2005, oferă autorităților o bază consecventă cu SCERS pentru promovarea unei agende largi de măsuri orientate spre îmbunătățirea perspectivelor de creștere ale Moldovei pe termen lung.

Discuțiile cu privire la politici s-au axat pe următoarele teme:

- ***Necesitatea de a menține stabilitatea macroeconomică în fața incertitudinilor externe.*** S-a ajuns la o înțelegere a necesității de a fixa obiective de inflație care să nu depășească nivelul unei singure cifre în contextul creșterii prețurilor la energia de import, al fluxului de remitențe din străinătate și al asistenței internaționale în creștere. Personalul FMI a apreciat că poziția fiscală (deficitul cu mult mai jos de 1 procent din PIB) este potrivită și că există înțelegere despre necesitatea permiterii unei flexibilități mai mari a ratei de schimb valutar. Autoritățile sunt gata să aplice politici monetare mai rigide dacă va fi necesar pentru a atinge obiectivele cu privire la inflație.
- ***Importanța stabilității și dezvoltării sectorului financiar.*** S-a ajuns la consens cu privire la necesitatea de a întări independența Băncii Naționale a Moldovei, inclusiv prin instaurarea unei stabilități a prețurilor ca obiectiv primar și de a promova concurența în sistemul bancar ca mijloc de îmbunătățire a eficienței sectorului de intermediere financiară. Personalul FMI a afirmat că trebuie de mărit transparența cu privire la proprietarii sectorului bancar și a apreciat ca binevenită mult-așteptata apariția în Moldova a unor instituții bancare străine cu renume. În acest context, s-a ajuns la înțelegerea că demult a sosit momentul elaborării unei strategii de retragere a Băncii de Economii (BEM) aflată în posesia statului.
- ***Agenda mare de reforme structurale nefinalizate.*** Autoritățile s-au angajat să finalizeze procesul de tranziție prin promovarea reformelor care au ca scop desemnarea unui rol adecvat pentru guvern în economie. Acțiunile-cheie în curs de desfășurare includ: modernizarea administrării fiscale; reforma cadrului de reglementare și a administrației publice; îmbunătățirea administrării societăților pe acțiuni și transparența în întreprinderile care sunt în posesia statului (precum și revigorarea procesului de privatizare a acestora) și liberalizarea comerțului.

Personalul FMI susține solicitarea autorităților de a institui un nou aranjament PRGF (Mecanismul/Facilitatea de Reducere a Sărăciei și Creșterea Economică). Scrisoarea de intenții atașată și Memorandumul cu privire al Politici Economice și Financiare cuprind angajamente de politici adecvate pentru menținerea stabilității macroeconomice și accelerarea agendei reformelor economice.

I. INTRODUCERE

1. **Alegerile din martie-aprilie 2005 l-au readus pe Președintele Partidului Comunist la putere**, deși cu o majoritate mai mică decât în timpul primului său mandat. Guvernul a activat conform unei platforme pro-europene, promițând reforme mai rapide și punând mult în valoare semnarea în februarie 2005 a unui Plan de Acțiuni coordonat cu Uniunea Europeană, care e în conformitate cu Strategia de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei (SCERS). În același timp, relațiile cu Rusia rămân dificile în legătură cu impasul actual în raport cu Transnistria.¹

2. **Noile aspirații europene ale Moldovei au dat un avânt nou demult așteptat eforturilor autorităților pentru stabilitate și reforme.** Când s-au finalizat consultările cu privire la Articolul IV în 2004, Consiliul de Directori al FMI a menționat că Moldova va trebui să demonstreze printr-un șir de măsuri concrete o realizare mai bună a reformelor înainte de inițierea discutării unui nou program susținut de Mecanismul pentru Reducerea Sărăciei și Creștere Economică (PRGF). După alegeri personalul FMI a îndemnat autoritățile să înceapă realizarea acestui șir de fapte prin întreprinderea următoarelor măsuri concrete:

- Menținerea unei politici fiscale dure (deficitul să nu depășească ½ procent din PIB în 2005);
- Fortificarea politicilor monetare ca spre sfârșitul lui 2005 să se atingă inflația țintă sub 10%; și
- Accelerarea reformelor structurale, îndeosebi în domeniile reformei administrației publice, modernizării gestionării instituțiilor fiscale și întreprinderilor publice și liberalizării politicilor în domeniul comerțului.

Realizarea acestor acțiuni pe parcursul lunii septembrie a fost suficientă pentru a demonstra eforturile de politică mai mari ale autorităților, ceea ce deschide calea pentru discutarea în decembrie și februarie a unui nou program susținut de FMI.

3. **Aceste discuții au culminat cu solicitarea unui nou aranjament PRGF de 3 ani.** Fiind în corespundere cu Strategia de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei (SCERS), programul propus pune accentul pe menținerea stabilității macroeconomice pe fundalul unor fluxuri puternice de remitențe în valută străină ce intră în țară, precum și pe dezvoltarea sectorului financiar și a reformelor structurale orientate spre accelerarea procesului de tranziție prin clarificarea rolului statului în economie.

¹ Vezi Boxa 1 din IMF Country Report No. 05/48.

Boxa 1. Implementarea recomandărilor anterioare al FMI

După cum a sugerat performanța descurajatoare în cadrul aranjamentului PRGF 2001–03, reacția la recomandările Fondului a fost diferită pe parcursul anilor. Acestea fiind spuse, în 2004–05, aparent, autoritățile au abordat unele dintre mesajele sugerate în decursul consultărilor anterioare.

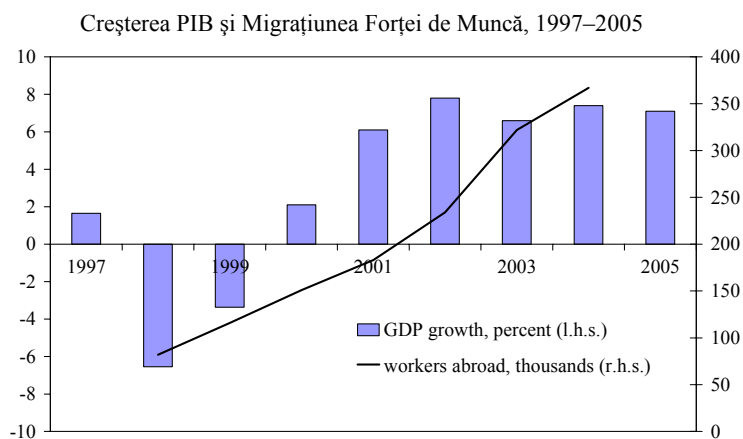
Receptivitatea la recomandările FMI a fost mai mare în domeniile de bază ale politicilor din sectoarele fiscal, monetar și financiar, decât în aspectele structurale. Abordarea politicii fiscale a fost, în general, dură, iar autoritățile responsabile pentru implementarea politicilor monetare în prezent au început să acorde mai multă atenție obiectivului inflației.

Până nu demult reformele structurale au fost blocate, însă, odată cu semnarea Planului de Acțiuni UE-Moldova, apar semne noi de avansare înainte. În sectorul financiar autoritățile au căutat să îndeplinească un șir de recomandări în cadrul FSAP (Programului de Evaluare a Sectorului Financiar), inclusiv cele orientate spre îmbunătățirea transparenței în raport cu proprietatea. Se avansează cu reformele în gestionarea fiscală și în administrația publică și se încearcă a îmbunătăți mediul de afaceri prin eliminarea regulamentelor inutile.

II. CADRUL GENERAL

4. **Moldova a fost afectată puternic de criza financiară regională din 1998.** Circa două treimi din exporturile Moldovei erau spre fosta Uniune Sovietică, iar când aceste piețe s-au diminuat brusc, Moldova s-a ciocnit cu un șoc legat de cerere. Pe parcursul anilor 1998-99 pierderile cumulative ale PIB au atins 10%, iar rata sărăciei a crescut până la peste 70% în 1999 (de la 47% în 1997). Rata de schimb valutar s-a depreciat mult, ceea ce a condus la creșterea datoriei externe cu aproape 50% din PIB pe parcursul anilor 1997–2000.

5. **Circumstanțele adverse i-au determinat pe mulți moldoveni să caute locuri de muncă în străinătate** — atât în UE, cât și în țările învecinate, în care salariile sunt considerabil mai mari. Numărul de migranți a crescut brusc după anul 1998, și este în continuă creștere chiar și după ce economia Moldovei a început să se restabilească.² Mai mult decât atât, ritmul reformelor structurale asociate cu tranziția s-a redus brusc după 2001, ceea ce a condus la deteriorarea mediului de afaceri, ceea ce, de asemenea, a stimulat migrațiunea.

Sursă: Autoritățile Moldovei; calculul personalului FMI

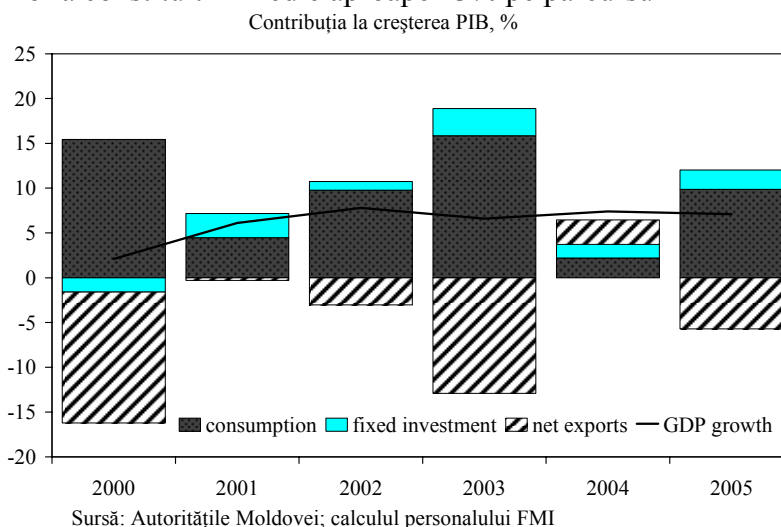
² Vezi M. Cuc, E. Lundbäck and E. Ruggiero, *Migration and Remittances in Moldova (Migrația și transferurile din străinătate în Moldova)*, International Monetary Fund, 2005.

6. Fluxul remitențelor din străinătate a stat la baza creșterii economice semnificative din ultimii ani.

Creșterea a fost condiționată de consum și construcția spațiului locativ.

Creșterea anuală medie a importurilor a constituit în medie aproape 23% pe parcursul ultimilor cinci ani, ceea ce a condus la un deficit comercial aproape dublu ca ponderea din PIB (până la 40% în 2005).

În același timp, remitențele din străinătate au sporit presiunea inflaționistă, ceea ce a pus în fața autorităților monetare sarcini dificile de a opera în piețe financiare destul de superficiale.

Indicatorii macroeconomici de bază — Comparație (Media perioadei 2000–05)

	Creșterea BIP real (%)	Inflația IPC (%)	Soldul contului guvernului general (% din PIB)	Soldul contului curent (% din PIB)
Moldova	6.2	13.8	0.1	-5.1
Alte state CSI				
Rusia	6.8	15.9	3.3	11.1
Ucraina	7.4	11.4	-1.7	5.8
Georgia	6.2	5.5	-1.5	-6.9
România	5.1	23.1	-2.3	-6.6
Bulgaria	5.0	6.2	0.2	-8.5
Serbia și Montenegro	5.1	36.5	-1.6	-8.1
RFI Macedonia	1.9	2.5	-1.5	-4.6
Albania	5.7	2.7	-6.0	-4.7

Sursă: WEO.

7. **Există semnale că modelul actual de creștere economică se apropie de limită.** În unele sectoare a început să se manifeste deficitul forței de muncă, iar întârzierea investițiilor a împiedicat modernizarea în alte sectoare. Mai mult decât atât, dezvoltarea destul de treptată a sectorului financiar înseamnă că intermedierea este slabă, ceea ce în combinație cu mediul de afaceri nefavorabil a complicat și mai mult perspectivele de creștere ale Moldovei.

8. **Migrațiunea a condus la tendința de ameliorare a sărăciei**, deoarece cei ce lucrează peste hotare și-au susținut familiile prin transferuri mari, care sunt în creștere. Aceste fluxuri de fonduri au crescut de la mai puțin de 10% din PIB înainte de criza financiară din 1998 până la peste 30% din PIB în 2005. Nivelurile sărăciei s-au diminuat respectiv până la 28% în 2004. Însă, avansarea spre Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului în alte domenii a fost contradictorie. În timp ce succesele Moldovei în reducerea mortalității infantile și în accesul la surse sigure de apă potabilă au fost remarcabile, o avansare relativ mai mică s-a remarcat recent în creșterea numărului de copii înscriși la școala medie, îmbunătățirea condițiilor sanitare sau combaterea HIV/SIDA.

Indicatorii Dezvoltării Umane

	2000	2002	2004
Ponderea populației cu venitul zilnic mai mic de \$2.15, %	64.5	39.8	27.8
Coefficientul Gini 1/	0.34	0.34	...
Speranța de viață la naștere, ani	67.8	67.0	...
Rata mortalității infantile (la 1,000 născuți-vii)	23.3	18.2	15.3
Rata mortalității materne (la 100,000 nașteri)	27.1	28.0	23.5
Rata mortalității asociată cu tuberculoză (decesuri la 100,000 persoane)	16.9	15.8	16.8
Ponderea populației cu accesul durabil la sursele sigure de apă, %	37.8	38.5	44.5
Ponderea populației cu accesul la serviciile de sanitare sigure, %	41.1	41.7	43.6

Sursă: Ministerul Economiei și Comerțului; baza datelor a BM: Indicatorii de dezvoltare

1/ Inegalitatea repartizării veniturilor disponibile

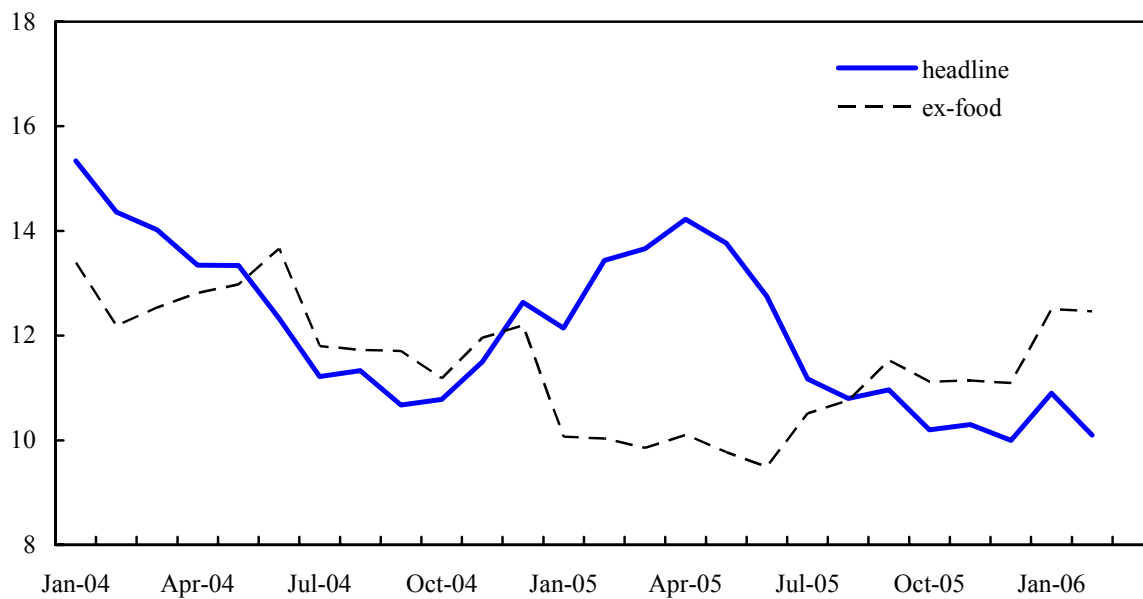
III. RECENTE EVOLUȚII ECONOMICE

9. **Prețurile mai mari la energie au complicat situația macroeconomică în 2005.** Deși creșterea generală a PIB-ului a rămas înaltă, la nivel de 7%, structura lui s-a îndepărtat încă mai mult de sectorul comercial, care a fost afectat deosebit de mult de creșterea prețurilor la produsele petroliere. Încetinirea creșterii exporturilor și costul mai mare al energiei importate a contribuit la deteriorarea soldului contului curent. Indicii inflației s-au îmbunătățit în pofida majorării prețurilor la resursele energetice, atestând o diminuare, sub 10% (an-pe-an) în decembrie 2005 (de la cifra maximală de 14% atestată în aprilie), fiind susținuți de creșterea mai lentă a prețurilor la produsele alimentare și de respectarea mai bună a politicilor macroeconomice.

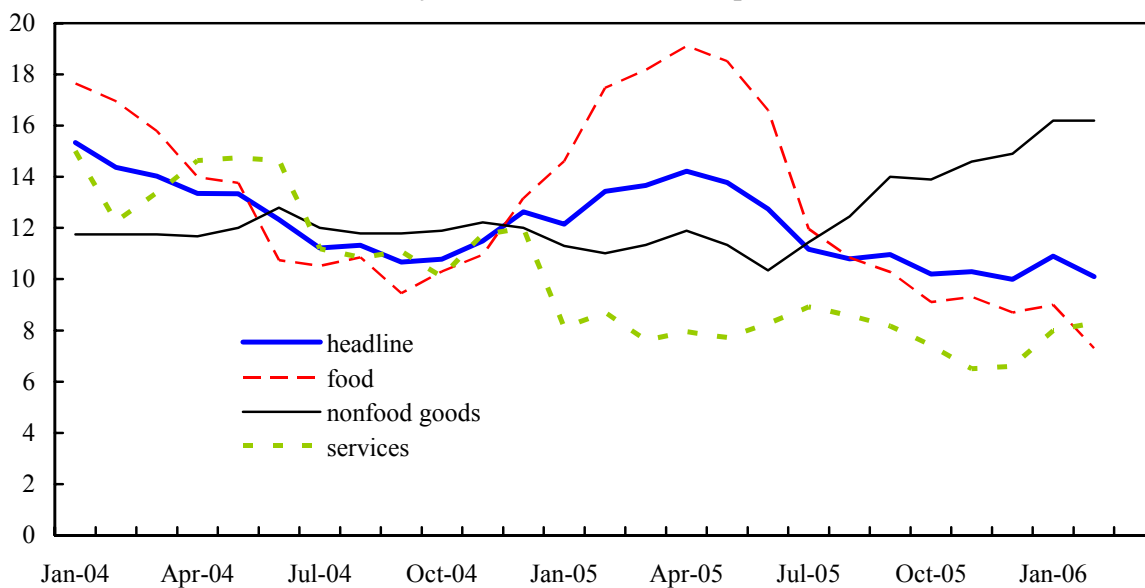
10. **Politicile fiscale și monetare au fost înăsprite.** Performanța substanțială la capitolul TVA s-a manifestat printr-o poziție fiscală mai puternică (un surplus de 1,7% din PIB). La rândul său, BNM a realizat vânzări în creștere ale certificatelor BNM și a aplicat mai activ licitațiile de depozite. Eforturile de sterilizare s-au intensificat pe parcursul trimestrului doi și trei, după care acestea au fost mai moderate în trimestrul patru, când BNM a diminuat procurările valutei în lumina deteriorării poziției Balanței de Plăți asociate cu energia.

Inflația, ianuarie 2004–martie 2006

Inflația de bază arată tendința spre diminuare din aprilie 2005...

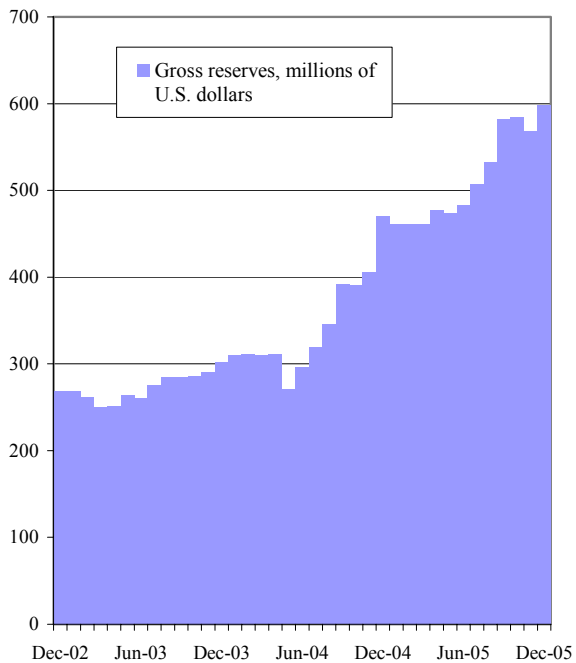
...dar creșterea rapidă a prețului pentru produse nealimentare, în deosebi la combustibil, din mijlocul lui 2005, rămâne impunătoare

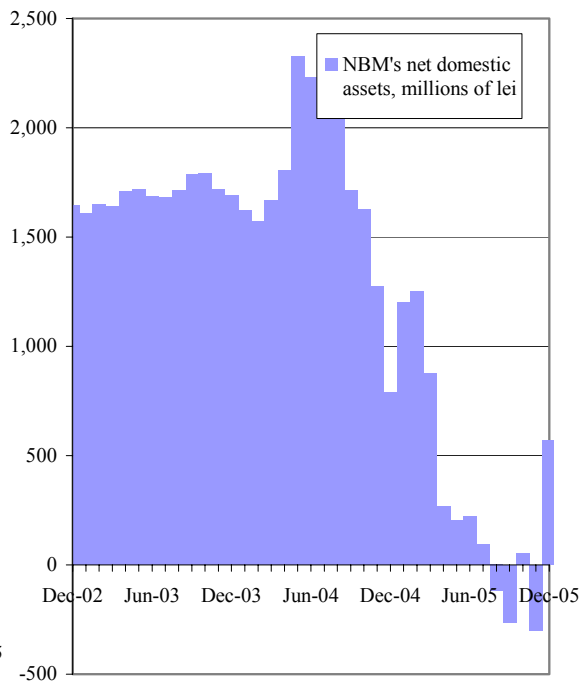
Sursă: autoritățile Moldovei

Evoluția sectorului monetar

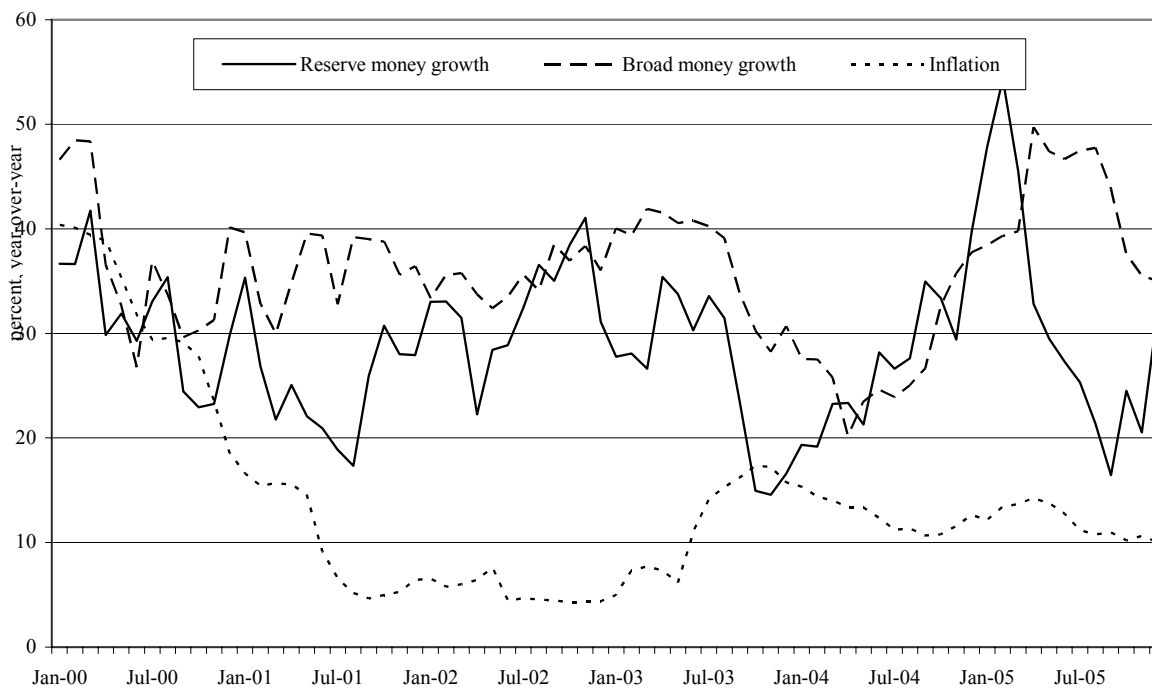
***BNM a acumulat rezervele pe parcursul anilor
2004-2005***

... dar a mărit volumul sterilizărilor...

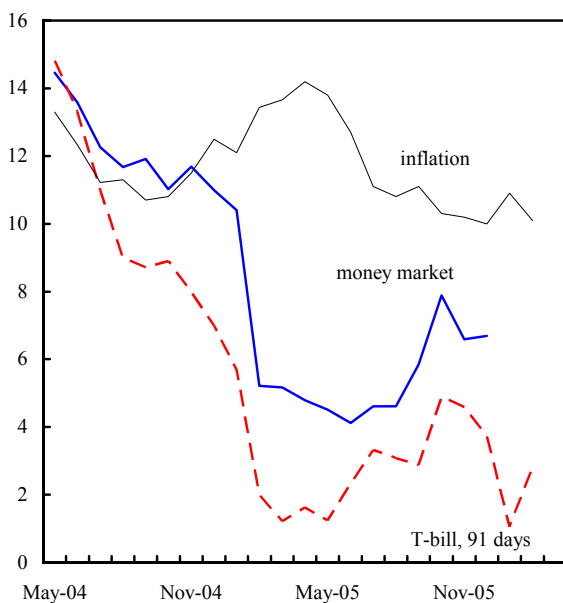
***... a redus baza monetară, dar creșterea rapidă a masei monetare poate
provoca unele riscuri inflaționiste***

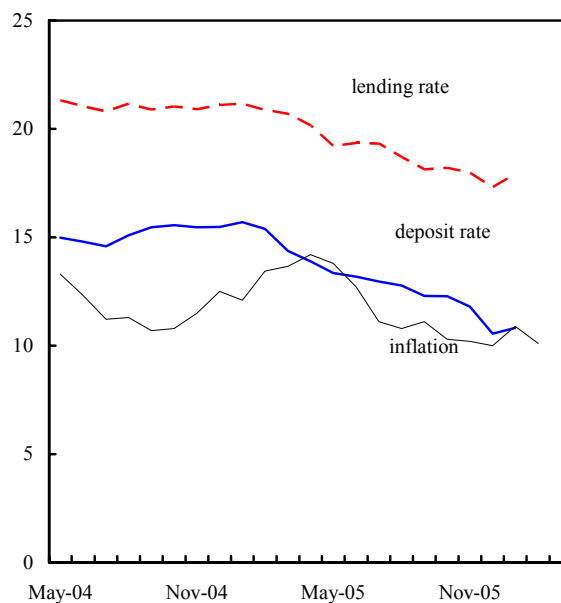
Sursă: Banca Națională a Moldovei; calculul personalului FMI

Ratele dobânzii, 2004–06
(%)

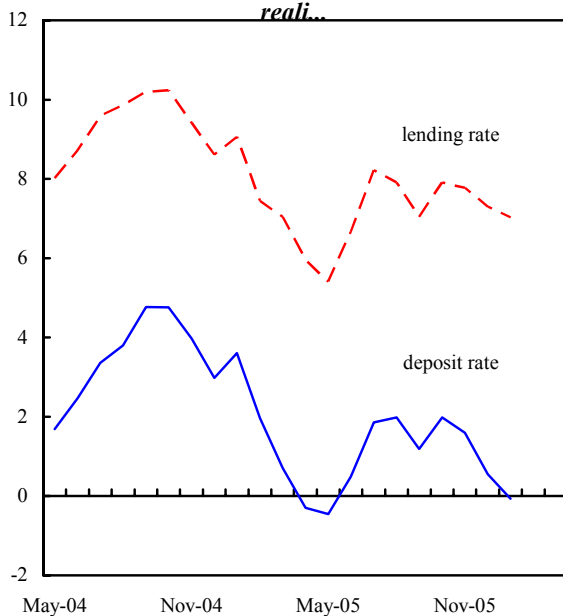
*Lichiditatea excesivă în 2005 a condus la
diminuarea ratelor interbancare...*

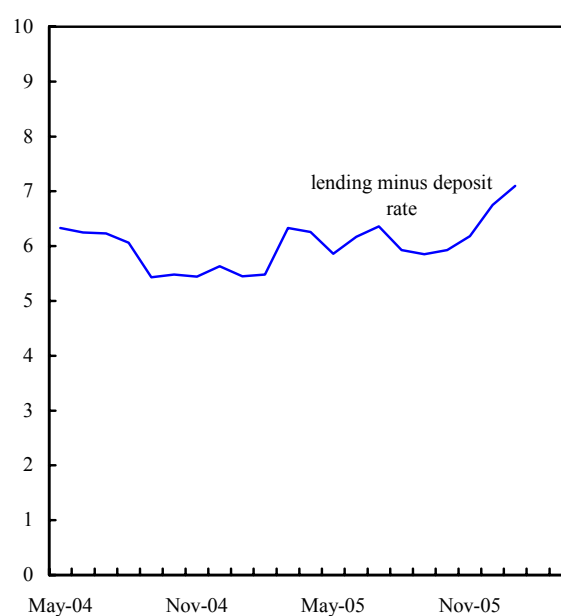
*... dar scăderea costului împrumuturilor
pentru sectorul privat a fost mai lentă...*

*... deși inflația s-a micșorat în
S1 2005, ratele au crescut în termeni
reali...*

... iar spread-ul a rămas vast

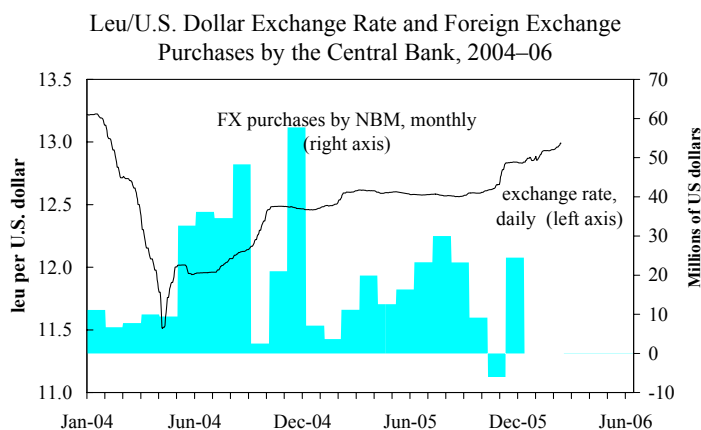

Sursă: BNM; calculul personalului FMI

Soldul BNM la operațiuni de sterilizare a crescut de la media de 1,1% din PIB în 2004 până la media de 2,9% în 2005.³ Ca rezultat, creșterea bazei monetare s-a încetinit pe parcursul anului, atingând cifra de 16½ % la sfârșitul lui septembrie, după care a avut loc creșterea sezonieră din decembrie. În același timp, creșterea masei monetare a rămas mare (rata anuală de 35%). Ratele la credite și depozite au rămas mari în pofida cantității mari de lichiditate pe piața hârtiilor de valoare de stat și pe piețele interbancare, ceea ce sugerează că serviciile de intermediere ale sectorului financiar sunt ineficiente.

11. Aparent, Moldova activează conform unui regim asimetric de flotare dirijată a ratei de schimb valutar. De la mijlocul anului 2004 presiunea de diminuare a ratei valutei străine a fost tolerată, iar

presiunea de creștere a acesteia a fost absorbită de BNM prin procurări de valută.⁴ Leul s-a apreciat în termeni efectivii reali în 2004, însă, în condițiile unei balanțe de plăți mai deteriorate și a unei inflații mai mici decât a partenerilor comerciali principali, această tendință s-a nivelat în 2005. Au crescut, de asemenea, rezervele internaționale (dublându-se în dolari de la jumătatea anului 2003), deși ca pondere a importurilor ele rămân modeste, la rata de 2,2 luni.

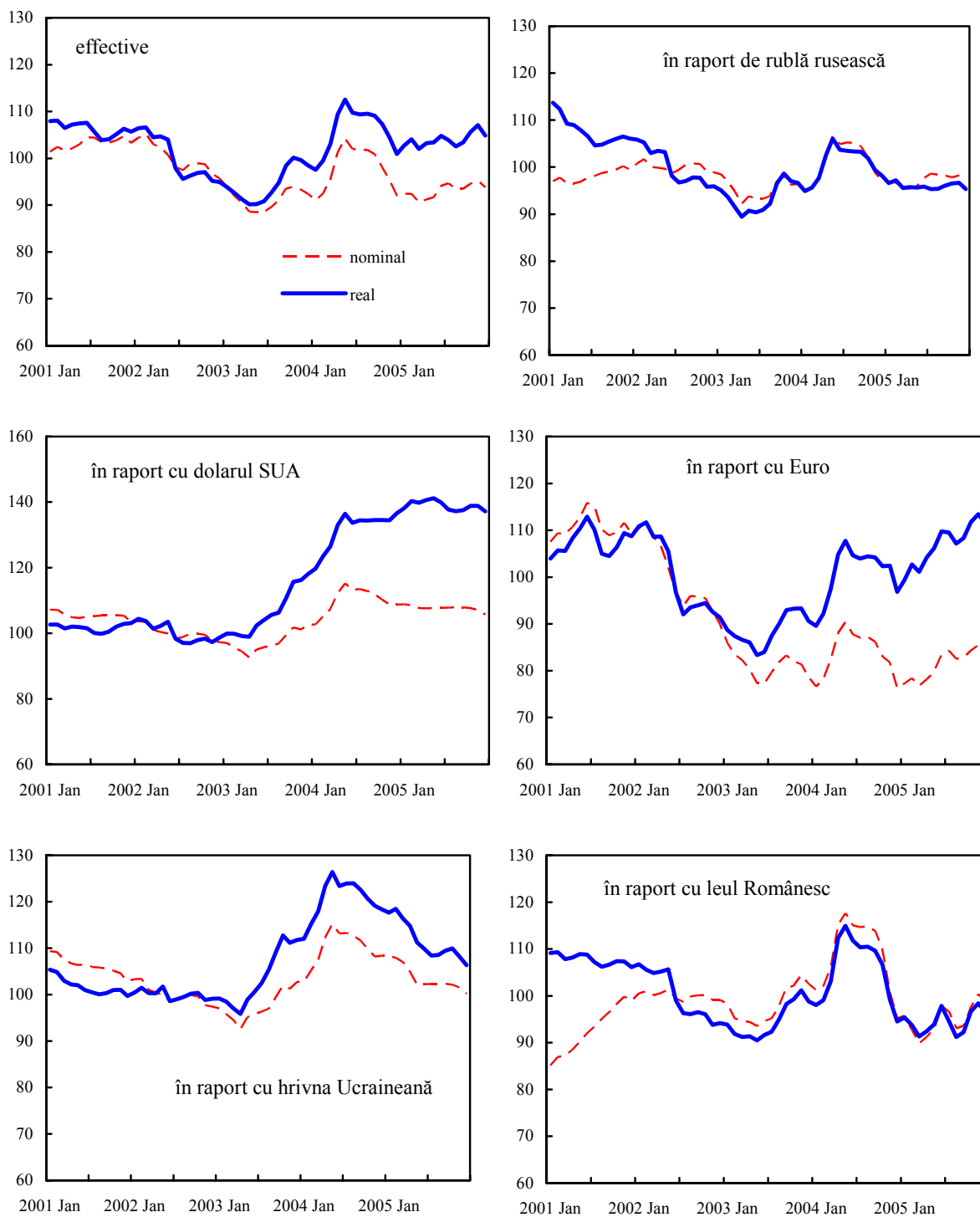

Source: National Bank of Moldova.

³ Costul acestor operații a fost de circa 50 milioane lei (0,1% din PIB) în 2005, în comparație cu profitul estimat realizat de BNM de circa 160 milioane lei.

⁴Pa baza datelor pentru noiembrie 2004-noiembrie 2005, Moldova a fost reclasificată ca țară cu rată de facto fixată în Raportul Anual cu privire la procedurile de schimb valutar din ianuarie 2006.

Ratele de schimb efective nominale și reale, ian 2001–dec 2005
(Index, 2002=100)

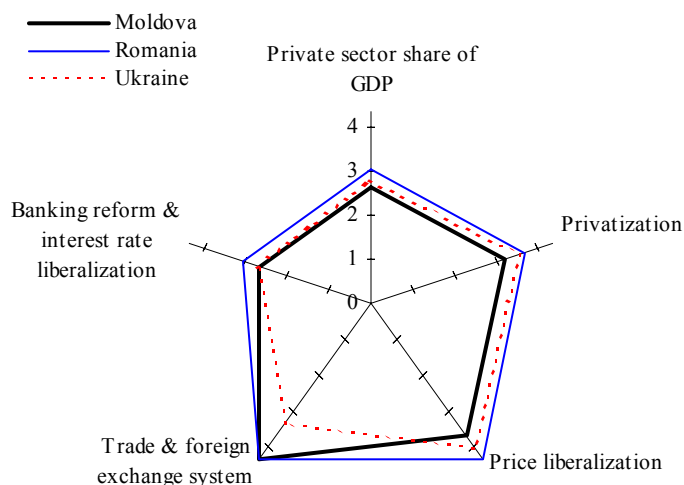
Sursă: FMI, Sistemul Informațional

12. **Contul curent a deteriorat semnificativ până la 5½ % de PIB în 2005, în mare măsură, datorită prețurilor mai mari la energie.** Importurile de energie (îndeosebi motorină) au crescut ca valoare cu aproape 50% în 2005 (aproape 3,5% din PIB), pe când creșterea exporturilor s-a diminuat puțin. Principalele articole de export ale Moldovei sunt produsele agricole, îndeosebi vinul, majoritatea fiind exportate în Rusia. Au fost remarcate cazuri periodice de sistare a comerțului cu Rusia, invocându-se motive fitosanitare în raport cu carnea, fructele și legumele. Totuși impactul general al acestor limitări nu este clar, argumentul fiind că exportatorii au găsit căi indirecte de a transporta mărfurile pe piețele rusești (de ex. prin Ucraina sau Belarus).

13. **Perspectivile în privința datoriei externe continuă să se îmbunătățească, deși s-au acumulat arierate față de creditorii Clubului de la Paris.** Ca ponderea din PIB, datoria externă s-a diminuat de la 100% în 2001 până la circa 55% către anul 2005, în mare măsură datorită creșterii mari și a aprecierii reale a cursului de schimb valutar, dar și ca rezultat al împrumuturilor mai prudente și al câtorva restructurări favorabile. Deși autoritățile au început să plătească dobânda datorată creditorilor Clubului de la Paris în 2004, suma principală datorată nu a fost plătită (Anexa). Mai mult, autoritățile nu au deservit datoria atribuită Transnistriei pe care și-au asumat-o conform unui acord cu Rusia în 2000.

14. **Autoritățile au început să-și intensifice eforturile de reforme structurale în 2005.** Multe dintre măsurile întreprinse au fost orientate la pregătirea agendei unui nou program, care include o revedere funcțională inițială a administrației publice, inventarierea activelor statului, evaluarea procesului de privatizare și pregătirea unei reforme a gestionării finanțelor publice cu susținerea Băncii Mondiale. Totuși, autoritățile recunosc că în unele domenii rămân cu mult în urma țărilor din Europa de sud-est și chiar din CSI, și că anume pentru abordarea acestui aspect se solicită un nou aranjament PRGF.

BERD Indicatorii de Tranziție, 2005

Sursă: BERD Raportul de Tranziție, 2005.

Notă: Indicatorii de tranziție de la 1 (schimbare neînsemnată în comparație cu economia planificată) până la 4.33 (standardele economiei de piață industrializată)

IV. DISCUTAREA POLITICILOR

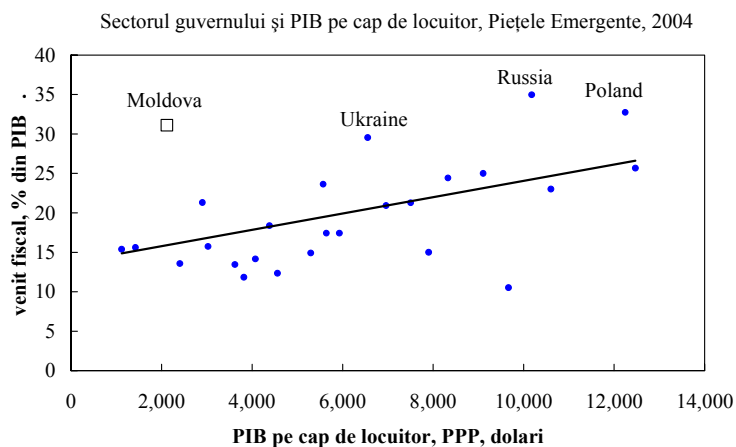
15. Cele trei teme principale ale consultărilor și aspectele pe care programul intenționează să le abordeze sunt următoarele:

- **Susținerea creșterii economice și reducerii sărăciei prin menținerea stabilității macroeconomice**, îndeosebi în condițiile unui flux puternic de remitențe din exterior și creșterii impunătoare a prețurilor la importul resurselor energetice;
- **Îmbunătățirea performanțelor în sectorul financiar**, inclusiv prin utilizarea învățămintelor deduse din misiunea FSAP din anul trecut; și
- **Clarificarea rolului guvernului în economie**, avansând astfel procesul de tranziție.

A. Strategia Moldovei de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei

16. În conformitate cu SCERS, obiectivul principal pe termen mediu al autorităților este de a crea condițiile pentru o creștere sustenabilă, condusă de sectorul privat și orientată spre cei săraci, ținând cont de așezarea geografică favorabilă a Moldovei și de fluxul mare de remitențe din străinătate. Autoritățile recunosc că stabilitatea macroeconomică este o condiție obligatorie pentru creșterea economică și, astfel, și pentru reducerea sărăciei. Ele au arătat îngrijorate că în ultimii ani creșterea se bazează pe consum, iar investițiile se reduc, și, deci, această creștere poate să nu fie sustenabilă. Autoritățile au indicat necesitatea de a reconstrui infrastructura care s-a deteriorat pe parcursul celor 15 ani de tranziție, îndeosebi drumurile rurale și rețeaua de distribuție a gazelor naturale. Ca răspuns la insistența misiunii asupra investițiilor în sectorul privat și îmbunătățirii mediului de afaceri, autoritățile au descris eforturile lor de a elimina regulamentele inutile (inițiativa “ghilotinei” – vezi partea III.D) și de a reduce povara impozitelor.

17. Autoritățile au pregătit un raport anual privind implementarea SCERS.⁵ Ele doresc să evite dublarea eforturilor prin monitorizarea SCERS prin căi care s-ar conforma cu Planul de Acțiuni UE-Moldova (Boxa 2). Autoritățile au intenția de a actualiza rezultatele anului trecut în lumina obiectivelor de creștere economică și reducere a sărăciei. Membrii misiunii au susținut acele elemente din cadrul

Sursă: baza de date a Departamentului Fiscal al FMI; autoritățile

⁵ Vezi raportul anexat și JSAN, precum și SCERS-ul inițial ((IMF Country Report No. 04/395, www.scers.md) și raportul de evaluare JSAN (IMF Country Report No.04/396).

celor două inițiative, care sunt orientate spre crearea unor instituții moderne și a unui mediu de reglementare mai transparent și care ar contribui la o avansare economică mai consecventă. Personalul FMI consideră că actualizarea SCERS oferă o oportunitate bună de a revedea spectrul de activitate și eficacitatea guvernului Moldovei și a sugerat o reducere modestă a cheltuielilor curente în 2006 și pe termen mediu ca acțiune potrivită pentru a crea mai mult spațiu pentru extinderea sectorului privat și pentru a stimula în acest mod creșterea. Autoritățile și-au exprimat acordul menționând că BM pregătește o nouă Examinare a Cheltuielilor Publice și că se află la etapa inițială a unei reforme cuprinzătoare a administrației publice orientate parțial și spre o reducere substanțială a aparatului guvernamental.

B. Cadrul macroeconomic

18. **Se anticipă că creșterea economică se va încetini treptat în 2006 și pe termen mediu**, parțial din cauza prețurilor mai mari la produsele petroliere, precum și în legătură cu deficitul forței de muncă. Conform programului, se prognozează că creșterea reală a PIB-ului se va coborî la 6% în 2006 și la 5% pe termen mediu. Încă, chiar și pentru atingerea acestui rezultat, va fi necesară restabilirea continuă a investițiilor, îndeosebi în sectorul privat.

19. **S-a ajuns la înțelegerea că politicile monetare și fiscale trebuie să aibă ca scop atingerea unui ritm stabil de reducere a inflației.** Programul prevede un obiectiv de inflație de 9% (an-pe-an) în 2006, apoi reducerea inflației la 7% către anul 2008, în pofida creșterii continue a fluxurilor de bani trimiși din străinătate (până la \$1,3 miliarde pe an către anul 2008) și a asistenței străine, care va face ca atingerea acestui obiectiv moderat să fie destul de dificilă (MEFP ¶16). Autoritățile au afirmat că atingerea unui obiectiv mai ambițios în raport cu inflația se poate realiza probabil din contul creșterii economice, a întârzierii în atingerea obiectivelor de dezvoltare ale mileniului (Tabelul 7), sau a ambelor.⁶ În același timp, autoritățile au menționat și limitările mecanismelor de care dispun:

- **Politica monetară** trebuie să susțină partea principală a eforturilor de reducere a inflației, însă piața financiară îngustă limitează capacitățile BNM de a steriliza fluxuri mari de finanțe care vin în țară.
- **Politica fiscală** poate oferi doar susținere limitată pentru atingerea obiectivelor cu privire la inflație, deoarece Moldova mai rămâne a fi cea mai săracă țară din Europa cu necesități mari de dezvoltare a infrastructurii, care sunt în mare măsură finanțate din contul asistenței externe realizată prin buget.⁷ Personalul FMI a menționat, însă, că mai există posibilități de a frâna creșterea cheltuielilor curente.
- Autoritățile au căzut de acord că o flexibilitate mai mare a regimului **cursului de schimb valutar** ar contribui la eforturile de reducere a inflației, dar au menționat că în

⁶ Vezi discuția cu tema: The Macroeconomics of Managing Increased Aid Inflows—Experiences of Low-Income Countries and Policy Implications (www.imf.org).

⁷ Dacă am exclude cheltuielile în proiectele finanțate din străinătate, se anticipă ca guvernul în general va realiza un surplus primar de aproape 2% din PIB în 2006.

viitorul apropiat presiunea remitențelor valutare din exterior asupra ratei de schimb valutar se va compensa, probabil, cu impactul prețurilor mai mari la energie.

Boxa 2. Planul de Acțiuni UE-Moldova

Planul de Acțiuni UE-Moldova a fost semnat în februarie 2005 și cuprinde un spectru larg de aspecte, inclusiv democratizarea, standarde de sănătate, reforma sistemului judiciar și economia. În domeniul economic el e, în general, consecvent cu SCERS și include următoarele elemente-cheie:

Reforma administrativă și reforma sistemului judiciar

- Adoptarea unui cod de etică pentru funcționarii publici, judecători și organele de resort.
- Realizarea unui program de lucru pentru reforma sistemului judiciar.
- Modificarea legilor care se referă la independența și imparțialitatea sistemului judiciar.
- Realizarea reformei administrative a autorităților locale.

Stabilitatea macroeconomică și reducerea sărăciei

- Elaborarea unui Cadru de Cheltuieli pe Termen Mediu (CCTM) consecvent cu SCERS și în concordanță cu FMI.
- Îmbunătățirea gestionării finanțelor publice, inclusiv auditul, potrivit al veniturilor și cheltuielilor bugetului.
- Avansarea spre un acord cu FMI în privința unui program economic solid.
- Elaborarea unei strategii cuprinzătoare de modernizare a administrării fiscale.
- Actualizarea și extinderea sistemului Trezorerial, inclusiv prin integrarea fondurilor social și pentru sănătate într-un cont unic al Trezoreriei.

Îmbunătățirea climatului investițional

- Examinarea legislației naționale pentru identificarea barierelor în calea creării afacerilor și eliminarea lor continuă.
- Întreprinderea de acțiuni pentru a reduce reglementarea excesivă, îmbunătăți transparența și previzibilitatea și a reduce în continuare povara regimului de licențiere și inspecție.
- Inițierea unui dialog cu privire la regulamente și politici industriale și de afaceri cu investitorii străini.
- Îmbunătățirea cadrului de regulamente prudențiale pentru piețele financiare și de supraveghere pentru a le aduce în concordanță cu cele ale UE.
- Crearea unei agenții naționale pentru protecția concurenței și alocarea de mijloace bugetare suficiente pentru ca ea să-și poată îndeplini misiunea.

Promovarea comerțului

- Armonizarea legislației și procedurilor cu normele UE cu privire la certificare și control a originii mărfurilor din Moldova.
- Pregătirea unui plan de acțiuni spre realizarea cerințelor UE cu privire la sănătatea animalelor și procesarea produselor animaliere și cu privire la igienă în procesarea alimentelor.

Vezi http://europa.eu.int/comm/external_relations/moldova/intro/index.htm.

Perspectiva pe termen mediu, 2001–08

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
	Proгноза							
	(Percent change; unless otherwise indicated)							
PIB Real	6.1	7.8	6.6	7.4	7.1	6.0	5.0	5.0
Inflația (sfârșitul perioadei, an-la-an)	6.4	4.4	15.7	12.6	10.0	9.0	8.0	7.0
	(In percent of GDP, unless otherwise noted)							
Economii externe	2.5	4.4	6.8	2.7	5.6	5.4	5.5	5.4
Economii interne	14.2	12.0	11.7	18.5	18.7	17.2	17.7	17.9
Private	12.4	10.0	6.6	12.9	10.6	13.2	13.0	13.2
Publice	1.9	2.0	5.2	5.5	8.1	4.0	4.7	4.7
Investiții brute	16.7	16.3	18.6	21.2	24.4	22.6	23.1	23.3
Private	14.6	13.4	14.0	16.2	18.0	17.8	17.9	18.1
Publice	2.2	2.9	4.6	5.0	6.4	4.8	5.2	5.2
Soldul contului curent	-2.5	-4.4	-6.8	-2.7	-5.6	-5.4	-5.5	-5.4
Stocul datoriei externe	105.1	100.8	88.7	63.8	54.7	51.3	49.7	47.3

Sursa: Autoritățile Moldovei; prognoza personalului FMI

20. **Creșterea prețurilor la energie reprezintă un risc major pentru perspectivele de viitor.** Prețurile la motorina de import au crescut, conform estimărilor, cu 44% în 2005, iar la gazele naturale – cu circa 40% la începutul anului 2006. Pe parcursul ultimilor câțiva ani, Moldova procura gazele naturale din Rusia la prețul de circa \$80 per mie de metri cubi, un preț mult mai mic decât cel din Europa Centrală și Occidentală, însă mai mare decât cel plătit de alte țări din fosta Uniune Sovietică. Prețul de \$110/o mie metri cubi a fost convenit pentru primul trimestru al anului 2006. Prețul de \$160 per mie metri cubi propus inițial de Rusia ar adăuga circa 2% de PIB la deficitul comercial principal și ar conduce la o inflație mai mare și la creșterea economică ceva mai lentă în 2006.

Politica fiscală

21. **A fost exprimat acordul că deficitul bugetar principal (exclusiv granturi) trebuie să nu depășească 0,5% din PIB pe termen mediu** (Boxa 3). Bugetul pentru 2006 prevede un deficit ceva mai mare (0,8% din PIB), în legătură cu disbursarea unui grant al UE în valoare de circa 0,3% din PIB în ultimele zile ale anului 2005. Deoarece datoria generală a guvernului se va diminua până la aproape o treime din PIB în 2006 (de la peste 80% în 2001), un deficit ceva mai mare nu va pune în primejdie sustenabilitatea fiscală pe termen mediu. Cu toate acestea, deși autoritățile au menționat că considerațiile legate de gestionarea cererii cer de a lupta împotriva unui deficit mai mare, ele au remarcat cu îngrijorare că dacă prețurile la energie vor crește mai mult, ar putea fi necesar de revăzut poziția fiscală convenită anterior (MEFP ¶18).

Perspectiva fiscală, 2002–08
(% din PIB)

	2002	2003	2004	2005	Proгноza		
					2006	2007	2008
Venituri	29.6	34.0	35.4	39.5	38.4	38.3	37.7
Cheltuieli	31.5	33.3	34.6	37.9	39.2	38.8	38.2
Primare	29.4	31.2	32.7	36.6	37.7	37.4	37.1
Salarii	9.5	9.6	7.8	7.9	9.0	8.8	8.3
Mărfuri și servicii	6.9	6.2	7.8	8.2	8.8	8.9	8.7
Transferuri	9.5	10.3	11.6	14.2	14.1	14.4	14.9
Capital	2.9	4.6	5.0	6.4	5.2	5.3	5.3
Alte	0.6	0.5	0.5	0.0	0.5	0.1	0.0
Dobînda	2.2	2.1	1.9	1.3	1.5	1.4	1.1
Alte, inclusiv discrepanțele statistice	0.6	-0.4	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0
Soldul total	-1.4	0.2	0.8	1.7	-0.8	-0.5	-0.5
Soldul primar	0.7	2.3	2.7	3.0	0.6	0.9	0.6

Sursă: Autoritățile Moldovei; prognoza personalului FMI

22. **Ținta fiscală în 2006 este substanțial mai flexibilă decât valoarea respectivă pentru 2005.** Personalul FMI și-a exprimat îngrijorarea cu privire la fluctuația deficitului (de la un surplus de 1,7% din PIB în 2005 până la un deficit de 0,8% din PIB în 2006), menționând că aceasta ar complica atingerea obiectivelor macroeconomice ale autorităților. Autoritățile au remarcat că o mare parte a fluctuației poziției fiscale e asociată cu factori care se întâmplă o singură dată, inclusiv transferul unui grant din partea UE în ultimele zile ale lunii decembrie pentru cheltuieli deja alocate în bugetul anului 2006 (ceea ce a adăugat 0,6% din PIB la fluctuația fiscală) și o modificare a compoziției importurilor, ceea ce se va reflecta prin o performanță TVA mai mare.⁸ Autoritățile au menționat, de asemenea, că cu slăbirea balanței de plăți asociată cu energia, probabil, va fi necesar un efort mai mic de susținere a obiectivelor politicii monetare de către buget. În final, personalul FMI a recunoscut că autoritățile au lucrat consecvent pentru prevenirea reducerii deficitului de buget pe parcursul ultimilor ani și a sugerat că suma riscurilor în acest caz indică că cifra deficitului real pentru 2006 poate fi mai bună decât cea stipulată în buget.

Soldul fiscal, 2003–05
(% din PIB)

	2003	2004	2005
Rezultat	0.2	0.8	1.7
Bugetul inițial	-0.7	-0.9	-0.9

Sursă: Autoritățile Moldovei; estimările personalului FMI

⁸ Deoarece importurile de gaz sunt mult mai mari, structura importurilor se va deplasa de la mărfurile de consum – spre energie, care este supusă unor rate TVA mai joase.

Boxa 3. Spațiul fiscal și bugetul pe anul 2006

După o scădere bruscă spre sfârșitul anilor 90, cheltuielile în sectorul public s-au restabilit în ultimii ani. Deși unii în Moldova, inclusiv câțiva donatori străini, ar dori să fie martori ai extinderii în continuare a „spațiului fiscal” disponibil în favoarea reducerii sărăciei, această dorință trebuie echilibrată cu îngrijorarea că sectorul privat este hărțuit în detrimentul perspectivelor de creștere economică de termen lung ale Moldovei.

Astfel, în conformitate cu intenția de a clarifica și limita rolul statului în economie, personalul FMI a susținut prevederile bugetului pentru 2006 întru reducerea poverii generale a impozitelor prin fixarea unor impozite directe mai mici. Autoritățile au afirmat că impozitele directe mai mici vor încuraja afacerile și persoanele individuale să părăsească economia tenebră, deplasând, în același timp, orientarea spre consum. Impozitul pe venit al întreprinderilor s-a redus de la 18% - la 15%, iar impozitul pe venitul persoanelor fizice a fost redus de la 9, 14 și 20% - la 8, 13 și 18%, respectiv. În același timp, baza TVA a fost extinsă prin eliminarea unor scutiri, iar nivelurile concrete ale accizelor au fost indexate la inflație.

23. **Având o susținere mare din partea Președintelui, autoritățile au căzut de acord de a transfera asupra familiilor și întreprinderilor costul majorat al importurilor pentru energie.** Astfel, tarifele la gazele naturale au fost mărite cu 40% în februarie, în mare măsură, proporțional cu creșterea prețurilor la gazele naturale pentru primul trimestru. La acest nivel de prețuri la gazele naturale autoritățile au convenit de a acoperi cheltuielile legate de transferuri adăugătoare către buget ale familiilor cu venituri mici în limitele fiscale actuale (MEFP ¶22). O eventuală creștere mare a prețurilor ar crea necesitatea revederii cadrului macroeconomic, precum și a eforturilor de îmbunătățire a direcționării transferurilor sociale pentru ca acestea să ajungă la cei nevoiași.⁹

24. **Se anticipă că creșterea veniturilor va avea loc în continuare din contul impozitelor robuste indirecte** (MEFP ¶19). Mai mult de jumătate din creșterea de 6½ procente din PIB a veniturilor din impozite pe parcursul perioadei 2002-2005 a provenit din TVA, accize (majoritatea ambelor provine de la importuri) și taxe.¹⁰ Această tendință prezintă, de fapt, o metodă prin care o parte din remitențele mari de fonduri din străinătate se direcționează spre buget, și, în acest mod, spre reducerea sărăciei și dezvoltarea infrastructurii, deoarece însuși creșterea importurilor a fost, în mare măsură, finanțată din contul acestor remitențe.

25. **Pentru viitor autoritățile se angajează să modernizeze sistemul de administrare fiscală** cu scopul îmbunătățirii eficienței colectării impozitelor, prin reducerea costurilor de respectare a legilor și prin aplicarea unor căi indirecte de determinare a obligațiilor fiscale (MEFP ¶21). Cu asistență tehnică din partea FMI, ele pregătesc o strategie de reformă cuprinzătoare de administrare fiscală conform cerințelor Planului de Acțiuni UE-Moldova. Mai mult decât atât, autoritățile au fost de acord cu reprezentanții FMI că Consiliul Creditorilor (un organ politic condus de prim-ministru, care periodic restructurează datoriile la impozite și alte datorii) trebuie înlocuit cu un sistem apolitic care s-ar baza pe Inspectoratul Fiscal de Stat și pe judecătorii de faliment, după necesități (MEFP ¶39).

⁹ FAD planifică să trimită mai târziu o misiune specializată în sărăcie și analiza impactului social pentru a studia acest aspect.

¹⁰ Importurile au crescut cu 14% din PIB pe parcursul acestei perioade.

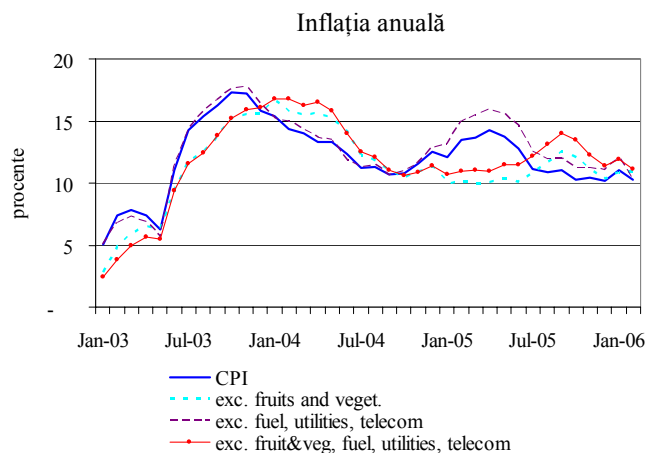
26. **S-a ajuns la o înțelegere că limitarea cheltuielilor ar fi importantă pentru asigurarea sustenabilității finanțelor publice într-un mediu competitiv de afaceri pe termen mediu.** Structura cheltuielilor va rămâne înclinată mult spre cheltuielile sociale (preponderent educație, sănătate și pensii), care se anticipă că vor crește modest de la 24% din PIB în 2005 până la circa 25% din PIB în 2008 (cu includerea fondurilor de asigurări medicale și sociale), cuprinzând astfel aproape $\frac{2}{3}$ din cheltuielile generale ale guvernului. Autoritățile sunt în favoarea sporirii investițiilor în infrastructură, dar așteaptă pentru aceasta asistență treptată din partea donatorilor pentru a nu compromite obiectivele politicilor sociale ale SCERS (sau a relaxa poziția fiscală).

27. **Bugetul pentru 2006 include un spor semnificativ la salariile din sectorul public.** Reprezentanții FMI au optat împotriva mării salariilor, ce se estimează la circa 1% din PIB, motivul fiind că aceasta va face mai dificil de realizat planurile autorităților de a investi mai mult în infrastructură.¹¹ Însă, autoritățile au afirmat că noua lege despre salariile din sectorul bugetar a restabilit ordinea în structura de salarii în sector, structură care devenise inconsecventă din cauza sporirii *ad-hoc* a salariilor în anumite sectoare și că mărirea salariilor implică ajungerea din urmă a legii. Autoritățile au mai indicat și dificultatea de a menține personalul calificat și au sugerat că fără mărirea salariilor nu pot combate în mod credibil corupția din sectorul public. Totuși, pentru anii 2007–08, autoritățile au acceptat să mențină creșterea salariilor în sectorul public în limitele stabilite de CCTM și coordonate cu FMI.

28. **Finanțele Fondului de Asigurări Sociale (FS) au fost indicate ca subiect pentru o deosebită îngrijorare.** În perioada preelectorală pensiile s-au mărit în mediu cu 25% în noiembrie 2004, motiv din care FS a acumulat deficit tot anul 2005. Autoritățile au întreprins măsuri pentru a spori veniturile și au mărit transferurile din bugetul guvernului central pentru a lichida majoritatea deficitului. Deși finanțele FS trebuie să se stabilizeze în 2006 datorită unor măsuri suplimentare de acumulare a veniturilor (preponderent din agricultură), și pe baza unei formule de indexare a pensiilor ce leagă veniturile atât cu IPC, cât și cu creșterea salariilor, reprezentanții FMI au indicat că în FS are loc un dezechilibru structural în creștere. Îmbătrânirea populației, plus numărul mare de moldoveni ce muncesc peste hotare (nefiind captați în rețeaua fiscală a FS), înseamnă că sistemul de pensii din Moldova bazat pe colectarea din mers a fondurilor face necesar un nivel înalt de impozite pe salarii. Așa impozite, la rândul lor, sunt un stimulent adăugător pentru exodul forței de muncă. Autoritățile au acceptat să elaboreze în 2006 un plan care ar pune FS pe o bază financiară sustenabilă pe termen mediu (MEFP ¶23).

Politica monetară și de schimb valutar

29. **S-a ajuns la înțelegerea necesității de a atinge un nivel de inflație sub 10% (MEFP ¶24).** Având

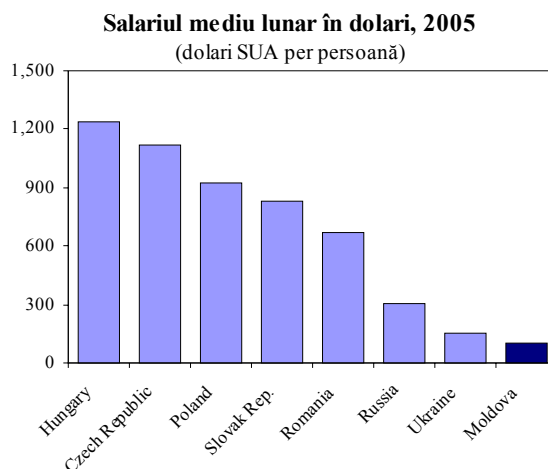

¹¹ Cu regret, datele cu privire la clasificarea economică a cheltuielilor guvernului general nu sunt foarte sigure.

acest obiectiv, BNM orientează politica monetară spre inflația de 9% în 2006 (decembrie-decembrie), cu reducerea treptată la 7% în 2008. Însă, funcționarii au menționat impactul incert al creșterii prețurilor la energie și predominarea alimentelor în coșul IPC, ce ar putea complica atingerea acestui obiectiv.

30. Personalul FMI a opinat că o flexibilitate mai mare a cursului de schimb valutar în ambele direcții ar susține obiectivul de inflație stabilit și ar ajuta Moldovei de a depăși șocurile potențiale.

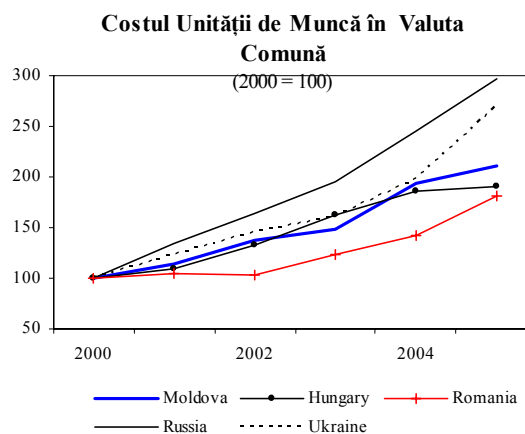
Autoritățile au notat opinia personalului FMI, dar au reiterat că nu intervin decât pentru a echilibra fluctuațiile pe piață. Totuși, în pofida „pericolului de flotare”, s-a ajuns la consensul că în 2006 este puțin probabil să existe o presiune mare înspre aprecierea leului, dată fiind deteriorarea probabilă a balanței comerciale din cauza creșterii prețurilor la energie. Astfel, nu va fi posibil ca restabilirea rezervelor să fie echivalentă cu importurile de trei luni în 2006, deși acest obiectiv va rămâne valabil pentru o perioadă mai târzie a programului. Studiile empirice sugerând că leul rămâne mai jos de rata sa reală de echilibru, personalul FMI și autoritățile au ajuns la concluzia că competitivitatea este adecvată.¹² În plus, în pofida creșterii salariale mari din ultimii ani, ele sunt mult mai mici decât în țările vecine.

Sursă: AMECO; estimările personalului FMI.

31. S-a convenit că BNM să continue aplicarea instrumentelor disponibile pentru absorbirea lichidității din fluxul remitențelor (MEFP ¶25).

BNM a intervenit prin licitații de depozite și a inițiat vânzări ale propriilor hârtii de valoare la începutul lui 2005 în acest scop. BNM se va orienta la creșterea bazei monetare cu circa 16% (decembrie față de decembrie) în 2006.¹³

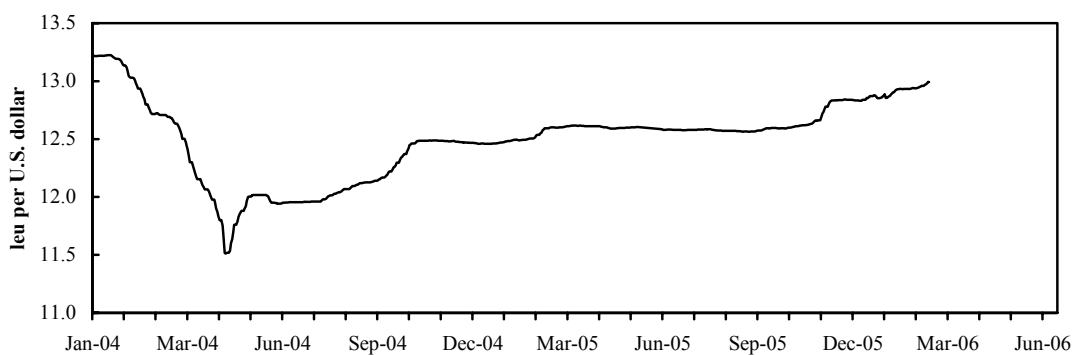
Sursă: AMECO; WEO; calculul personalului FMI

¹² Indicatorii ratei de schimb în echilibru real arată că mai există spațiu pentru aprecierea leului, deși recenta creștere a prețurilor la energie denotă că marja a fost redusă. Vezi, M. Cuc, “External Competitiveness,” Chapter 3 of *Republic of Moldova: Selected Issues*, (SM/05/18 Supplement 1) January 24, 2005.

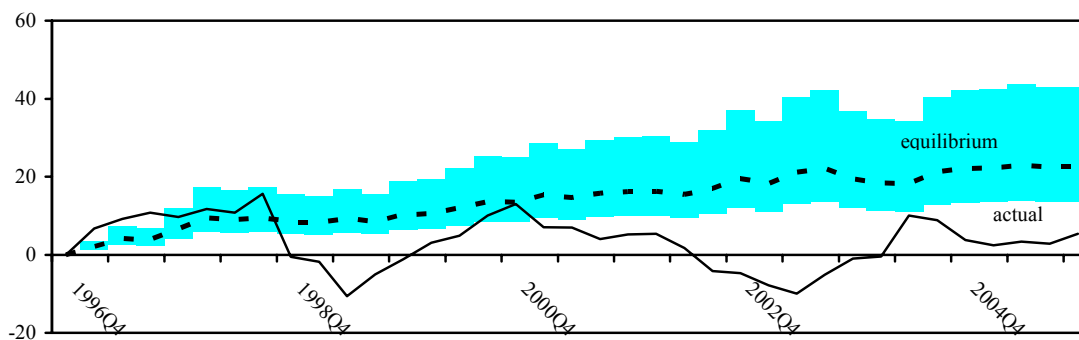
¹³ În 2005, pentru prima dată guvernul a început să achite creditele anterior prelungite de BNM, iar începând cu 2006, el nu va mai obliga BNM să transfere trimestrial profitul (el se va transfera după terminarea anului financiar pe baza conturilor supuse auditului).

Rata de schimb Leu/dolar SUA și rata de schimb efectivă reală (REER)

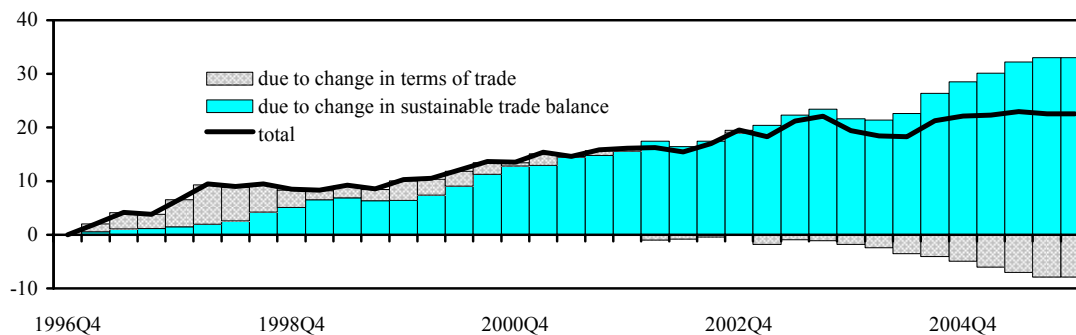
Rata de schimb Leu/dolar SUA, 2004–06

Schimbarea REER și echilibrul REER, 1996–2005 (Cumulativ, %)

Schimbarea echilibrului REER—Decompunerea (Cumulativ, 1996–2005, %) 1/

1/ Valorile de elasticitatea transformării (0.95) și elasticitatea substituiri (0.81) sunt valori medii calculate de Devarajan et al. (1999).

Sursă: BNM; calculul personalului FMI

Autoritățile au fost de acord să transfere depozitele existente ale guvernului central din băncile comerciale la contul Trezoreriei la BNM. Adăugător, în 2006 autoritățile vor explora opțiunea de a păstra datoria guvernului de până în 2004 la BNM (egală cu 1,7 miliarde lei), pentru a spori capacitățile BNM de a realiza operațiuni pe piața deschisă. BNM va fi gata să facă politica monetară și mai dură în caz de necesitate pentru a atinge obiectivul de inflație.

32. **Autoritățile și personalul FMI au ajuns la acordul că e necesară fortificarea independenței BNM.** S-a menționat că Legea despre BNM cere ca BNM să activeze pentru “stabilitatea valutei naționale,” ceea ce se poate interpreta fie ca rată de schimb, fie ca inflație. Pentru a clarifica această problemă cu obiective duble, autoritățile fac modificări în legea respectivă astfel ca stabilitatea prețurilor să fie fixată ca obiectiv primordial al BNM (MEFP ¶24). Legea revăzută va mări și independența BNM prin interzicerea creditării directe a guvernului și va spori independența membrilor consiliului BNM în îndeplinirea îndatoririlor lor obișnuite.¹⁴

Politica comercială

33. **Moldova, țară-membră a OMC, are un regim comercial relativ deschis.** Taxa medie neponderată pe import este de 5,7%, iar importul mărfurilor constituie aproape trei pătrimi din PIB-ul anual. Însă, restricțiile pe export, îndeosebi pentru produsele cerealiere, sunt controversate deja demult. Conform programului, autoritățile au convenit să înlăture cerința ca exportul cerealelor să se realizeze oficial prin Bursa de Mărfuri a Moldovei, care e privată (MEFP ¶40), și au indicat că restricțiile neformale privitor la modul de transportare a mărfurilor de export (de ex. cu trenul, dar nu cu autocarul) au fost înlăturate. Autoritățile au specificat că motivul central al acestor restricții era combaterea evaziunii fiscale (indicarea unor cantități mai mici în factură), menționând că odată cu elaborarea noii strategii cuprinzătoare de administrare a impozitelor, restricțiile pe exporturi vor fi inutile.

34. **Autoritățile și-au exprimat îngrijorarea că accesivitatea anticipată a Bulgariei și României la UE ar putea avea un impact nefavorabil asupra perspectivelor de export ale Moldovei.** Bulgaria absoarbe o proporție relativ mică a produselor din Moldova (mai puțin de 1%), însă România primește circa 10% din exportul total. Principalele mărfuri exportate de Moldova în România sunt produsele agricole și textilele, majoritatea din care vor fi supuse unor taxe mai mari când România va adera la UE. Autoritățile au ajuns la un acord cu UE pentru o facilitate GSP+ și încearcă să negocieze accesul concesional la piețele UE pentru unele produse care au fost excluse din GSP+.

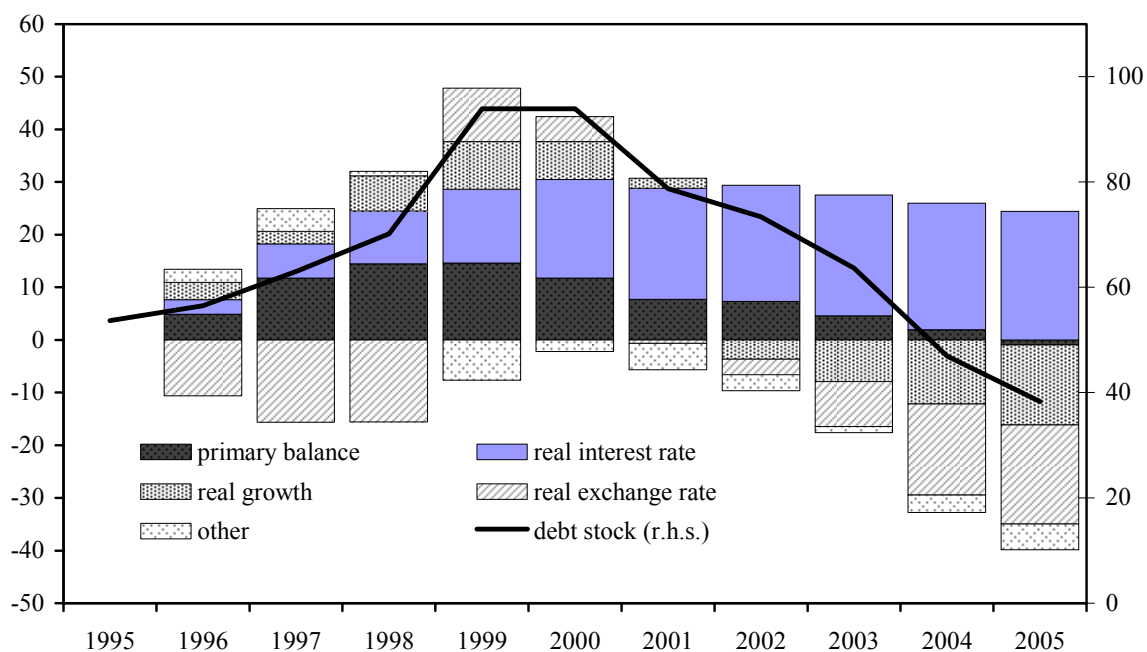
Strategia cu privire la datorii

35. **Autoritățile au pregătit o strategie pentru normalizarea relațiilor cu creditorii externi.** La sfârșitul anului 2005 mărimea datoriilor constituia \$56 milioane (2% din PIB), creditorul principal fiind Rusia, urmată de SUA, Japonia, Germania și Italia cu sume mai mici. Autoritățile speră să aplice resursele de pe un cont special (escrow) instituit în bugetele anilor 2005 și 2006 (egal cu 200 milioane lei sau \$15,6 milioane) pentru a achita o parte din datorii, care către sfârșitul lunii aprilie 2006 vor atinge cota de \$65 milioane. Autoritățile speră să

¹⁴ La următoarea ocazie autoritățile intenționează să propună modificarea Constituției, ca ea să includă o referință clară la independența Băncii Naționale și să clarifice rolul său în politica monetară.

obține un orar nou de achitare pentru celelalte, precum și pentru dobânda care va deveni plătitibilă pe parcursul perioadei de program.¹⁵ Semnalele de la donatori arată că deficiența rămasă pentru 2006 va putea fi acoperită. Totuși, autoritățile înțeleg că sunt necesare ajustări fiscale adăugătoare pentru cazul în care fluxurile prognozate de asistență nu vor veni.

Datoria Publică și Garantată de Stat, 1995–2005
Stocul datoriei și schimbare cumulativă a raportului datorie/PIB: decompunere

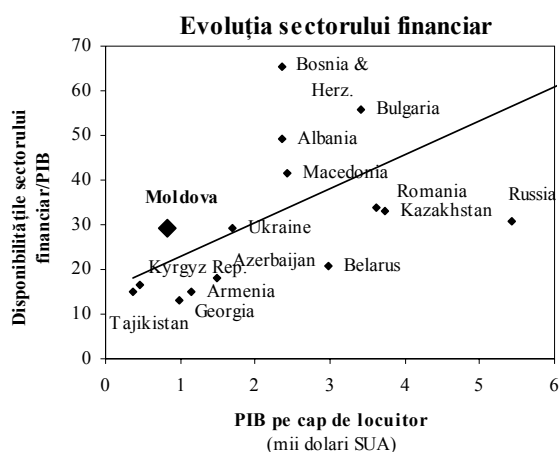
Sursă: Autoritățile Moldovei; calculul personalului FMI

36. **Rezultatele unei aprecieri DSA actualizate pentru țările cu venituri mici realizate în comun de personalul Băncii Mondiale și FMI indică că Moldova se va confrunta mai degrabă cu dificultăți de lichiditate de termen scurt, decât cu probleme de durabilitate a datoriilor structurale.** Re-antrenarea instituțiilor financiare internaționale și a comunității donatoare internaționale în finanțări concesionale noi și, posibil, în restructurarea datoriilor externe, inclusiv arierate va diminua problema lichidității și va elibera resurse pentru alte necesități de dezvoltare.

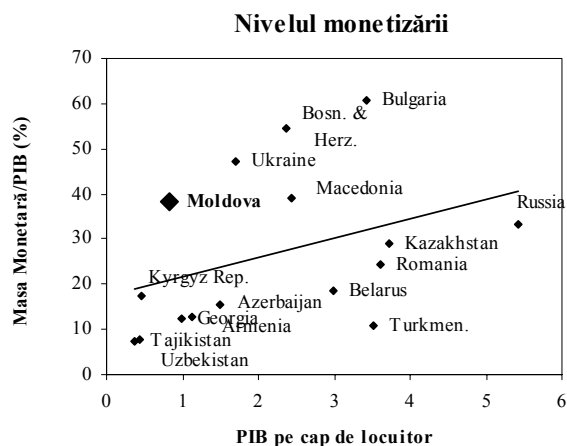
C. Stabilitatea și performanța sectorului financiar

37. **Indicatorii stabilității financiare rămân, în general, buni.** Suficiența de capital și lichiditatea sunt relevante, iar creditele neperformante rămân mult sub 10%, deși împrumuturile “sub supraveghere” sunt încă mari, circa 39% (Tabelul 6). Profitabilitatea sistemului bancar este robustă, însă există semnale pentru îngrijorare. Dolarizarea este înaltă, peste 40% din depozite (din care puțin sub 20% sunt denominate în Euro), iar monetizarea și dezvoltarea sectorului financiar rămân modeste, însă nu este o lipsă de corespundere cu nivelul de venituri per capita din Moldova.

¹⁵ În program, personalul FMI presupune că circa 3/4 din datorii vor avea un nou orar la sfârșitul lunii aprilie.

Sursă: World Economic Outlook

Sursă: World Economic Outlook

38. **Misiunea FSAP din anul trecut a indicat la o lipsă de transparență cu privire la proprietarii băncilor, care a fost exprimată și de BERD.**¹⁶ Netransparența cu privire la proprietate sporește posibilitatea că BNM nu va observa cazurile de împrumuturi către părțile terțe. Ca răspuns, autoritățile au căutat să realizeze un șir de recomandări FSAP (MEFP ¶26). Conform legislației aprobate în 2005, pragul după care proprietarii băncilor trebuie să treacă testul “potrivit și adecvat” a fost micșorat de la 10% - la 5%. Deși această schimbare se referă doar la *noii* acționari și nu are putere retroactivă, ea este valabilă când acționarii existenți procură sau vând acțiuni și aceasta, cu timpul, va spori transparența.

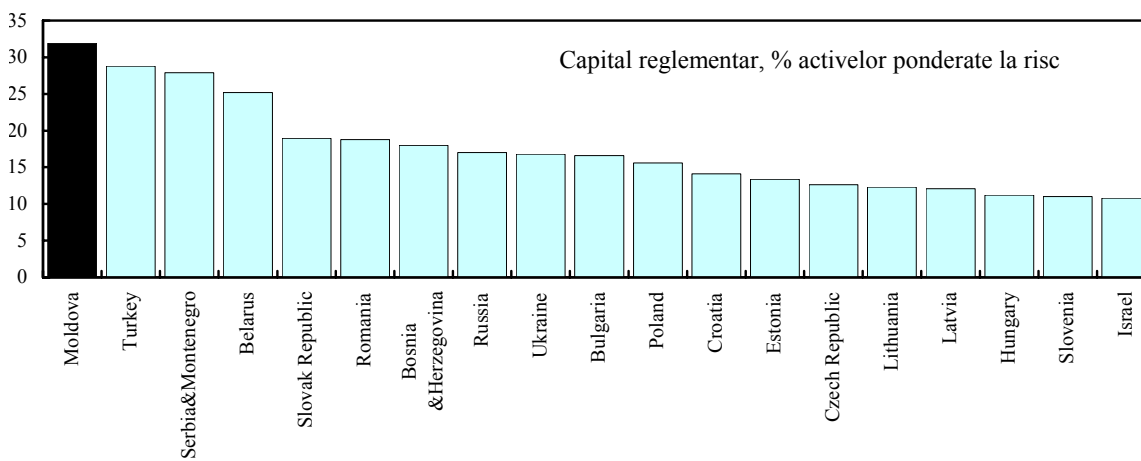
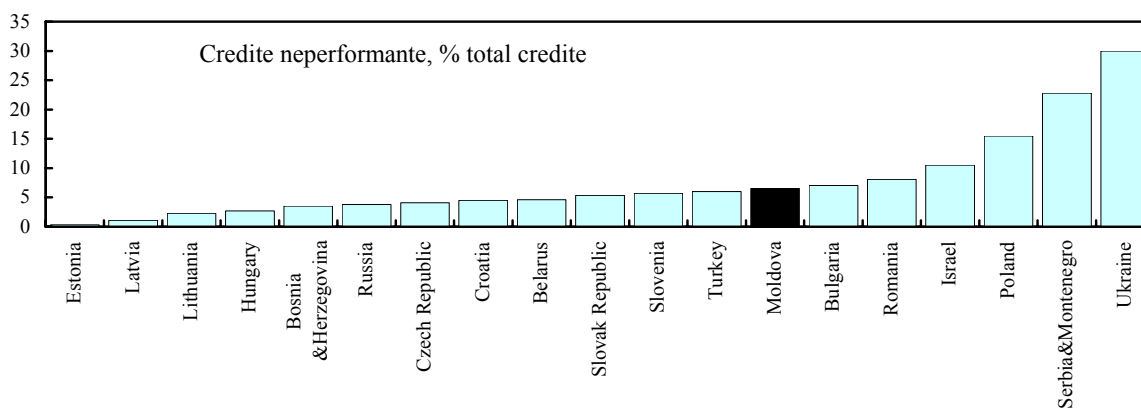
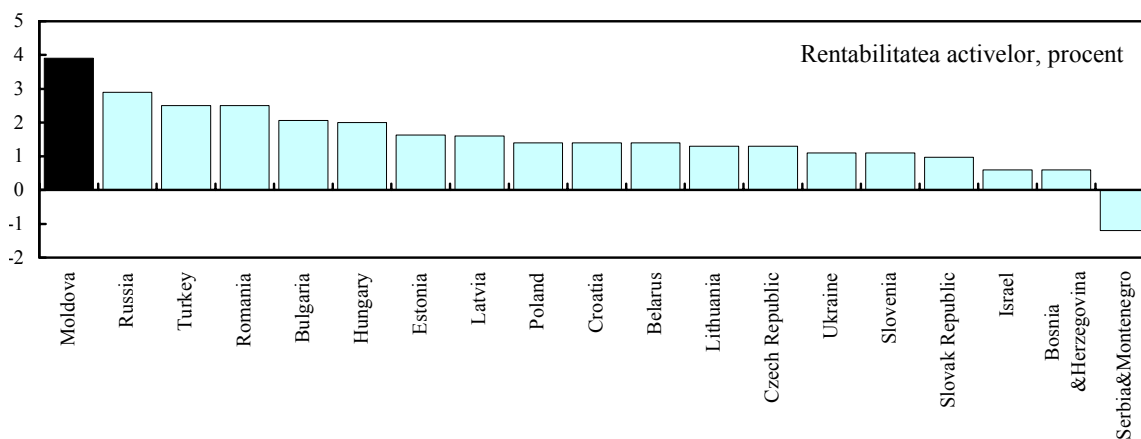
39. **S-a ajuns la înțelegerea importanței promovării concurenței în sistemul bancar din Moldova.** Gradul înalt de profitabilitate, deși e binevenit, arată că intrarea băncilor străine în țară ar putea stimula băncile locale să-și extindă serviciile și să faciliteze intermedierea. Deși autoritățile au menționat că cadrul legislativ din Moldova permite activarea băncilor străine, s-a recunoscut că în prezent băncile străine sunt mai binevenite decât în trecut. În acest sens, personalul FMI și-a exprimat satisfacția că câteva bănci din Europa Occidentală își instituie prezența în Moldova.¹⁷

40. **Declarația guvernului că ar avea ca obiectiv pe termen mediu privatizarea Băncii de Economii (BEM) în favoarea unui investitor strategic bancar este un pas important** (MEFP ¶27). Având o rețea mare de filiale, o bază solidă de depozite personale și un portofoliu de credite solid, experții FMI consideră că transmiterea BEM unei bănci internaționale cu experiență va face mult în sensul promovării concurenței în sistemul bancar. Pe parcursul anului 2006 autoritățile vor selecta pe bază competitivă o companie cu reputație internațională bună pentru a realiza evaluarea băncii; evaluarea se va efectua în 2007, după care banca va fi pusă pe piață. Între timp autoritățile nu vor pune BEM într-o poziție mai favorizată, inclusiv în formă de preferințe impozitare, reglementarea prudențială sau plasarea în bancă a depozitelor guvernamentale.

¹⁶ EBRD, *Transition Report 2005: Business in Transition*, November 2005.

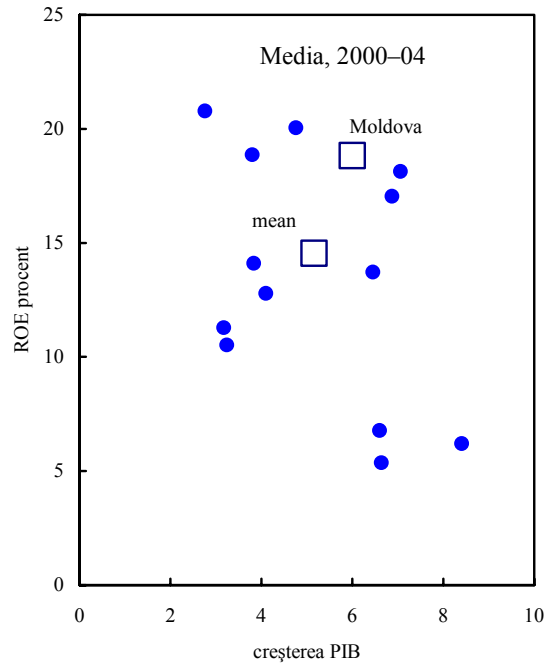
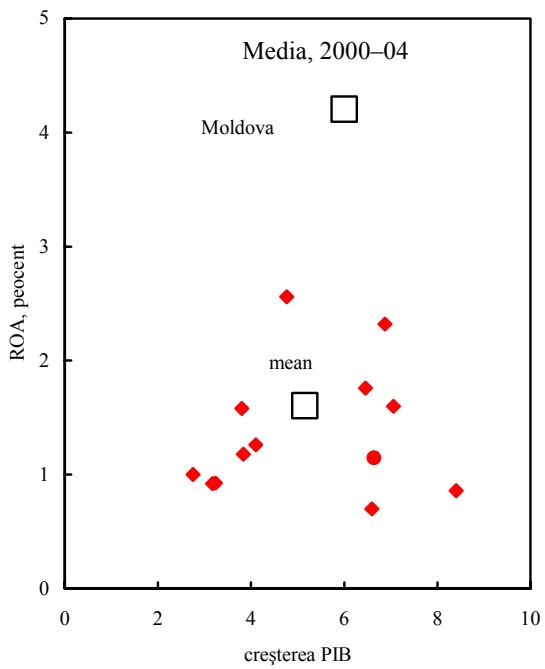
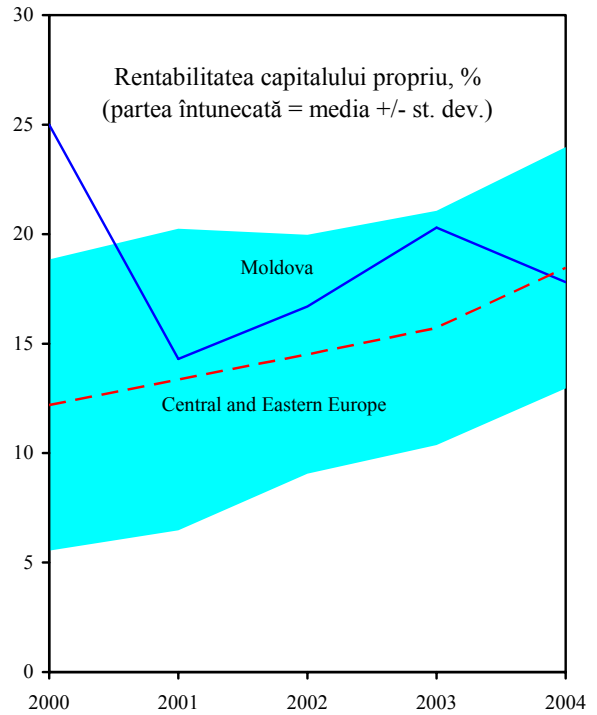
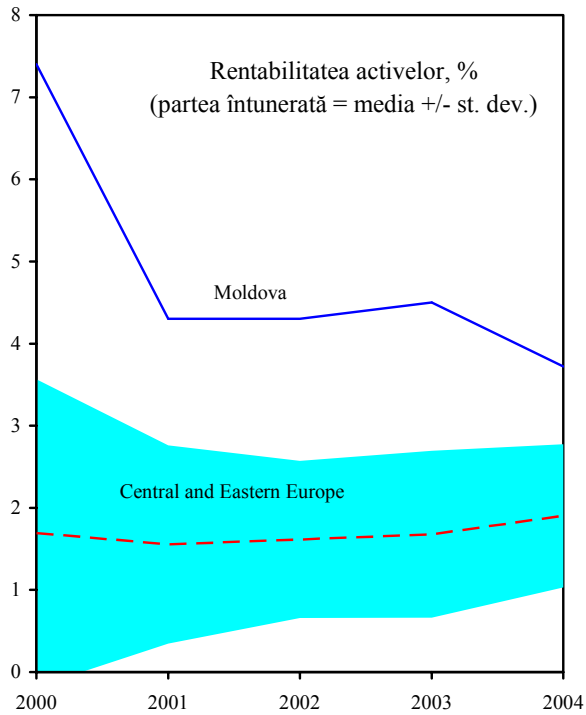
¹⁷ Raiffeisen a deschis un oficiu reprezentativ la Chișinău și se spune că încă o bancă străină are intenții de a achiziționa o bancă existentă.

Indicatorii Stabilității Financiare, 2004

Sursă: Estimările și calculul personalului FMI

Rentabilitatea Sistemului Bancar, 2000-04 (Comparația Piețelor Emergente în Europa Centrală și de Est)

Sursă: BNM; estimările și calculul personalului FMI

41. **Autoritățile întreprind acțiuni pentru sporirea eficienței regimului AML/CFT** (MEFP ¶28). Ele au fost de acord să aprobe legislația, care ar cere ca băncile să raporteze orice operațiuni suspecte realizate între nerezidenți și planifică să reacționeze la recomandările evaluării MONEYVAL din ianuarie 2005 pregătind o reformă cardinală a cadrului AML, pentru care se va solicita asistență tehnică din partea FMI.

D. Agenda reformelor structurale

42. **S-a ajuns la o poziție comună că obiectivele macroeconomice și de dezvoltare urmărite de autorități necesită realizarea unei agende ambițioase de reforme structurale.** Autoritățile au opinat, că prin avansarea cu un șir de reforme orientate spre îmbunătățirea mediului de afaceri și clarificarea rolului statului în economie, ar putea îmbunătăți și propria lor credibilitate și ar demonstra, în același timp, faptul că realizează programul pe cont propriu. Majoritatea reformelor prevăzute în programul guvernului se referă la setul de acțiuni menite să aducă mai aproape de finalizare procesul de tranziție de 15 ani prin determinarea ce trebuie să facă guvernul și ce trebuie să lase pentru sectorul privat. De exemplu, autoritățile lansează un efort de mai mulți ani de modernizare a administrației publice cu asistență din partea partenerilor internaționali de dezvoltare ca Banca Mondială, PNUD și SIDA (MEFP ¶30). În cadrul acestui efort, care are ca scop diminuarea sectorului public în unele domenii pentru a face posibilă mărirea numărului de cadre în alte domenii, necesare pentru a aduce instituțiile Moldovei în corespundere cu normele europene, se va iniția o examinare funcțională detaliată a tuturor agențiilor guvernului central pe parcursul anului 2006. În același timp, are loc modernizarea cadrului legislativ pentru serviciul public cu scopul reducerii corupției prin legislația destinată prevenirii conflictelor de interese și asigurării gestionării serviciului public pe principii apolitice (MEFP ¶31).

43. **Autoritățile consideră reforma cadrului de reglementare ca parte integrală a reformei administrației publice** (MEFP ¶32). Prin eliminarea barierelor inutile din calea afacerilor, reforma cadrului de reglementare trebuie să permită redistribuirea funcționarilor publici spre sarcini de o prioritate mai înaltă (eliminând în același timp tentația de corupție). Aspectele cheie ale reformei includ simplificarea procedurilor de înregistrare a întreprinderilor și eliminarea necesității de a obține o multitudine de licențe și permise. Prin procedura “ghilotinei” peste 1000 de regulamente au fost examinate de către o comisie care includea reprezentanți ai comunității de afaceri și a societății civile, peste 100 din ele fiind eliminate de la bun început. Următorul pas este de a aplica “ghilotina” în raport cu legile care au generat aceste regulamente și a introduce o apreciere a impactului legilor pentru a preveni re-apariția acestora (MEFP ¶33).

44. **Managementul finanțelor publice se va moderniza în cadrul unui proiect cuprinzător al Băncii Mondiale.** Departamentul Afacerilor Fiscale (FAD) al FMI acordă ajutor cu unele aspecte ale acestei sarcini, preponderent în managementul trezoreriei și clasificarea bugetară. În acest context, s-a ajuns la acordul că conturile unităților bugetare care se mai află în bănci comerciale (și cele ale Fondului Social și ale Fondului de Asigurări în Medicină) trebuie să treacă etapizat la Contul Unic Trezorerial (CUT) de la BNM (MEFP ¶35). FAD ajută, de asemenea, autorităților să implementeze un sistem de urmărire a cheltuielilor legate de sărăcie prin intermediul trezoreriei.

45. **Autoritățile au fost de acord că managementul întreprinderilor de stat (ÎS) trebuie adus în conformitate cu cele mai bune practici internaționale.** În acest sens, ele au beneficiat de participarea la a doua etapă a studiului pilot FAD axat pe extinderea examinării indicatorilor fiscali pentru a include sectorul ÎS.¹⁸ Autoritățile au elaborat un plan de a introduce principiile administrării societăților pe acțiuni în acele ÎS, care nu sunt încă societăți pe acțiuni și de a asigura mai multă transparență la tema performanței financiare a tuturor ÎS. În particular, managementul ÎS, care nu sunt societăți pe acțiuni se va deplasa de la ministere ramurale – spre consilii de directori, în care ministerele finanțelor și economiei vor deține majoritatea (MEFP ¶36). Începând cu procesul bugetar pentru 2008, informația detaliată cu privire la performanța financiară a ÎS va fi prezentată parlamentului, care astfel va avea o posibilitate mai bună de decide dacă este necesar de a plăti dividende sau ar fi mai bine ca ÎS să fie privatizate (MEFP ¶37).

V. ASPECTE ALE PROGRAMULUI

46. **Autorităților solicită acces la resursele Fondului în baza aranjamentului PRGF.** În conformitate cu necesitățile balanței de plăți ale Moldovei, accesul cumulativ va fi egal cu 65% din cotă (DST 80 milioane) conform programului propus (Tabelul 9).¹⁹ Punerea la dispoziție a fondurilor se va face în tranșe egale fiecare jumătate de an (Tabelul 13) după finalizarea evaluărilor. Programul va fi monitorizat pe baza criteriilor cantitative de performanță în raport cu rezervele internaționale nete și activele naționale nete ale BNM, deficitul de fonduri ale guvernului general,²⁰ și împrumuturile neconcesionale din străinătate. Pentru aceste variabile au fost stabilite valori indicative trimestriale, precum și un volum de bani de rezervă. Criteriile de performanță structurală propuse și indicatorii propuși țin de domeniul de expertiză al FMI și sunt critici pentru atingerea obiectivelor macroeconomice ale programului; ele se axează pe sectorul financiar, administrarea impozitelor, managementul finanțelor și întreprinderilor publice și liberalizarea comerțului (Tabelul 1 din MEFP). Aceste măsuri au ca scop asigurare stabilității macroeconomice, clarificarea rolului statului în economie (apropiind, astfel procesul de tranziție de final), și stimularea dezvoltării sectorului financiar pentru promovarea creșterii economice.

¹⁸ IMF, "Public Investment and Fiscal Policy—Lessons from the Pilot Country Studies," April 1, 2005 (<http://www.imf.org/external/np/pp/eng/2005/040105a.htm>).

¹⁹ Există o anumită incertitudine cu privire la suma care va fi supusă restructurării de către Clubul de la Paris și cu privire la suma de noi finanțări din partea donatorilor (inclusiv UE și Banca Mondială). Finanțarea adăugătoare se va folosi în primul rând pentru susținerea cheltuielilor legate de infrastructura necesară pentru reducerea sărăciei, iar apoi - pentru mărirea rezervelor, pe când asistența mai urgentă sau finanțarea din partea donatorilor se va absorbi prin ajustarea fiscală de mai departe.

²⁰ Include împrumuturile proiectelor finanțate din exterior, precum și granturile.

Boxa 4. Riscuri și vulnerabilități pe termen mediu

Personalul FMI anticipă că pe termen mediu creșterea economică va încetini, reducându-se la circa 5% anual, având în vedere impactul prețurilor mai mari la energie și deficitul forței de muncă care apare. Prevenirea reducerii de mai departe a ritmului de creștere depinde de menținerea stabilității macroeconomice și de accelerarea realizării reformelor structurale axate pe îmbunătățirea mediului de afaceri. Depinde mult, de asemenea, de capacitatea Moldovei de a-și regulariza perspectivele datoriei externe în 2006. Alte riscuri semnificative includ:

- Prețurile la gaze naturale pot crește rapid până la nivelurile europene;
- Exporturile agricole în țările vecine pot fi împiedicate, posibil în legătură cu o eventuală întrerupere a negocierilor cu privire la Transnistria;
- Autoritățile ar putea din nou pune un accent mai mare pe stabilitatea ratei de schimb valutar decât pe reducerea inflației; și
- Realizarea agendei de reforme a programului se poate dovedi o nouă decepție.

47. **Programul propus presupune riscuri politice și de realizare semnificative, dar acestea sunt reduse cu mult în comparație cu perioada trecută** (Boxa 4). Mediul politic este stabil, guvernul actual a avut patru ani de experiență în administrarea economiei, iar următoarele alegeri se anticipă peste câțiva ani. Mai mult, aspirațiile Moldovei spre Europa oferă siguranța că agenda reformelor se va îndeplini conform planului. Totuși, în lumina experienței dezamăgitoare cu aranjamentul FRSC 2001–03 PRGF, programul necesită un șir relativ mare de acțiuni preliminare, criterii de performanță structurală și indicatori care ar garanta siguranța resurselor FMI prin punerea în dependență a plăților conform programului de realizarea reformelor.²¹

VI. EVALUAREA EFECTUATĂ DE PERSONALUL FMI

48. **Performanțele de creștere ale Moldovei în ultimii cinci ani au fost bune.** Creșterea a fost finanțată parțial de fluxul puternic de remitențe din străinătate asigurat de moldovenii care lucrează peste hotare, ceea ce a redus impactul barierelor structurale care au continuat să existe. În timp ce faptul că așa de mulți moldoveni simt necesitatea de a părăsi țara pentru câștig reflectă parțial lipsa de oportunități în țara natală, banii trimiși de aceștia au asigurat susținerea familiilor lor, contribuind astfel la reducerea nivelului sărăciei și îmbunătățirea performanțelor legate de Obiectivele de Dezvoltare a Mileniului.

49. **Sarcina mare acum este de a folosi aceste circumstanțe favorabile și de a pregăti oportunități pentru o creștere puternică pe termen mediu.** În acest context, Planul de Acțiuni UE-Moldova este crucial pentru susținerea consensului necesar asupra agendei ambițioase de reforme a autorităților. Aspirațiile Moldovei spre Europa stau la baza atenției reînnoite față de reforme din ultimii ani. Măsurile, Planul de Acțiuni este în conformitate cu

²¹ BNM este supusă unei noi evaluări a siguranței fondurilor, care va fi finalizată înainte de prima revizuire.

SCERS și va fi important ca autoritățile să găsească căi pentru a realiza și monitoriza ambele planuri în așa mod, ca să nu-și suprasolicite capacitățile administrative limitate.

50. **Cadrul macroeconomic prevăzut este suficient de ambițios și se orientează spre reducerea treptată a inflației de la nivelul actual care e apropiat de 10%.** Cu toate acestea el este asociat cu incertitudini și riscuri, inclusiv prețurile semnificativ mai înalte la gazele naturale importate, și autoritățile trebuie să fie gata să-și ajusteze politicile în caz de necesitate pentru a atinge obiectivul stabilit de inflație. Piețele financiare mai profunde, provenind dintr-o concurență mai mare în sectorul bancar, vor ajuta ca autoritățile să folosească instrumentele disponibile, inclusiv licitațiile de depozite, vânzările certificatelor băncii naționale și operațiuni pe piața deschisă cu hârtii de valoare ale guvernului.

51. **Autoritățile trebuie, de asemenea, să fie gata de a permite o flexibilitate mai mare a cursului de schimb valutar în ambele direcții pentru a minimaliza riscurile din calea reducerii inflației.** O flexibilitate mai mare a cursului de schimb valutar va permite de a asigura o concurență externă adecvată, oferind în același timp, un amortizor pentru șocurile din exterior. Prin urmare, modificarea Legii despre Banca Națională pentru a stabili ca obiectiv cheie stabilitatea prețurilor va fi un pas binevenit, dar atunci va fi important ca regimul *de facto* al Moldovei în raport cu cursul de schimb valutar să coincidă cu regimul respectiv *de jure*.

52. **Un deficit fiscal modest prezintă un compromis potrivit în vederea presiunilor paralele existente.** Deși din motive macroeconomice poziția politicilor fiscale trebuie să fie fermă pentru a atinge obiectivul de inflație și a reduce deteriorarea BP, totuși Moldova este o țară săracă cu necesități mari de dezvoltare. Deficitul de 0,8% din PIB în 2006, care se va reduce la 0,5% pe termen mediu, echilibrează considerațiile macroeconomice și durabilitatea datoriilor cu necesitatea de împrumuturi concesionale din străinătate pentru dezvoltarea infrastructurii. În acest sens, eforturile autorităților de a reduce povara impozitelor și de a moderniza administrarea fiscală sunt binevenite. Cu toate acestea, guvernul Moldovei, care are cheltuieli egale cu aproape 40% din PIB, este prea mare în comparație cu alte țări cu un nivel similar de venituri per cap de locuitor. De aceea, sporul mare la salariile din sectorul public realizat în 2006 este regretabil și autoritățile au fost chemate ca să asigure pe termen mediu conformitatea salariilor cu CCTM și, astfel, cu obiectivele de creștere stabilite. Mai mult, repetarea performanței fiscale superioare din ultimii ani, prin limitarea cheltuielilor și economisirea oricăror venituri suplimentare pare rațională și va ajuta la susținerea obiectivului de reducere a inflației. Reducând interferența statului în economie, autoritățile pot limita corupția și face ca Moldova să devină o destinație atrăgătoare pentru investiții. În acest context, va fi important de a direcționa foarte bine asistența menită de a le ajuta săracilor să se descurce cu majorarea prețurilor la energie.

53. **Îmbunătățirea gestionării sectorului public este o prioritate.** Moldova trebuie să realizeze reformele în domeniul gestionării finanțelor publice, ca, de exemplu, extinderea Contului Unic Trezorerial și o transparență mai mare a procesului bugetar. Aceste reforme vor asigura o administrare mai bună și într-un mod mai transparent a finanțelor publice, ceea ce va satisface donatorii. În acest sens, crearea unui sistem de urmărire a cheltuielilor pentru sărăcie este foarte binevenit.

54. **Modernizarea gestionării întreprinderilor publice este un element cheie pe agenda de reforme a autorităților.** Sunt recomandate acțiuni pentru revitalizarea procesului de privatizare și fortificarea administrării societăților pe acțiuni în acele companii, în care statul deține pachetul majoritar. O transparență mai mare cu privire la performanța financiară a întreprinderilor publice va ajuta la participarea mai activă la procesul de privatizare, deoarece și parlamentul și populația vor cunoaște costurile adevărate ale menținerii resurselor contribuabililor legate de întreprinderi de stat cu performanță redusă.

55. **Autoritățile au dreptate când pun accentul pe performanța sectorului financiar ca barieră esențială în calea creșterii economice.** Deși indicatorii de stabilitate a sectorului financiar sunt buni, aceștia pot proveni atât din lipsa de concurență și dinamism a sistemului bancar din Moldova, cât și din motive prudentiale. Astfel, asigurarea unei transparențe mai mari în materie de proprietari ai băncilor rămâne o prioritate importantă. Fără a înțelege clar cine sunt beneficiarii finali și proprietarii activelor sectorului bancar, BNM se află într-o poziție slabă în materie de prevenire a practicilor riscante ca, de exemplu, oferirea de împrumuturi părților terțe, care pot conduce la instabilitatea sectorului financiar. Întărirea independenței BNM trebuie, de asemenea, să contribuie la o supraveghere mai strictă a instituțiilor financiare, chiar dacă proprietarii lor au legături politice puternice.

56. **Sosirea recentă în Moldova a băncilor străine este binevenită deși puțin întârziată, deoarece ea aduce cu sine tehnologii noi și capital proaspăt, și, de asemenea, stimulează concurența în sectorul financiar din Moldova.** Decizia autorităților de a privatiza BEM în favoarea unui investitor bancar strategic este un pas important în această direcție. Între timp, evitând utilizarea BEM pentru scopuri cvasi-fiscale și o atitudine favorizantă față de această bancă, autoritățile vor vedea că nu există motivații serioase pentru ca această bancă să fie în proprietatea statului.

57. **Îmbunătățirea regimului AML /CFT ar fi un corolar important al acțiunilor pentru promovarea dezvoltării sectorului financiar.** Fortificarea legii AML prin cerința ca băncile să raporteze operațiile suspecte realizate între nerezidenți va preveni situația în care Moldova ar deveni destinația fondurilor criminale, ceea ce ar distruge reputația sistemului bancar din Moldova. Cu timpul va fi necesară o reformă mai fundamentală a regimului AML/CFT.

58. **Fiind o țară cu o economie mică și deschisă și confruntându-se cu o situație serioasă în balanța de plăți, Moldova nu-și poate permite să impună limitări pe exporturi.** Astfel, decizia de a elimina cerința ca exporturile de cereale să fie tranzacționate la Bursa de Valori este binevenită. Eforturile de a combate fraudele cu facturarea trebuie să fie realizate prin acțiuni mai tradiționale ale Inspectoratului Fiscal de Stat, inclusiv aplicarea metodelor indirecte de apreciere a obligațiilor fiscale.

59. **Autoritățile sunt chemate să rezolve urgent problemele acumulării arieratelor la achitarea datoriilor externe.** Crearea unui cont special (escrow) în bugetele pentru 2005 și 2006 a fost un pas binevenit spre regularizarea relațiilor financiare cu țările creditoare. Pentru viitor, ar fi important de a urma practici prudente de management a datoriilor, îndeosebi când după regularizarea arieratelor se va începe din nou finanțarea.

60. **În general, programul propus este suficient de ambițios.** Autoritățile au demonstrat un șir de cazuri de activități bune în 2005, iar susținerea din partea comunității internaționale, îndeosebi din partea Uniunii Europene în forma Planului de Acțiuni UE-Moldova, fortifică participarea activă la cele mai înalte niveluri la agenda propusă de reforme. Societatea civilă a fost consultată pe tot parcursul elaborării SCERS, și, aparent, populația Moldovei susține eforturile autorităților de a aduce instituțiile Moldovei în conformitate cu normele europene. Pe această bază, personalul FMI recomandă îndeplinirea solicitării autorităților de a folosi resursele FMI conform unui aranjament PRGF.

61. Se propune ca următoarele consultări cu Moldova în cadrul Articolului IV să aibă loc înainte de expirarea a 24 de luni conform prevederilor deciziei despre ciclurile de consultări în țările, în care se realizează programe.

Tabelul 1. Moldova: Indicatorii Selectivi, 2001–08 1/

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
					Est.	Proгноза		
I. Indicatorii sectorului real								
(Percent change; unless otherwise indicated)								
Produsul intern brut								
Rata reală de creștere	6.1	7.8	6.6	7.4	7.1	6.0	5.0	5.0
PIB nominal (milioane lei)	19,052	22,556	27,619	32,032	36,755	42,585	48,648	54,745
PIB nominal (milioane dolari SUA)	1,480	1,662	1,981	2,598	2,917
Inflația IPC (medie)	9.8	5.3	11.7	12.5	11.9	9.4	8.7	7.5
Inflația IPC (sfârșitul perioadei, an-la-an)	6.4	4.4	15.7	12.6	10.0	9.0	8.0	7.0
Salariul mediu lunar (lei)	519	704	912	1,116	1,330
Salariul mediu lunar (dolari SUA)	40	52	65	91	105
II. Indicatorii fiscali (guvernul general)								
(In percent of GDP)								
Soldul primar (de casă)	3.8	0.7	2.3	2.7	3.0	0.6	0.9	0.6
Soldul general (de casă)	-0.4	-1.4	0.2	0.8	1.7	-0.8	-0.5	-0.5
Soldul general (angajamente)	-0.5	-0.5	-0.2	0.5	1.7	-0.8	-0.5	-0.5
Soldul general (angajamente), cu excluderea proiectelor finanțate din contul creditelor externe	0.5	0.9	1.0	1.4	2.6	0.3	0.8	0.3
Stocul datoriei guvernului general 2/	80.1	74.8	60.3	47.2	39.0	33.5	30.3	27.6
III. Indicatorii financiari								
(Percent change; unless otherwise indicated)								
Masa monetară (M3)	36.4	36.0	30.7	37.7	35.0	29.4
Viteza (PIB/sfârșitul perioadei M3; raport)	4.0	3.4	3.2	2.7	2.3	2.1
Baza monetară	27.9	31.1	16.6	39.7	31.8	16.0
Creditarea economiei	35.4	35.2	44.4	22.2	35.0	25.6
IV. Indicatorii sectorului extern								
Soldul contului curent (milioane dolari SUA)	-37.0	-72.5	-135.2	-70.6	-164.3	-177.8	-203.2	-228.3
Soldul contului curent (% din PIB)	-2.5	-4.4	-6.8	-2.7	-5.6	-5.4	-5.5	-5.4
Remitențele (compensatie plus transferuri), suma netă	203	290	445	666	905	1,104	1,214	1,323
Rezerve oficiale brute (milioane dolari SUA) 3/	229	269	302	470	597	750	931	1,124
Rezerve oficiale brute (luni de import)	2.1	1.9	1.7	2.1	2.2	2.5	2.8	3.1
Cursul de schimb (MDL/\$) media perioadei	12.9	13.6	13.9	12.3	12.6
Cursul de schimb (MDL/\$) sfârșitul perioadei	13.1	13.8	13.2	12.5	12.8
Cursul de schimb real efectiv, schimbare (%)	-1.2	-6.1	-5.4	13.1	-0.1	1.0	0.1	2.3
Datoria externă/PIB (%) 4/	105.1	100.8	88.7	63.8	54.7	51.3	49.7	47.3
Deservirea datoriei/exportul bunurilor și serviciilor (%) 4/	24.6	27.9	19.8	21.3	20.2	14.5	12.9	12.8
Indicatorii sociali, anul de referință								
PIB pe cap de locuitor, dolari SUA: 766 (2004)					Pondere a populației aflate sub pragul sărăciei, %: 26.5 (2004)			
Speranța de viață, bărbați, ani: 64.5 (2003)					Speranța de viață, femei, ani: 71.6 (2003)			

Sursă: Autoritățile Republicii Moldova; estimările personalului FMI.

1/ Datele nu includ Transnistria.

2/ Datoria publică și public garantată

3/ Pentru 2005, include efectul pozitiv de reclasificare (43 milioane SUA).

4/ Privat și public.

Tabelul 2. Moldova: Balanța de plăți, 2001–08
(în milioane dolari SUA; dacă nu este indicat altfel)

	2001	2002	2003	2004	2005 Est.	2006–2008		
						2006	2007	2008
						Proгноза		
Contul curent	-37.0	-72.5	-135.2	-70.6	-164.3	-177.8	-203.2	-228.3
Soldul comercial	-315.1	-377.8	-623.0	-754.2	-1,162.0	-1,432.6	-1,583.3	-1,738.8
Exportul mărfurilor	564.6	659.7	805.1	994.1	1,093.5	1,240.0	1,401.2	1,555.3
Importul bunurilor	-879.7	-1,037.5	-1,428.1	-1,748.2	-2,255.5	-2,672.6	-2,984.5	-3,294.1
<i>din care: energia</i>	-201.1	-194.2	-232.8	-308.6	-455.9	-603.0	-637.7	-672.7
alte decât energia	-678.6	-843.3	-1,195.3	-1,439.7	-1,799.6	-2,069.5	-2,346.8	-2,621.4
Soldul serviciilor	-37.9	-40.3	-45.5	-37.0	1.9	15.6	17.6	19.5
Exportul serviciilor	170.9	216.7	254.2	336.7	441.1	542.6	613.1	680.5
Importul serviciilor	-208.8	-257.0	-299.8	-373.8	-439.2	-527.0	-595.5	-661.0
Venituri (nete)	95.8	109.4	229.2	356.7	440.7	562.0	617.6	679.0
Compensații plătite angajaților	123.0	189.0	294.0	445.0	551.8	673.2	740.5	807.2
Venituri din investiții directe și de portofolio	17.5	-38.5	-31.3	-55.0	-58.3	-66.4	-74.6	-83.8
Venituri din alte investiții	-44.6	-41.1	-33.6	-33.3	-52.7	-44.8	-48.3	-44.3
Transferuri curente (nete)	220.1	236.3	304.2	363.9	555.1	677.2	744.9	811.9
<i>Din care: remitențele, nete</i>	79.8	100.6	151.2	220.6	353.0	430.6	473.7	516.3
Contul de capital și financiar	-3.7	47.8	49.2	93.1	182.5	316.7	343.5	349.2
Contul de capital	-20.7	-15.3	-12.8	-10.9	-9.0	-8.0	-8.0	-8.0
Contul financiar	17.0	63.1	62.0	103.9	191.5	324.7	351.5	357.2
Investiții directe	52.9	132.2	78.2	77.3	175.0	217.0	242.3	280.9
Investiții de portofolio (nete)	-7.1	-27.4	-23.8	-9.8	-10.0	-10.0	-10.0	-10.0
Alte investiții	-28.8	-41.7	7.6	35.8	26.4	117.7	119.2	86.3
Împrumuturi	8.1	-11.4	-7.4	37.3	17.6	62.7	64.2	31.3
Guvernul	-14.3	-12.6	-25.1	-19.1	-28.1	-9.0	2.2	-14.8
Disbursări	15.3	20.4	22.9	22.7	23.5	38.5	47.9	32.1
Amortizare	-29.6	-33.0	-48.0	-41.8	-51.7	-47.5	-45.6	-46.9
Privat net	22.4	1.2	17.7	56.5	45.8	71.6	62.0	46.1
Alte fluxuri de capital	-36.9	-30.3	14.9	-1.5	8.8	55.0	55.0	55.0
Erori și omiteri	16.1	-22.5	70.3	121.7	110.0	0.0	0.0	0.0
Soldul general	-24.6	-47.1	-15.7	144.1	128.2	138.9	140.4	120.9
Finanțare	24.6	47.1	15.7	-144.1	-128.2	-232.3	-202.3	-212.5
Utilizarea creditului Fondului	-2.4	-5.5	-22.3	-21.6	-21.4	-23.5	-20.8	-19.8
Schimbarea rezervelor oficiale brute (creșterea -)	-9.5	-27.0	-14.1	-148.0	-127.2	-152.6	-181.5	-192.7
Finanțarea excepțională	36.4	79.6	52.0	25.5	20.4	-56.3	0.0	0.0
fără acumularea arieratelor la datoria publică	10.4	33.6	44.6	42.4	26.2	9.3	0.0	0.0
Decalajul financiar 1/	93.4	61.9	91.6
Asistența scontată din partea UE	11.0	15.0	10.0
Facilitatea PRSC a Băncii Mondiale	2.0	4.0	4.0
FMI	32.7	32.7	32.7
Rezidual 2/	47.7	10.2	44.9
<i>Articole de Memorandum</i>								
Rezervele oficiale brute (milioane dolari SUA)	228.5	268.8	302.3	470.2	597.4	750.0	931.5	1,124.2
luni de import a bunurilor și serviciilor	2.1	1.9	1.7	2.1	2.2	2.5	2.8	3.1
PIB nominal (milioane dolari SUA)	1,480.3	1,661.8	1,980.6	2,597.9	2,917.2
Soldul contului curent (% din PIB)	-2.5	-4.4	-6.8	-2.7	-5.6	-5.4	-5.5	-5.4
Soldul comercial M&S (% din PIB)	-23.8	-25.2	-33.8	-30.5	-39.8	-42.7	-42.0	-41.0
Exportul M&S (p% din PIB)	49.7	52.7	53.5	51.2	52.6	53.7	54.0	53.3
Creșterea exporturilor de M&S (%)	14.7	19.1	20.9	25.6	15.3	16.2	13.0	11.0
Importul M&S (% din PIB)	-73.5	-77.9	-87.2	-81.7	-92.4	-96.4	-96.0	-94.3
Creșterea importurilor de M&S (%)	12.0	18.9	33.5	22.8	27.0	18.7	11.9	10.5
Remitențele (compensații plus transferuri), nete (milioane dolari SUA)	202.8	289.6	445.2	665.6	904.8	1,103.8	1,214.2	1,323.5
Total serviciul datoriei/exporturi de M&S (%)	24.6	27.9	19.8	21.3	20.2	14.5	12.9	12.8
Stocul datoriei externe (% din PIB) 3/	105.1	100.8	88.7	63.8	54.7	51.3	49.7	47.3
Arierate externe (milioane dolari SUA)	17.5	42.9	86.1	50.6	56.3	0.0	0.0	0.0

Sursă: Banca Națională a Moldovei și estimările personalului FMI

1/ După tragerea a 200m lei din contul special (escrow) (pentru achitarea parțială a datoriilor)

2/ inclusiv posibila restructurare prin Clubul de la Paris

3/ inclusiv arieratele la energie.

Tabelul 3. Moldova: Bugetul Guvernului General, 2001–08 1/
(Milioane lei; dacă nu este indicat altfel)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
						Est.	Proгноza	
Venituri și granturi	5,556	6,668	9,383	11,324	14,519	16,333	18,634	20,620
Venituri	5,394	6,537	8,328	10,162	12,823	15,026	17,227	19,421
Venituri fiscale	4,645	5,827	7,597	9,545	11,888	14,137	16,266	18,384
Impozit pe venit	350	428	578	780	709	878	1,084	1,247
Impozit pe venitul personal	348	468	623	797	962	1,040	1,192	1,383
TVA	1,498	2,034	2,792	3,428	4,623	5,838	6,645	7,451
Accize	681	658	888	910	1,172	1,155	1,222	1,329
Impozite pe comerțul exterior	234	333	477	496	681	685	810	873
Alte impozite	231	263	259	317	327	329	413	449
Contribuții la fondul social	1,304	1,644	1,978	2,493	2,972	3,686	4,248	4,844
Contribuții la fondul de medicină	2	326	442	526	651	807
Venituri nefiscale	749	710	731	617	935	890	961	1,037
Granturi	163	130	73	125	460	219	315	96
Veniturile fondurilor speciale 1/	982	1,036	1,237	1,088	1,092	1,103
Cheltuieli și creditare netă (de casă) 2/	5,605	7,114	9,201	11,092	13,937	16,683	18,869	20,899
Economia Națională	319	417	999	1,351	1,964	1,945	2,223	2,004
Sfera socială	1,795	2,489	3,503	3,341	4,019	4,528	4,566	4,747
Educație	923	1,240	1,841	2,169	2,697	2,905	3,073	3,256
Sănătate 2/	542	792	1,068	403	464	503	461	425
Alte	329	457	594	770	858	1,120	1,032	1,067
Plata dobânzii	797	486	580	612	471	627	670	586
Alte cheltuieli	926	1,251	1,898	2,139	2,722	3,682	4,219	4,925
Cheltuielile fondului social	1,373	1,900	2,261	2,769	3,692	4,414	5,292	6,249
Cheltuielile fondului de medicină	12	938	1,108	1,528	1,921	2,416
Creditare netă	-17	-78	-52	-57	-39	-40	-21	-28
Soldul fondurilor speciale 3/	23	44
Discrepanțele statistice	0	80	-116	28	53	0	0	0
Excedentul(+)/deficitul(-) total (de casă)	-67	-322	66	260	634	-350	-236	-279
Soldul primar (de casă)	730	164	646	872	1,105	277	434	308
(excl. utilizarea creditelor în cadrul proiectelor)	920	498	984	1,150	1,432	771	1,058	727
Schimbări în arierate (+, majorare)	29	-202	122	102	4	0	0	0
Cheltuieli interne	-15	-294	-58	-9	4	0	0	0
Dobânda externă	44	92	180	111	0	0	0	0
Excedentul(+)/deficitul(-) total (obligațiuni)	-96	-120	-56	158	630	-350	-236	-279
Soldul primar (obligațiuni)	745	458	704	881	1,101	277	434	308
(excl. utilizarea creditelor în cadrul proiectelor)	935	792	1,042	1,159	1,428	771	1,058	727
Finanțarea	67	322	-66	-260	-634	350	236	279
Finanțarea bugetului	-123	-12	-404	-530	-961	-144	-389	-140
Guvernul central	-123	246	-313	-429	-943	-323	-419	-165
Internă netă	413	417	109	592	-597	212	-146	-194
Externă netă	-621	-315	-473	-1,044	-380	-1,342	-595	-612
Privatizare	85	144	51	23	34	28	26	24
Decalajul financiar	0	0	0	0	0	779	297	618
Guvernele locale	...	-75	-24	6	151	100	30	25
Fondul social	...	-184	-68	-67	5	78	0	0
Fondul de medicină	0	...	0	-39	-174	0	0	0
Împrumuturi pentru proiecte	190	334	338	270	327	494	625	419
<i>Articolele de Memorandum</i>								
PIB (milioane lei)	19,052	22,556	27,619	32,032	36,755	42,585	48,648	54,745

Sursă: Datele prezentate de autorități; estimări și prognoza personalului FMI

1/ 2006 - prognoza personalului în baza bugetului 2006. Veniturile și cheltuielile a fondurilor speciale sunt prezentate pe bază brută începând cu 2003.

2/Din 2004 încoace, se exclud cheltuielile fondului de medicină, care sunt prezentate separat

Tabelul 3 (continuat). Moldova: Bugetul Guvernului General, 2001–08 1/
(% din PIB; dacă nu este indicat altfel)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
						Est.	Proгноza	
Venituri și granturi	29.2	29.6	34.0	35.4	39.5	38.4	38.3	37.7
Venituri	28.3	29.0	30.2	31.7	34.9	35.3	35.4	35.5
Venituri fiscale	24.4	25.8	27.5	29.8	32.3	33.2	33.4	33.6
Impozit pe venit	1.8	1.9	2.1	2.4	1.9	2.1	2.2	2.3
Impozit pe venitul personal	1.8	2.1	2.3	2.5	2.6	2.4	2.5	2.5
TVA	7.9	9.0	10.1	10.7	12.6	13.7	13.7	13.6
Accize	3.6	2.9	3.2	2.8	3.2	2.7	2.5	2.4
Impozite pe comerțul exterior	1.2	1.5	1.7	1.5	1.9	1.6	1.7	1.6
Alte impozite	1.2	1.2	0.9	1.0	0.9	0.8	0.8	0.8
Contribuții la fondul social	6.8	7.3	7.2	7.8	8.1	8.7	8.7	8.8
Contribuții la fondul de medicină	1.0	1.2	1.2	1.3	1.5
Venituri nefiscale	3.9	3.1	2.6	1.9	2.5	2.1	2.0	1.9
Granturi	0.9	0.6	0.3	0.4	1.3	0.5	0.6	0.2
Veniturile fondurilor speciale 1/	3.6	3.2	3.4	2.6	2.2	2.0
Cheltuieli și creditare netă (de casă) 1/	29.4	31.5	33.3	34.6	37.9	39.2	38.8	38.2
Economia Națională	1.7	1.8	3.6	4.2	5.3	4.6	4.6	3.7
Sfera socială	9.4	11.0	12.7	10.4	10.9	10.6	9.4	8.7
Educație	4.8	5.5	6.7	6.8	7.3	6.8	6.3	5.9
Sănătate 2/	2.8	3.5	3.9	1.3	1.3	1.2	0.9	0.8
Alte	1.7	2.0	2.2	2.4	2.3	2.6	2.1	1.9
Plata dobânzii	4.2	2.2	2.1	1.9	1.3	1.5	1.4	1.1
Intern	1.8	0.6	1.2	1.2	0.5	0.8	0.7	0.5
Extern	2.4	1.5	0.9	0.7	0.8	0.7	0.6	0.5
Alte cheltuieli	4.9	5.5	6.9	6.7	7.4	8.6	8.7	9.0
Cheltuielile fondului social	7.2	8.4	8.2	8.6	10.0	10.4	10.9	11.4
Cheltuielile fondului de medicină	2.9	3.0	3.6	3.9	4.4
Creditare netă	-0.1	-0.3	-0.2	-0.2	-0.1	-0.1	0.0	-0.1
Soldul fondurilor speciale 1/	0.1	0.2
Discrepanțele statistice	-0.2	0.4	-0.4	0.1	0.1
Excedentul(+)/deficitul(-) total (de casă)	-0.4	-1.4	0.2	0.8	1.7	-0.8	-0.5	-0.5
Soldul primar (de casă)	3.8	0.7	2.3	2.7	3.0	0.6	0.9	0.6
(excl. utilizarea creditelor în cadrul proiectelor)	4.8	2.2	3.6	3.6	3.9	1.8	2.2	1.3
Schimbarea arieratelor (+, increase)	0.2	-0.9	0.4	0.3	0.0	0.0	0.0	0.0
Cheltuieli interne	-0.1	-1.3	-0.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Dobânda externă	0.2	0.4	0.7	0.3	0.0	0.0	0.0	0.0
Excedentul(+)/deficitul(-) total (obligațiuni)	-0.5	-0.5	-0.2	0.5	1.7	-0.8	-0.5	-0.5
Soldul primar (obligațiuni)	3.9	2.0	2.5	2.7	3.0	0.6	0.9	0.6
(excl. utilizarea creditelor în cadrul proiectelor)	4.9	3.5	3.8	3.6	3.9	1.8	2.2	1.3
Finanțarea	0.4	1.4	-0.2	-0.8	-1.7	0.8	0.5	0.5
Finanțarea bugetului	-0.6	-0.1	-1.5	-1.7	-2.6	-0.3	-0.8	-0.3
Guvernul central	-0.6	1.1	-1.1	-1.3	-2.6	-0.8	-0.9	-0.3
Internă netă	2.2	1.9	0.4	1.8	-1.6	0.5	-0.3	-0.4
Externă netă	-3.3	-1.4	-1.7	-3.3	-1.0	-3.2	-1.2	-1.1
Privatizare	0.4	0.6	0.2	0.1	0.1	0.1	0.1	0.0
Decalajul financiar	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1.8	0.6	1.1
Guvernele locale	...	-0.3	-0.1	0.0	0.4	0.2	0.1	0.0
Fondul social	...	-0.8	-0.2	-0.2	0.0	0.2	0.0	0.0
Fondul de medicină	0.0	-0.1	-0.5	0.0	0.0	0.0
Împrumuturi pentru proiecte	1.0	1.5	1.2	0.8	0.9	1.2	1.3	0.8

Articolele de Memorandum

PIB (milioane lei) 19,052 22,556 27,619 32,032 36,755 42,585 48,648 54,745

Sursă: Datele prezentate de autorități; estimări și prognoza personalului FMI

1/ 2006 - prognoza personalului în baza bugetului 2006. Venituri și cheltuieli a fondurilor speciale sunt prezentate pe bază brută începând cu 2003.

2/Din 2004 încoace, se exclud cheltuielile fondului de medicină, care sunt prezentate separat

Tabelul 3a. Moldova: Bugetul Guvernului General, 2004-06 1/
(Milioane lei; dacă nu este indicat altfel)

	2004	2005	2006			
			Est.	Q1	Q2	Q3
			Projections			
Venituri și granturi	11,324	14,519	3,194	7,139	11,558	16,333
Venituri	10,162	12,823	2,950	6,620	10,599	15,026
Venituri fiscale	9,545	11,888	2,694	6,069	9,875	14,137
Impozit pe venit	780	709	259	454	634	878
Impozit pe venitul personal	797	962	208	464	745	1,040
TVA	3,428	4,623	1,032	2,448	4,071	5,838
Accize	910	1,172	199	476	803	1,155
Impozite pe comerțul exterior	496	681	122	291	478	685
Alte impozite	317	327	45	130	228	329
Contribuții la fondul social	2,493	2,972	709	1,555	2,540	3,686
Contribuții la fondul de medicină	326	442	121	252	376	526
Venituri nefiscale	617	935	256	551	723	890
Granturi	125	460	65	124	174	219
Veniturile fondurilor speciale 1/	1,036	1,237	179	394	786	1,088
Cheltuieli și creditare netă (de casă) 1/	11,092	13,937	3,441	7,555	11,862	16,683
Economia Națională	1,351	1,964	365	782	1,403	1,945
Sfera socială	3,341	4,019	1,013	2,113	3,187	4,528
Educație	2,169	2,697	688	1,441	2,106	2,905
Sănătate 2/	403	464	99	214	354	503
Alte	770	858	226	458	728	1,120
Plata dobânzii	612	471	137	264	440	627
Alte cheltuieli	2,139	2,722	618	1,616	2,516	3,682
Cheltuielile fondului social	2,769	3,692	987	2,100	3,306	4,414
Cheltuielile fondului de medicină	938	1,108	336	703	1,046	1,528
Creditare netă	-57	-39	-15	-23	-37	-40
Soldul fondurilor speciale 1/	0	0	0	0
Discrepanțele statistice	28	53	0	0	0	0
Excedentul(+)/deficitul(-) total (de casă)	260	634	-247	-417	-303	-350
Soldul primar (de casă)	872	1,105	-110	-153	137	277
(excl. utilizarea creditelor în cadrul proiectelor)	1,150	1,432	20	78	498	771
Schimbarea arieratelor (+, increase)	102	4	0	0	0	0
Cheltuieli interne	-9	4	0	0	0	0
Dobânda externă	111	0	0	0	0	0
Excedentul(+)/deficitul(-) total (obligațiuni)	158	630	-247	-417	-303	-350
Soldul primar (obligațiuni)	881	1,101	-110	-153	137	277
(excl. utilizarea creditelor în cadrul proiectelor)	1,159	1,428	20	78	498	771
Finanțarea	-260	-634	247	417	303	350
Finanțarea bugetului	-530	-961	116	186	-58	-144
Guvernul central	-429	-943	-38	-127	-358	-323
Internă netă	592	-597	29	212	57	212
Externă netă	-1,044	-380	-69	-995	-1,155	-1,342
Privatizare	23	34	2	14	23	28
Decalajul financiar	0	0	0	642	717	779
Guvernele locale	6	151	61	105	126	100
Fondul social	-67	5	128	259	255	78
Fondul de medicină	-39	-174	-35	-50	-81	0
Împrumuturi pentru proiecte	270	327	130	231	362	494
<i>Articolele de Memorandum</i>						
PIB (milioane lei)	32,032	36,755	42,585

Sursă: Autoritățile Moldovei; estimările și prognoza personalului FMI.

1/ 2006: prognoza personalului FMI în baza datelor bugetului 2006.

2/Din 2004 încoace, se exclud cheltuielile fondului de medicină, care sunt prezentate separat

Tabelul 4. Moldova: Conturile Băncii Naționale a Moldovei și Sinteza Monetară, 2003–06
(Milioane lei; dacă nu este indicat altfel)

	2003	2004	2005				2006			
			Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
Proгноза										
Banca Națională a Moldovei										
Activele externe nete	2,112	4,523	4,748	5,130	6,087	6,433	6,410	6,791	7,866	8,276
AEN (convertibile)	2,113	4,285	4,386	4,710	6,087	6,436	6,410	6,791	7,866	8,276
Rezerve brute	3,996	5,860	5,819	6,075	7,329	7,666	7,523	8,080	9,022	9,624
Angajamentul față de menținerea rezervelor	-1,883	-1,575	-1,433	-1,365	-1,242	-1,230	-1,113	-1,289	-1,155	-1,348
Activele interne nete	1,692	791	878	221	-264	569	60	55	-477	-150
Cerințele nete față de guvernul general	2,172	2,696	2,476	2,162	1,955	2,291	2,218	2,143	2,035	2,062
Credite acordate băncilor	-21	-1,169	-1,017	-1,487	-1,754	-1,186	-1,686	-1,610	-2,000	-1,628
Alte articole (nete)	-459	-737	-581	-455	-465	-536	-472	-479	-512	-584
Baza monetară	3,804	5,313	5,626	5,351	5,823	7,002	6,470	6,846	7,390	8,126
Bani în circulație	2,740	3,700	3,656	3,895	4,350	4,571	4,646	5,032	5,450	5,815
Rezervele băncilor	1,064	1,611	1,970	1,455	1,468	2,431	1,824	1,814	1,940	2,311
Rezervele obligatorii	819	708	618	625	713	795	842	831	921	1,036
Rezerve excesive	245	903	1,352	830	756	1,635	982	983	1,019	1,275
Sinteza monetară										
Activele externe nete	2,800	4,896	5,183	5,673	6,958	7,335	7,490	7,781	8,766	9,175
Activele externe nete (convertibile)	2,726	4,686	4,808	5,225	6,924	7,332	7,490	7,781	8,766	9,175
din care: băncile comerciale	613	401	422	515	837	895	1,080	990	900	900
Activele externe nete (neconvertibile)	74	211	375	448	34	6	0	0	0	0
Activele interne nete	5,709	6,823	6,920	7,673	7,976	8,492	8,669	9,815	10,357	11,299
Cerințele nete față de guvernul general	1,823	2,307	2,295	2,266	1,871	1,388	1,566	1,902	1,725	1,747
Creditarea economiei	6,055	7,399	7,619	8,118	8,977	9,990	10,217	10,732	11,619	12,552
Alte articole (nete)	-2,169	-2,883	-2,994	-2,711	-2,872	-2,886	-3,114	-2,819	-2,987	-3,001
Masa monetară (M3)	8,509	11,720	12,103	13,346	14,933	15,827	16,159	17,595	19,123	20,474
Masa monetară (M2: fără depozite valutare)	5,622	8,137	8,433	9,258	10,506	11,126	11,404	12,545	13,873	15,211
Bani în circulație	2,740	3,700	3,656	3,895	4,350	4,571	4,646	5,032	5,450	5,815
Total depozite	5,768	8,019	8,447	9,450	10,583	11,255	11,513	12,563	13,673	14,659
Depozite în moneda națională	2,881	4,437	4,776	5,363	6,156	6,554	6,758	7,513	8,423	9,397
Depozite valutare (FCD)	2,887	3,583	3,670	4,087	4,427	4,701	4,755	5,050	5,250	5,263
Articolele de Memorandum:										
Creșterea bazei monetare (% schimb.; trimestrial)	2.7	6.3	5.9	-4.9	8.8	20.3	-7.6	5.8	7.9	10.0
Creșterea bazei monetare (% schimb.; anual)	16.6	39.7	45.5	27.3	16.4	31.8	15.0	27.9	26.9	16.0
Creșterea masei monetare (% schimb.; trimestrial)	3.8	12.9	3.3	10.3	11.9	6.0	2.1	8.9	8.7	7.1
Creșterea masei monetare (% schimb.; anual)	30.7	37.7	39.8	46.7	43.8	35.0	33.5	31.8	28.1	29.4
Creditarea economiei, (% schimb.; anual)	44.4	22.2	23.5	29.1	31.1	35.0	34.1	32.2	29.4	25.6
Creditarea netă a guvernului, (% schimb.; anual)	6.6	24.1	18.6	-15.7	-17.2	-15.0	-10.4	-0.9	4.1	-10.0
Rezerve internaționale brute (milioane USD)	302.3	470.2	461.2	482.8	582.1	597.4	586.3	629.7	703.1	750.0
Rezerve internaționale nete (milioane USD)	159.8	343.8	347.6	374.3	483.4	501.6	499.5	529.2	613.0	644.9
Viteza (M3; sfârșit de perioadă)	3.2	2.7	2.8	2.6	2.4	2.3	2.3	2.1	2.0	2.1
Multipliatorul masei monetare	2.2	2.2	2.2	2.5	2.6	2.3	2.5	2.6	2.6	2.5
Ponderea depozitelor valutare în total depozite	50.1	44.7	43.5	43.3	41.8	41.8	41.3	40.2	38.4	35.9

Sursă: Banca Națională a Moldovei; estimările FMI.

Tabelul 5. Moldova: Importul resurselor energetice, 2003-08 1/
(milioane dolari SUA, dacă nu este altfel indicat)

	2003	2004	2005 Est.
Importul energiei, total	232.8	308.6	455.9
Gaze naturale	79.5	83.6	115.8
Miliarde m ³	1.2	1.3	1.5
Prețul 1000 m ³ , USD	64.2	66.4	75.8
Combustibil, total	143.4	215.7	331.8
Păcură	2.7	3.1	4.8
Mii tone	21.5	19.6	21.0
Prețul per tonă, USD	126.5	159.8	229.5
Motorină	65.5	101.1	155.5
Mii tone	284.8	303.3	324.8
Prețul per tonă, USD	229.9	333.2	478.6
Benzină	51.3	79.6	122.4
Mii tone	202.6	212.4	227.4
Prețul per tonă, USD	253.2	374.8	538.3
Alte	24.0	31.9	49.1
Cărbuni	9.9	9.3	8.3
Mii tone	266.8	185.0	198.1
Prețul per tonă, USD	37.1	50.0	42.0
<i>Articolele de Memorandum:</i>			
Importul energiei, % din PIB		11.9	15.6

Sursă: Autoritățile Moldovei; estimările personalului FMI

1/ Datele exclud Transnistria.

Tabelul 6. Moldova: Indicatorii Sectorului Financiar, 2000–05
(Sfârșit de perioadă; %, dacă nu este indicat altfel)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Mărimea						
Numărul băncilor	20	19	16	16	16	16
Total disponibilități a sistemului bancar (% din PIB)	29	31	35	38	42	49
Credite acordate sectorului neguvernamental (% din PIB)	14	16	19	22	23	27
Suficiența capitalului						
Rata adecvată a capitalului 1/	49	43	36	32	31	27
Disponibilități						
Rata lichidității 2/	67	60	56	48	53	52
Calitatea activelor 3/						
Credite neperformante (CNP) ca pondere din total credite	21	10	8	6	7	4
CNP, provizioane nete fără pierderi la credite / capital de nivelul 1	15	5	3	2	3	-3
Credite supravegheate ca pondere din total credite	30	31	35	35	34	39
CNP și credite supravegheate ca pondere din total credite	51	41	43	42	41	43
Rentabilitate						
Rentabilitate a capitalului propriu	25.0	14.3	16.7	19.7	17.8	17.3
Rentabilitate a activelor	7.4	4.3	4.3	4.4	3.7	3.2
Venitul net procentual / Total venit	39.2	35.5	40.1	37.6	35.2	33.8
Ratele dobânzii						
Rata medie a dobânzii la credite în moneda națională	32	26	19	19	21	17
Rata medie la depozite în moneda națională	24	18	13	14	16	11
Spreadul ratei dobânzii, moneda națională	9	8	7	5	6	7
Rata medie a dobânzii la credite în valutele străine	15	12	12	11	11	11
Rata medie la depozite în valutele străine	5	3	3	4	5	5
Spreadul ratei dobânzii, valutele străine	10	9	9	7	6	5
HVA de 91 de zile (venit efectiv nominal)	25	8	11	18	7	4
Depozite în valuta străină						
Ponderea depozitelor în valuta străină în masa monetară	28	28	31	34	31	30
Ponderea depozitelor în valuta străină în total depozite	49	45	47	50	45	42

Sursa: Banca Națională a Moldovei

1/ Total capital reglementar ca procentaj din activele cu riscuri ponderate

2/ Ponderea activelor lichide în total depozite

3/ În privința acționarilor beneficiari finali a băncilor, siguranța acestor date trebuie tratată cu precauție

Tabelul 7: Moldova: Obiectivele Localizate de Dezvoltare a Mileniului (SCERS)

	2000	2001	2002	Recente	Obiectivele:		
					2006	2010	2015
<u>Scopul: Eradicarea sărăciei extreme și foametei</u>							
Obiectivul: A reduce de două ori numărul persoanelor cu venitul mai mic de 2.15 USD (PPP) pe zi în decursul perioadei 1997-2015							
• Ponderea populației cu venitul mai mic de \$2.15 (PPP) pe zi (%)	64.5	52.4	39.8	27.8 (2004)	28.0	23.0	18.0
<u>Scopul: Atingerea accesului universal la studii medii</u>							
Obiectivul: Asigurarea oportunităților egale pentru toți copiii de a frecventa școlii medii de învățământ general							
• Înrolarea netă în învățământul mediu general (%)	87.0	86.8	87.9	87.5 (2003)	88.9	93.8	100.0
<u>Scopul: Reducerea mortalității infantile</u>							
Obiectivul: A reduce cu două treimi rata mortalității la copiii cu vârsta sub cinci ani pe parcursul perioadei 1990-2015							
• Rata mortalității la copiii cu vârstă sub cinci ani (per 1,000)	23.3	20.3	18.2	15.3 (2004)	15.0	11.9	8.4
• Rata mortalității infantile (per 1,000 vii-născuți)	18.3	16.3	14.7	12.2 (2004)	12.1	9.6	6.3
• Vaccinarea, rujeola (% copiilor cu vârsta sub 2 ani)	98.6	99.4	99.1	n/a	100.0	100.0	100.0
<u>Scopul: Îmbunătățirea sănătății materne</u>							
Obiectivul: A reduce rata mortalității materne cu trei pătrimi pe parcursul perioadei 1990-2015							
• Rata mortalității materne (per 100,000 nașteri)	27.1	43.9	28.0	23.5 (2004)	23.0	21.0	13.3
• Ponderea nașterilor cu asistență calificată medicală (%)	98.0	99.0	99.0	n/a	100.0	100.0	100.0
<u>Scopul: Combaterea HIV/SIDA, tuberculoza și malarie</u>							
Obiectivul A stopa până în 2015, și a începe inversarea răspândirii HIV/SIDA							
• incidența HIV/SIDA (per 100,000 persoane)	4.1	5.5	4.7	6.2 (2004)	4.0	3.5	3.2
• incidența HIV la tineri cu vârsta 15-24 ani	11.9	10.9	9.7	9.7 (2004)	4.9	4.2	4.0
Obiectivul A stopa până în 2015, și a începe inversarea răspândirii tuberculozei și malariei							
• Rata mortalității asociată cu tuberculoză (decese per 100,000 persoane)	16.9	15.0	15.8	16.8 (2004)	13.9	12.0	7.0
<u>Scopul: Asigurarea stabilității mediului înconjurător</u>							
Obiectivul: A integra principiile de dezvoltare durabilă în politicile și programele naționale și a inversa pierderile resurselor mediului înconjurător							
• Suprafețele de pământ acoperite cu păduri (%)	9.6	9.6	10.3	10.3 (2004)	11.0	12.1	13.2
• Suprafețele protejate pentru prezervarea și conservarea biodiversității (%)	2.0	2.0	2.0	1.96 (2004)	2.1	2.2	2.4
Obiectivul: Până în 2015 de a reduce de două ori numărul persoanelor fără accesul sustenabil la sursele sigure de apă							
• Populația cu accesul sustenabil la sursele sigure de apă (%)	37.8	38.1	38.5	44.5 (2004)	47.7	57.0	68.5
Obiectivul: Atingerea unui număr impunător a persoanelor cu acces la condițiile sanitare sigure							
• Populația cu acces la condițiile sanitare sigure (%)	41.1	40.0	41.7	43.6 (2004)	56.0	73.3	90.0

Sursă: Documentul SCERS (EGPRSP) 2004-06, Guvernul Republicii Moldova, iunie 2004; Ministerul Economiei.

Tabelul 8. Moldova: Datoria externă publică și public garantată (PPG), 2000–05
(milioane dolari SUA)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005 Est.
Datoria PPG inclusiv arierate						
Total	1,047.0	982.3	1,015.7	1,039.4	915.1	821.4
Creditorii multilaterali	565.7	551.9	589.0	600.1	589.3	503.9
Creditorii bilaterali	270.1	261.7	261.8	278.0	291.4	290.5
Creditorii, membrii Clubului de la Paris 1/	241.8	235.6	242.4	260.2	273.7	272.8
Creditori în afară Clubului de la Paris	28.3	26.1	19.4	17.9	17.7	17.7
Creditorii comerciali	211.1	168.7	165.0	161.2	34.4	27.0
Neidentificate (decalajul financiar)
Datorii nerambursate						
Total	6.7	17.5	42.9	86.1	50.6	56.3
BERD	1.1	3.4	4.9	7.7	18.0	0.2
Creditorii bilaterali	2.3	7.3	7.1	23.6	32.6	56.1
Creditorii, membrii Clubului de la Paris 1/	2.3	5.3	7.1	18.7	32.6	56.1
Creditori în afară Clubului de la Paris	-	2.0	-	4.8	-	-
Creditorii comerciali	3.4	6.8	31.0	54.8	-	-
Graficul achitării sumei principale						
Total	53.8	76.1	83.0	95.5	91.7	75.9
Creditorii multilaterali	44.0	37.7	49.6	60.9	66.5	48.9
Creditorii bilaterali	6.0	8.6	11.5	11.5	10.4	19.9
Creditorii, membrii Clubului de la Paris 1/	3.4	4.3	4.7	5.2	5.7	19.9
Creditori în afară Clubului de la Paris	2.6	4.3	6.7	6.3	4.7	-
Creditorii comerciali	3.8	29.9	22.0	23.0	14.8	7.2
Neidentificate (decalajul financiar)	-
Graficul achitării dobânzii						
Total	52.4	50.7	42.3	36.6	32.0	30.5
Creditorii multilaterali	27.0	24.6	18.1	14.6	12.7	12.8
Creditorii bilaterali	10.0	13.5	13.7	14.0	14.8	15.3
Creditorii, membrii Clubului de la Paris 1/	8.8	12.3	13.1	13.7	14.6	15.0
Creditori în afară Clubului de la Paris	1.3	1.2	0.6	0.3	0.2	0.2
Creditorii comerciali	15.4	12.6	10.5	8.0	4.6	2.4
Neidentificate (decalajul financiar)	-
Acumularea datoriilor						
Total	6.0	10.4	33.6	44.6	42.4	26.2
BERD	1.1	2.5	2.3	3.6	11.0	2.4
Creditorii bilaterali	1.5	4.5	7.1	17.2	19.5	23.9
Creditorii, membrii Clubului de la Paris 1/	1.5	2.5	3.7	12.4	14.6	23.9
Creditori în afară Clubului de la Paris	-	2.0	3.4	4.8	4.8	-
Creditorii comerciali	3.4	3.4	24.2	23.8	11.8	-
Rambursarea datoriilor						
Total	2.5	0.2	1.6	1.4	54.9	0.8
BERD	2.4	0.2	0.8	0.8	1.9	0.3
Creditorii bilaterali	0.1	-	0.8	0.6	1.0	0.5
Creditorii, membrii Clubului de la Paris 1/	0.1	-	0.8	0.6	0.7	0.5
Creditori în afară Clubului de la Paris	-	-	-	-	0.3	-
Creditorii comerciali	-	-	-	-	52.0	-
Reeșalonarea, anularea, răscumpărarea și alte operațiuni cu stocul datoriei 2/						
Total	-	-	5.4	-	130.7	29.4
BERD	-	-	-	-	1.2	29.4
Creditorii bilaterali	-	-	5.4	-	9.3	-
Creditorii, membrii Clubului de la Paris 1/	-	-	-	-	-	-
Creditori în afară Clubului de la Paris	-	-	5.4	-	9.3	-
Creditorii comerciali	-	-	-	-	120.2	-

Sursă: Autoritățile; estimările personalului FMI

1/ include datoria Transnistriei

2/ include operațiuni cu datorii

Tabelul 9. Moldova: Capacitatea de rambursare a creditelor FMI, 2005-12

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Scenariul de bază								
Disbursările Fondului								
În milioane DST	-	22.9	22.9	22.9	11.4	-	-	-
În milioane dolari SUA	-	32.7	32.7	32.7	16.4	-	-	-
Procent din cotă	-	18.6	18.6	18.6	9.3	-	-	-
Rambursări prognozate/răscumpărări și plăți								
În milioane DST	16.3	18.0	15.7	14.7	12.4	6.0	3.2	6.8
În milioane dolari SUA	24.1	25.8	22.5	21.2	17.7	8.6	4.6	9.8
În procent din exportul B&S	1.6	1.4	1.1	0.9	0.7	0.3	0.2	0.3
În % total serviciul datoriei	22.6	26.2	24.0	23.0	19.8	11.6	6.1	10.9
Procent din cotă	13.2	14.6	12.8	12.0	10.0	4.9	2.6	5.5
Procent din rezervele internaționale brute	4.0	3.4	2.4	1.9	1.3	0.5	0.2	0.5
Suma creditului neachitat								
În milioane DST	66.8	73.2	81.6	90.6	90.2	84.7	81.9	75.5
În milioane dolari SUA	95.5	104.7	116.6	129.5	129.0	121.1	117.1	107.9
În procent din exportul B&S	6.2	5.9	5.8	5.8	5.2	4.4	3.9	3.3
Procent din cotă	54.2	59.5	66.2	73.5	73.3	68.8	66.5	61.3
Procent din rezervele internaționale brute	16.0	14.0	12.5	11.5	9.7	7.6	6.3	5.0
Articole de Memorandum								
Exportul B&S (milioane dolari SUA)	1,535	1,783	2,014	2,236	2,482	2,730	3,003	3,303
Serviciul datoriei (milioane dolari SUA)	106.4	98.6	93.7	91.9	89.5	73.9	74.9	89.3
Cota (milioane DST)	123.2	123.2	123.2	123.2	123.2	123.2	123.2	123.2
Cota (milioane dolari SUA)	182.1	176.5	176.6	176.8	176.8	176.7	176.7	176.7
Rezerve Internaționale brute (milioane dolari SUA)	597	750	931	1,124	1,325	1,598	1,864	2,166
DST/dolarul SUA (medie a perioadei)	0.68	0.70	0.70	0.70	0.70	0.70	0.70	0.70
DST/dolarul SUA (eop)	0.70	0.70	0.70	0.70	0.70	0.70	0.70	0.70

Sursă: Calculul personalului FMI

Tabelul 10. Moldova: Cerințele și Sursele de Finanțare Externă, 2004–08
(În milioane dolari SUA)

	Real		Proгноza personalului FMI		
	2004	2005	2006	2007	2008
1. Necesarul de finanțare	445.6	474.8	576.4	562.8	621.4
Deficitul contului curent extern (exc. Transferuri oficiale)	121.2	214.8	233.4	264.4	295.6
Amortizarea datoriei	99.9	110.6	101.7	96.1	113.3
Datorii pe termen mediu și lung	99.9	110.6	101.7	96.1	113.3
Sectorul public	41.8	51.7	47.5	45.6	46.9
Multilaterali 1/	40.5	24.6	19.6	17.8	19.8
Obligațiuni și cambii					
Alte	1.3	27.1	27.9	27.8	27.0
Băncile comerciale					
Sectorul privat corporativ	58.0	59.0	54.2	50.5	66.4
Datorii pe termen scurt 2/					
Rambursarea arieratelor	54.9	0.8	65.4	0.0	0.0
Acumularea rezervelor brute	148.0	127.2	152.6	181.5	192.7
Procurarea și rambursarea fondurilor FMI	21.6	21.4	23.5	20.8	19.8
2. Finanțarea disponibilă	445.6	474.8	543.7	530.1	588.7
Investiții directe străine (nete)	77.3	175.0	217.0	242.3	280.9
Restructurarea datoriei creditorilor privați	114.7	104.8	112.5	112.5	112.5
Finanțarea pe termen mediu și lung	114.7	104.8	112.5	112.5	112.5
Aferentă sectorului public					
din care: finanțarea balanței de plăți 3/					
Aferentă băncilor comerciale					
Aferentă sectorului privat corporativ	114.7	104.8	112.5	112.5	112.5
Finanțarea pe termen scurt					
din care: finanțarea balanței de plăți 3/					
Creditorii oficiali 4/	73.3	74.1	126.8	141.7	132.1
Multilaterali 1/	70.7	73.1	124.7	141.7	132.1
din care: finanțarea balanței de plăți 3/					
Bilaterali	2.6	1.0	2.1	0.0	0.0
Aferentă sectorului public	2.6	1.0	2.1	0.0	0.0
din care: finanțarea balanței de plăți 3/					
Aferentă sectorului privat					
Acumularea arieratelor (excepțională)	42.4	26.2	9.3	0.0	0.0
Decalajul financiar 5/	93.2	61.9	91.6
Asistența scontată din partea UE	11.0	15.0	10.0
PRSC Băncii Mondiale	2.0	4.0	4.0
FMI	32.7	32.7	32.7
Rezidual 6/	47.5	10.2	44.9
Alte fluxuri 7/	137.9	94.7	-15.1	-28.4	-28.4
Articolele de Memorandum					
Total finanțarea balanței de plăți 3/	0.0	0.0	32.7	32.7	32.7

1/ Excluzând FMI

2/ Scadența inițială mai puțin de un an. Stocul la sfârșitul perioadei precedente

3/ Include tranzații întreprinse în scopul finanțării deficitului balanței de plăți sau suplimentării rezervelor

4/ Include împrumuturi și granturi

5/ După tragerea a 200 milioane lei din controlul special (escrow) (pentru rambursarea parțială a datoriei)

6/ Inclusiv restructurarea posibilă la Clubul de la Paris

7/ Include alte fluxuri financiare nete și erori și omisiuni

Tabelul 11. Moldova: Revizuiți și Disbursări în cadrul Aranjamentului PRGF cu durata de trei ani

Data	Acțiune	Disbursare
La sau după 12 mai 2006	Aprobarea aranjamentului PRGF(3 ani) de Consiliul de Directori	DST 11.44 mil.
La sau după 10 decembrie 2006	Încheierea primei revizuiți în baza criteriilor de performanță la sfârșitul lui septembrie 2006	DST 11.44 mil.
La sau după 10 iunie 2007	Încheierea celei de-a două revizuiți în baza criteriilor de performanță la sfârșitul lui martie 2007 și adoptarea condițiilor și disbursărilor pentru al doilea an al aranjamentului	DST 11.44 mil.
La sau după 10 decembrie 2007	Încheierea celei de-a treia revizuiți în baza criteriilor de performanță la sfârșitul lui septembrie 2007	DST 11.44 mil.
La sau după 10 iunie 2008	Încheierea celei de-a patra revizuiți în baza criteriilor de performanță la sfârșitul lui martie 2008 și adoptarea condițiilor și disbursărilor pentru al treilea an al aranjamentului	DST 11.44 mil.
La sau după 10 decembrie 2008	Încheierea celei de-a cincea revizuiți în baza criteriilor de performanță la sfârșitul lui septembrie 2008	DST 11.44 mil.
La sau după 11 mai 2009	Încheierea celei de-a șaselea revizuiți în baza criteriilor de performanță la sfârșitul lui martie 2009	DST 11.44 mil.

MOLDOVA—ANALIZA SUSTENABILITĂȚII DATORIEI

A. Baza

1. Conform estimărilor efectuate, totalul datoriei publice externe a Moldovei la sfârșitul anului 2005 s-a cifrat la 1.6 miliarde USD sau 55 % din PIB în comparație cu 64 % înregistrate în anul 2004.²² Stocul datoriei publice externe și datoriei garantate (PPG) s-a redus de la 35 % la 28 % din PIB. De asemenea, declinul a fost înregistrat și la recalcularea în dolari, ceea ce parțial se datorează aprecierii dolarului SUA în raport alte valute (DST, Euro, Iena), achitărilor nete cu creditorii și anulării garanțiilor de stat față de unele credite acordate de BERD.²³ Conform estimărilor efectuate, Valoarea Prezentă Netă (NPV) a datoriei externe față de exporturi a scăzut de la 114 % la 101 %. Totodată, s-au îmbunătățit indicatorii de deservire a datoriei publice. Raportul deservirii PPG la exporturi a scăzut de la 9 până la 7 procente. Datoria publică internă exprimată în moneda națională este modestă și se menține la un nivel de 10 % din PIB (sfârșitul anului 2005).

B. Sustenabilitatea Datoriei Externe

2. Prognoza de bază arată consolidarea continuă la poziția datoriei pe parcursul întregii perioade. Se prognozează că raportul dintre NPV a datoriei externe și PIB și raportul dintre datoria și exporturi se va stabili la un nivel de 8 % și 16 % respectiv până în 2025. De asemenea, se prognozează declinul continuu a raportului dintre datoria și deservire, care se va menține în limitele pragului poverii de datorie conform definiției redate în clasificarea Băncii Mondiale bazată pe evaluarea calității politicilor și capacității instituționale (CPIA).²⁴ Scenariile alternative și testarea la stres nu confirmă apariția schimbărilor semnificative în dinamica evoluării datoriei externe pe termen mediu și lung, ceea ce indică sustenabilitatea concluziilor.

C. Sustenabilitatea Datoriei Publice

3. Raportul dintre datoria publică și PIB din perioada recentă arată un declin semnificativ. Să estimează că datoria publică a atins nivelul de 39 % la sfârșitul anului 2005 în comparație cu 74.8 % în 2002, ceea ce indică o creștere puternică și aprecierea reală a ratei de schimb. Consecvent cu prevederile programului fiscal a guvernului pe termen mediu,

²² Acesta este constituit din \$821 milioane - datoria publică și datoria publică garantată (28 % din PIB) inclusiv \$56.3 milioane în arierate (1.9 % din PIB), \$488 milioane - datoria privată (17 % din PIB) și \$286.6 milioane - arierate pentru energie (10 % din PIB). Datele privind datoria privată și arieratele pentru energie au fost estimate de autorități.

²³ Creditele acordate de BERD pentru Terminalul Petrolier din Giurgiulești și Vininvest au fost transferate către investitorii privați în baza tranzacțiilor swap de datorii contra capitalului propriu, și ca urmare guvernul a fost eliberat de orice obligațiuni față de BERD privind aceste credite.

²⁴ Conform clasificării, Moldova se află printre țările cu cele mai proaste indicatorii de performanță, inclusiv următoarele limite critice: NPV/exporturi = 100 procente, NPV/PIB = 30 procente, NPV/venituri = 200 procente, deservirea datoriei/exporturi = 15 procente, deservirea datoriei/venituri = 25 procente.

scenariul de bază prognozează declinul continuu a raportului dintre datoria și PIB; raportul dintre NVP a datoriei publice și PIB va înregistra un declin până la 10 % până în 2025. Scenariile alternative și testările la stres arată de asemenea un declin a raporturilor cu timpul cu excepția unui scenariu alternativ care asumă creșterea constantă mai joasă a GDP (2.7 % creștere de lungă durată versus 4 % în scenariul de bază) și testarea la stres care asumă creșterea DGP la nivelul lui mediu istoric calculat pe termen de 10 ani minus o deviere standard în perioada anilor 2006-07 (sugerându-se rata de creștere de -3.4 procente pentru acești doi ani). Rezultatele calculate în baza mediilor istorice nu pot fi considerate ca cele potrivite pentru prognozarea dezvoltărilor viitoare în Moldova, deoarece acestea acoperă perioada de tranziție și criza financiară regională din 1998. Deoarece Evaluările Sustenabilității Datoriei (DSA) reprezintă un exercițiu static, rezultatele presupun că nivelul de cheltuieli nu se va încadra în limitele acestei creșteri joase. Totodată, scenariul alternativ care presupune creșterea constantă joasă a PIB accentuează importanța pentru Moldova de a continua depunerea eforturilor care vor asigura premisele de creștere în viitor în scopul menținerii sustenabilității datoriei publice.

D. Concluzii

4. În afară de problema legată de sustenabilitatea datoriei, Moldova se confruntă cu dificultăți legate de asigurarea lichidității pe termen scurt, care provine din decalajele financiare prognozate și stocul datoriilor față de creditorii bilaterali, cu predominanță: Rusia, SUA și Nipon. Reangajarea Instituțiilor Financiare Internaționale și a comunității internaționale de donatori în noul proces de finanțare concesională și posibilitatea de reeșalonare a datoriei externe, inclusiv arierate, va contribui la atenuarea problemelor legate de lichiditate și la eliberarea resurselor pentru alte necesități de dezvoltare.

Table 1a. Moldova: External Debt Sustainability Framework, Baseline Scenario, 2003–25 1/
(In percent of GDP, unless otherwise indicated)

	Actuals			Estimate		Projections										2012-25
	2003	2004	2005	Historical Average 6/	Standard Deviation 6/	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2006-11 Average	2015	2025	Average	
External debt (nominal) 1/	88.7	63.8	54.7			51.3	49.7	47.3	44.2	41.0	37.8		28.7	24.6		
of which public and publicly guaranteed (PPG)	52.5	35.2	28.2			24.7	22.9	21.4	19.9	18.6	17.4		13.7	10.5		
Change in external debt	-12.2	-24.9	-9.1			-3.4	-1.7	-2.3	-3.2	-3.2	-3.2		-1.4	0.2		
Identified net debt-creating flows	-13.4	-21.3	-7.4			-4.1	-3.3	-3.5	-3.4	-3.6	-4.2		-2.8	-0.3		
Non-interest current account deficit	4.3	0.4	3.2	2.5	2.8	3.3	3.4	3.5	3.7	3.5	3.4	3.5	3.6	3.5	3.6	
Deficit in balance of goods and services	33.8	30.5	39.8			42.7	42.0	41.0	39.9	38.9	38.2		37.7	37.7		
Exports	53.5	51.2	52.6			53.7	54.0	53.3	53.0	52.7	52.6		52.7	52.7		
Imports	87.2	81.7	92.4			96.4	96.0	94.3	92.9	91.6	90.8		90.4	90.4		
Net current transfers (negative = inflow)	-15.4	-14.0	-19.0	-14.2	3.8	-20.4	-20.0	-19.4	-18.9	-18.6	-18.4	-19.3	-18.3	-18.3		
Other current account flows (negative = net inflow)	-14.1	-16.1	-17.6			-19.0	-18.7	-18.1	-17.3	-16.8	-16.4		-15.8	-15.9		
Net FDI (negative = inflow)	-3.9	-3.0	-6.0	-5.4	2.7	-6.5	-6.5	-6.7	-6.7	-6.7	-7.2	-6.7	-6.4	-4.1	-5.6	
Endogenous debt dynamics 2/	-13.7	-18.7	-4.5			-0.8	-0.2	-0.3	-0.3	-0.3	-0.4		0.0	0.3		
Contribution from nominal interest rate	2.5	2.3	2.4			2.1	2.1	1.9	1.8	1.7	1.5		1.1	1.2		
Contribution from real GDP growth	-5.6	-5.0	-4.0			-2.9	-2.3	-2.2	-2.1	-2.0	-1.9		-1.1	-0.9		
Contribution from price and exchange rate changes	-10.6	-16.1	-2.9				
Residual (3-4) 3/	1.2	-3.5	-1.8			0.7	1.7	1.1	0.2	0.4	0.9		1.4	0.5		
o/w exceptional financing	-2.6	-1.0	-0.7			1.7	0.0	0.0	0.0	-2.5	0.0		0.0	0.0		
NPV of external debt 4/	...	58.6	52.9			49.0	46.8	44.3	41.2	38.1	35.1		26.0	22.6		
In percent of exports	...	114.4	100.5			91.1	86.7	83.1	77.7	72.3	66.6		49.4	42.9		
NPV of PPG external debt	...	30.0	26.3			22.3	20.1	18.4	16.9	15.7	14.7		11.0	8.5		
In percent of exports	...	58.5	50.0			41.6	37.2	34.6	31.9	29.8	28.0		20.9	16.1		
Debt service-to-exports ratio (in percent)	19.8	21.3	20.2			14.5	12.9	12.8	13.2	12.5	12.0		8.9	8.8		
PPG debt service-to-exports ratio (in percent)	12.5	9.3	6.9			5.5	4.6	4.1	3.6	2.7	2.3		1.9	1.6		
Total gross financing need (billions of U.S. dollars)	217.3	216.2	227.8			151.6	142.6	154.0	184.7	172.8	143.4		150.9	715.5		
Non-interest current account deficit that stabilizes debt ratio	16.5	25.2	12.3			6.7	5.0	5.9	6.8	6.6	6.6		5.0	3.4		
Key macroeconomic assumptions																
Real GDP growth (in percent)	6.6	7.4	7.1	2.3	5.5	6.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.2	4.0	4.0	4.1	
GDP deflator in US dollar terms (change in percent)	11.8	22.1	4.8	9.8	6.6	7.3	7.0	7.1	6.4	5.3	4.9	6.3	4.9	3.0	4.2	
Effective interest rate (percent) 5/	2.9	3.5	4.3	3.7	0.5	4.3	4.6	4.3	4.2	4.1	3.9	4.2	4.0	5.3	4.5	
Growth of exports of G&S (US dollar terms, in percent)	20.9	25.6	15.3	16.8	7.0	16.2	13.0	11.0	11.0	10.0	10.0	11.9	9.0	7.1	8.5	
Growth of imports of G&S (US dollar terms, in percent)	33.5	22.8	27.0	22.9	7.3	18.7	11.9	10.5	10.0	9.1	9.2	11.6	9.0	7.1	8.4	
Grant element of new public sector borrowing (in percent)	28.2	37.8	30.0	31.4	34.9	14.6	29.5	14.6	14.6	14.6	
<i>Memorandum item:</i>																
Nominal GDP (billions of U.S. dollars)	1980.6	2597.9	2917.2			3318.7	3728.2	4192.0	4685.0	5179.1	5706.4		8125.7	17777.7		
Source: Fund staff simulations.																

1/ Includes both public and private sector external debt.
2/ Derived as $[1 - g - \rho(1-g)] / (1-g-\rho+g)$ times previous period debt ratio, with r = nominal interest rate, g = real GDP growth rate, and ρ = growth rate of GDP deflator in U.S. dollar terms.
3/ Includes exceptional financing (i.e., changes in arrears and debt relief); changes in gross foreign assets; and valuation adjustments. For projections also includes contribution from price and exchange rate changes.
4/ Assumes that NPV of private sector debt is equivalent to its face value.
5/ Current-year interest payments divided by previous period debt stock.
6/ Historical averages and standard deviations are generally derived over the past 10 years, subject to data availability.

Table 1b. Moldova: Sensitivity Analyses for Key Indicators of Public and Publicly Guaranteed External Debt, 2005-25
(In percent)

	Estimate		Projections					
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2015	2025
NPV of debt-to-GDP ratio								
Baseline	26	22	20	18	17	16	11	9
A. Alternative Scenarios								
A1. Key variables at their historical averages in 2006-25 1/	26	23	21	19	18	17	12	-2
A2. New public sector loans on less favorable terms in 2006-25 2/	26	22	21	19	18	17	13	12
B. Bound Tests								
B1. Real GDP growth at historical average minus one standard deviation in 2006-07	26	24	24	22	20	19	13	10
B2. Export value growth at historical average minus one standard deviation in 2006-07 3/	26	25	26	27	25	24	15	9
B3. U.S. dollar GDP deflator at historical average minus one standard deviation in 2006-07	26	23	22	20	18	17	12	9
B4. Net non-debt creating flows at historical average minus one standard deviation in 2006-07 4/	26	34	42	39	36	33	20	9
B5. Combination of B1-B4 using one-half standard deviation shocks	26	28	37	35	33	30	19	10
B6. One-time 30 percent nominal depreciation relative to the baseline in 2006 5/	26	31	28	25	23	21	15	12
NPV of debt-to-exports ratio								
Baseline	50	42	37	35	32	30	21	16
A. Alternative Scenarios								
A1. Key variables at their historical averages in 2006-25 1/	50	43	39	37	34	32	23	-4
A2. New public sector loans on less favorable terms in 2006-25 2/	50	42	38	36	34	33	25	22
B. Bound Tests								
B1. Real GDP growth at historical average minus one standard deviation in 2006-07	50	45	37	34	32	30	21	16
B2. Export value growth at historical average minus one standard deviation in 2006-07 3/	50	49	52	56	52	49	31	18
B3. U.S. dollar GDP deflator at historical average minus one standard deviation in 2006-07	50	43	37	35	32	30	21	16
B4. Net non-debt creating flows at historical average minus one standard deviation in 2006-07 4/	50	63	77	72	67	63	37	17
B5. Combination of B1-B4 using one-half standard deviation shocks	50	51	61	59	55	52	32	17
B6. One-time 30 percent nominal depreciation relative to the baseline in 2006 5/	50	57	37	34	32	29	21	16
Debt service ratio								
Baseline	7	6	5	4	4	3	2	2
A. Alternative Scenarios								
A1. Key variables at their historical averages in 2006-25 1/	7	6	5	4	4	3	3	1
A2. New public sector loans on less favorable terms in 2006-25 2/	7	6	5	4	4	3	2	2
B. Bound Tests								
B1. Real GDP growth at historical average minus one standard deviation in 2006-07	7	6	5	4	4	3	3	2
B2. Export value growth at historical average minus one standard deviation in 2006-07 3/	7	6	5	5	4	3	4	2
B3. U.S. dollar GDP deflator at historical average minus one standard deviation in 2006-07	7	6	5	4	4	3	3	2
B4. Net non-debt creating flows at historical average minus one standard deviation in 2006-07 4/	7	6	5	5	5	4	5	2
B5. Combination of B1-B4 using one-half standard deviation shocks	7	6	5	5	4	3	4	2
B6. One-time 30 percent nominal depreciation relative to the baseline in 2006 5/	7	8	5	4	4	3	3	2
<i>Memorandum item:</i>								
Grant element assumed on residual financing (i.e., financing required above baseline) 6/	18	18	18	18	18	18	18	18

Source: Fund staff projections and simulations.

1/ Variables include real GDP growth, growth of GDP deflator (in U.S. dollar terms), non-interest current account in percent of GDP, and non-debt creating flows.

2/ Assumes that the interest rate on new borrowing is by 2 percentage points higher than in the baseline, while grace and maturity periods are the same as in the baseline.

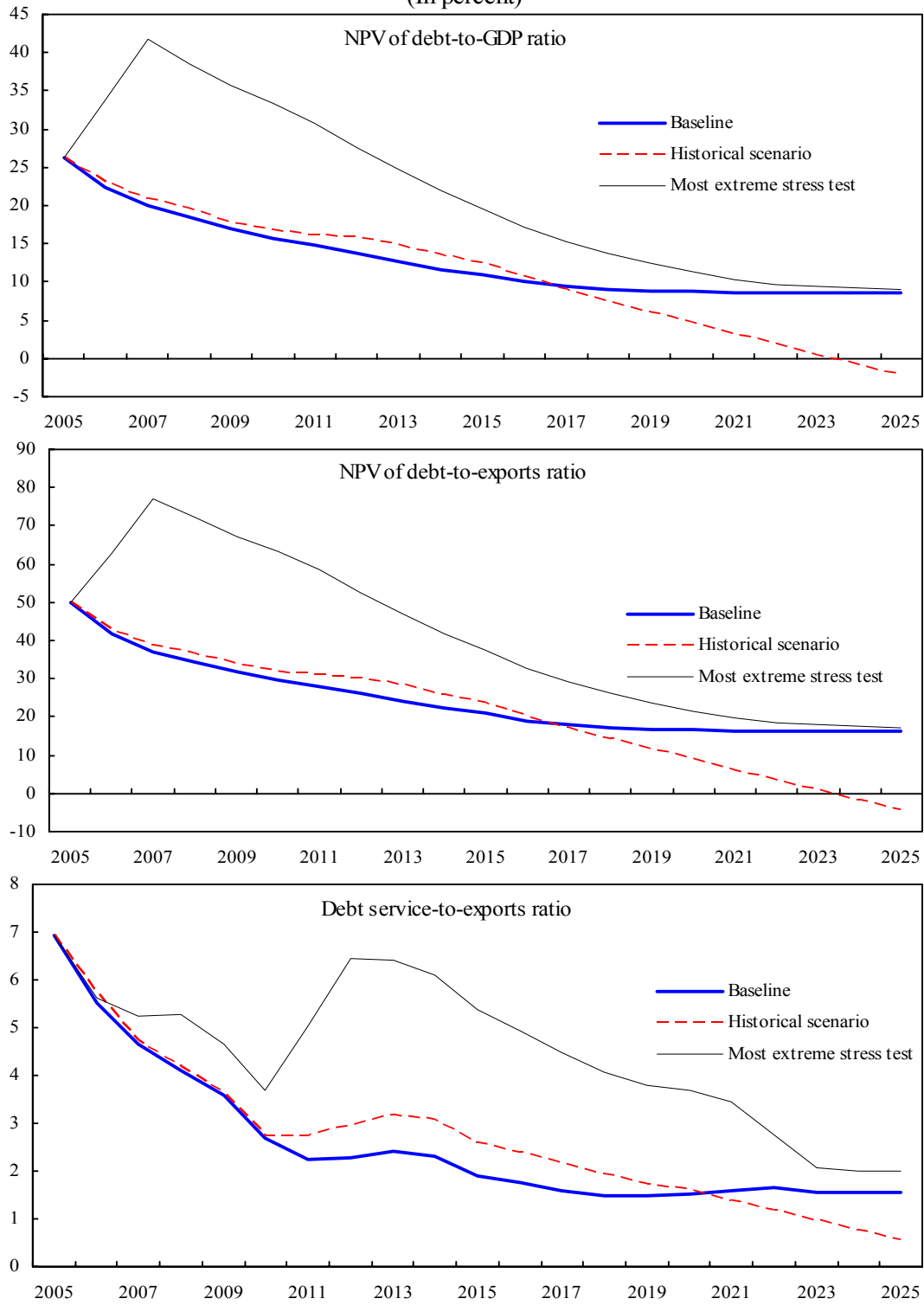
3/ Exports values are assumed to remain permanently at the lower level, but the current account as a share of GDP is assumed to return to its baseline level after the shock (implicitly assuming an offsetting adjustment in import levels).

4/ Includes official and private transfers and FDI.

5/ Depreciation is defined as percentage decline in dollar/local currency rate, such that it never exceeds 100 percent.

6/ Applies to all stress scenarios except for A2 (less favorable financing) in which the terms on all new financing are as specified in footnote 2.

Figure 1. Moldova: Indicators of Public and Publicly Guaranteed External Debt Under Alternative Scenarios, 2005–25
(In percent)

Source: Fund staff projections and simulations.

Table 2a. Moldova: Public Sector Debt Sustainability Framework, Baseline Scenario, 2002–25
(In percent of GDP, unless otherwise indicated)

	Actual				Historical Average 5/ Deviation 5/ Standard	Estimate					Projections					2011-25 Average
	2002	2003	2004	2005		2006	2007	2008	2009	2010	2005-10 Average	2015	2025	2011-25 Average		
Public sector debt 1/ of which foreign-currency denominated	74.8	60.3	47.2	39.0		33.5	30.4	27.7	25.2	23.1	15.9	11.8				
Change in public sector debt	62.2	49.8	35.6	28.7		24.7	23.0	21.4	19.9	18.6	13.7	10.4				
Identified debt-creating flows	-5.3	-14.4	-13.1	-8.2		-5.5	-3.1	-2.8	-2.5	-2.1	-1.3	-0.2				
Primary deficit	-8.0	-16.8	-11.6	-6.8		-4.6	-3.3	-3.0	-2.4	-1.9	-0.7	-0.2				
Revenue and grants	29.8	34.0	35.4	-2.9	0.4	38.4	38.3	37.7	37.7	37.8	38.4	38.4	0.2			
of which: grants	0.6	0.3	0.4	1.3		0.5	0.6	0.2	0.3	0.2	0.2	0.2				
Primary (noninterest) expenditure	29.4	31.2	32.7	36.6		37.7	37.4	37.1	37.3	37.6	38.6	38.7				
Automatic debt dynamics	-7.0	-13.9	-8.9	-3.9		-3.9	-2.3	-2.4	-2.0	-1.7	-1.0	-0.5				
Contribution from interest rate/growth differential	-5.6	-5.0	-4.1	-3.4		-2.1	-1.3	-1.2	-1.1	-1.1	-0.6	-0.3				
of which: contribution from average real interest rate	0.2	-0.4	0.1	-0.3		0.1	0.3	0.2	0.1	0.1	0.1	0.1				
Contribution from real exchange rate depreciation	-5.8	-4.6	-4.2	-3.1		-2.2	-1.6	-1.4	-1.3	-1.2	-0.7	-0.5				
Other identified debt-creating flows	-1.4	-8.9	-4.8	-0.5		-1.8	-1.0	-1.1	-0.8	-0.6				
Privatization receipts (negative)	-0.6	-0.2	-0.1	-0.1		-0.1	-0.1	-0.1	-0.1	-0.1	0.0	0.0				
Recognition of implicit or contingent liabilities	-0.6	-0.2	-0.1	-0.1		-0.1	-0.1	-0.1	-0.1	-0.1	0.0	0.0				
Debt relief (HIPC and other)	0.0	0.0	0.0	0.0		0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0				
Other (specify, e.g., bank recapitalization)	0.0	0.0	0.0	0.0		0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0				
Residual, including asset changes	2.6	2.4	-1.5	-1.4		-0.9	0.3	0.3	0.0	-0.2	-0.5	0.0				
NPV of public sector debt	64.5	49.9	40.0	34.7		26.4	22.9	19.0	16.6	14.8	11.2	9.5				
of which foreign-currency denominated	52.0	39.3	28.4	24.4		17.6	15.5	12.8	11.4	10.4	9.0	8.2				
of which external	52.0	39.3	28.4	24.4		17.6	15.5	12.8	11.4	10.4	9.0	8.2				
Gross financing need 2/	1.4	-0.2	-0.8	0.4		6.8	6.0	5.6	5.2	4.7	3.4	2.6				
NPV of public sector debt-to-revenue ratio (in percent) 3/	216.8	146.9	113.0	87.9		68.8	59.7	50.5	44.1	39.2	29.2	24.8				
of which external	174.8	115.8	80.3	61.8		45.9	40.4	34.0	30.2	27.4	23.4	21.3				
Debt service-to-revenue ratio (in percent) 3/4/	7.2	6.2	5.4	8.6		9.8	8.0	6.9	6.1	5.0	2.9	2.5				
Primary deficit that stabilizes the debt-to-GDP ratio	5.0	11.7	10.5	5.4		4.9	2.2	2.2	2.1	1.9	1.5	0.5				
Key macroeconomic and fiscal assumptions																
Real GDP growth (in percent)	7.8	6.6	7.4	7.1	5.5	6.0	5.0	5.0	5.0	5.0	4.0	4.0	4.1			
Average nominal interest rate on forex debt (in percent)	3.8	3.2	2.5	3.0	0.7	2.9	3.0	2.6	2.4	2.2	2.1	2.8	2.4			
Average real interest rate on domestic currency debt (in percent)	-9.0	-8.9	1.1	-3.4	5.9	-0.6	0.7	1.0	1.0	1.1	2.4	4.8	3.9			
Real exchange rate depreciation (in percent, + indicates depreciation)	-2.2	-15.0	-10.3	-1.4	6.8			
Inflation rate (GDP deflator, in percent)	9.8	14.9	8.0	7.1	11.0	9.3	8.8	7.2	6.1	5.1	7.3	4.9	4.3			
Growth of real primary spending (deflated by GDP deflator, in percent)	25.5	13.3	12.6	19.9	16.8	9.1	4.2	4.1	5.7	5.9	4.2	4.0	4.3			

Sources: Moldovan authorities; and Fund staff estimates and projections.

1/ Includes general government gross debt.

2/ Gross financing need is defined as the primary deficit plus debt service plus the stock of short-term debt at the end of the last period.

3/ Revenues including grants.

4/ Debt service is defined as the sum of interest and amortization of medium and long-term debt.

5/ Historical averages and standard deviations are generally derived over the past 10 years, subject to data availability.

Table 2b. Moldova: Sensitivity Analysis for Key Indicators of Public Debt 2005–25

	Estimate		Projections					
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2015	2025
NPV of debt-to-GDP ratio								
Baseline	35	26	23	19	17	15	11	10
A. Alternative scenarios								
A1. Real GDP growth and primary balance are at historical averages	35	28	25	22	20	19	15	11
A2. Lower primary balance 1/	35	27	24	21	19	18	17	19
A3. Permanently lower GDP growth 2/	35	27	24	22	21	21	30	78
B. Bound tests								
B1. Real GDP growth is at historical average minus one standard deviations in 2006-07	35	32	35	35	37	39	55	82
B2. Primary balance is at historical average minus one standard deviations in 2006-07	35	30	29	25	22	20	15	12
B3. Combination of B1-B2 using one half standard deviation shocks	35	30	30	25	22	20	15	12
B4. One-time 30 percent real depreciation in 2006	35	34	30	24	21	19	15	12
B5. 10 percent of GDP increase in other debt-creating flows in 2006	35	34	30	25	23	20	15	12
NPV of debt-to-revenue ratio 3/								
Baseline	88	69	60	50	44	39	29	25
A. Alternative scenarios								
A1. Real GDP growth and primary balance are at historical averages	88	72	66	59	53	49	38	30
A2. Lower primary balance 1/	88	71	63	56	51	48	44	50
A3. Permanently lower GDP growth 2/	88	70	64	57	55	54	78	202
B. Bound tests								
B1. Real GDP growth is at historical average minus one standard deviations in 2006-07	88	82	92	94	98	103	142	214
B2. Primary balance is at historical average minus one standard deviations in 2006-07	88	77	76	66	58	53	39	31
B3. Combination of B1-B2 using one half standard deviation shocks	88	78	77	66	58	52	39	30
B4. One-time 30 percent real depreciation in 2006	88	90	78	65	57	50	38	31
B5. 10 percent of GDP increase in other debt-creating flows in 2006	88	88	78	67	60	54	40	31
Debt service-to-revenue ratio 3/								
Baseline	9	10	8	7	6	5	3	2
A. Alternative scenarios								
A1. Real GDP growth and primary balance are at historical averages	9	10	9	8	7	6	4	4
A2. Lower primary balance 1/	9	10	8	7	6	5	3	4
A3. Permanently lower GDP growth 2/	9	10	8	7	7	6	5	11
B. Bound tests								
B1. Real GDP growth is at historical average minus one standard deviations in 2006-07	9	11	10	9	8	7	7	13
B2. Primary balance is at historical average minus one standard deviations in 2006-07	9	10	8	7	7	5	4	3
B3. Combination of B1-B2 using one half standard deviation shocks	9	10	9	8	7	6	4	3
B4. One-time 30 percent real depreciation in 2006	9	10	9	8	7	6	3	3
B5. 10 percent of GDP increase in other debt-creating flows in 2006	9	10	9	7	7	5	4	3

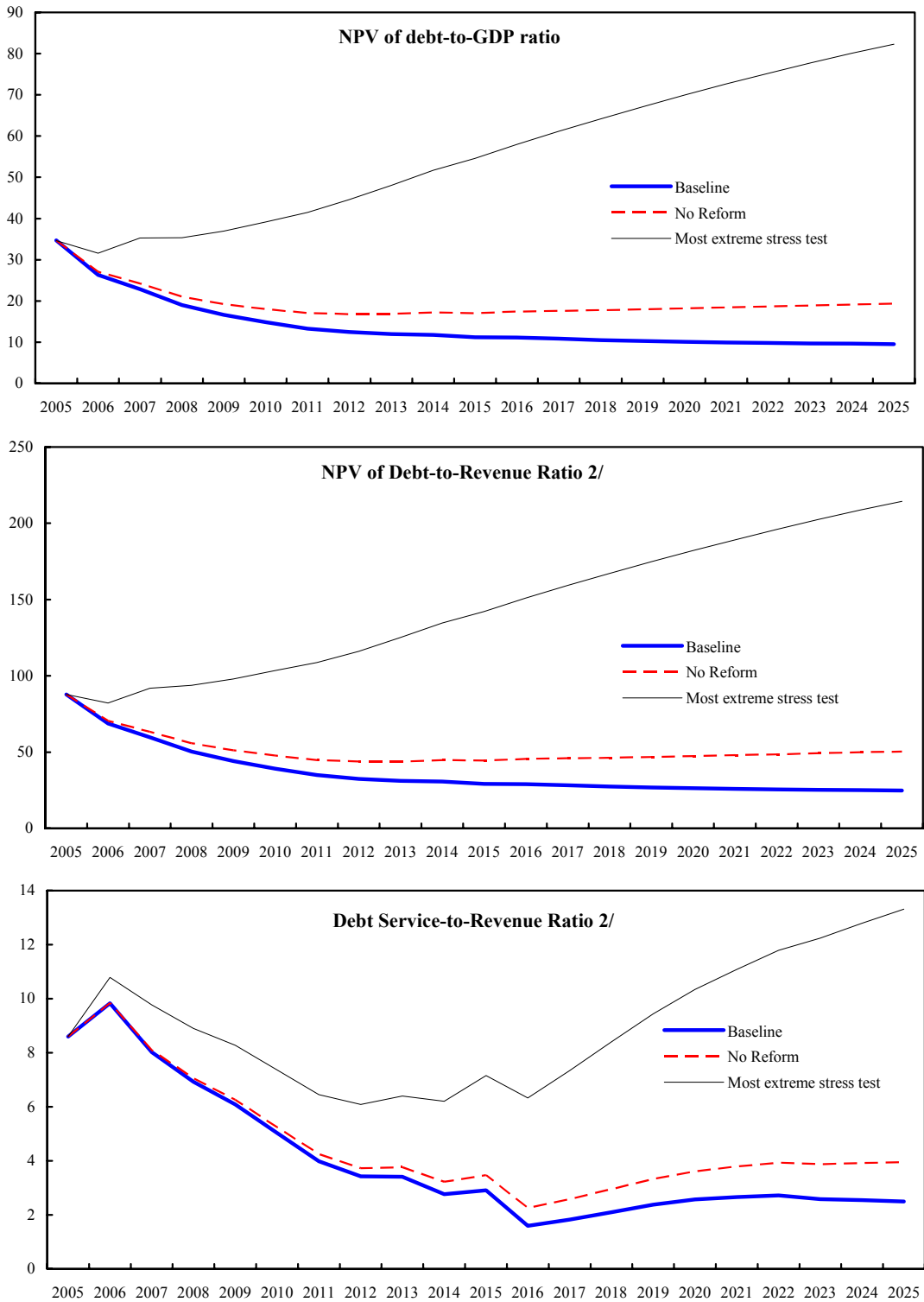
Sources: Moldovan authorities; and Fund staff estimates and projections.

1/ Assumes that the primary balance is at baseline minus 1 percentage points of GDP starting in 2006.

2/ Assumes that real GDP growth is at baseline minus one standard deviation divided by the square root of 20 (i.e., the length of the projection period).

3/ Revenues are defined inclusive of grants.

Figure 2. Moldova: Indicators of Public Debt Under Alternative Scenarios, 2005–25 1/

Source: Staff projections and simulations.

1/ Most extreme stress test is test that yields highest ratio in 2015.

2/ Revenue including grants.

RELAȚIILE DÎNTRE REPUBLICA MOLDOVA ȘI FONDUL MONETAR INTERNAȚIONAL
(situația la 28 februarie 2006)

I. **Statutul de membru:** din 12 august 1992; Articolul VIII ale statutului FMI

II. Contul General de Resurse:	Milioane DST	Procent din cotă
Cota	123.20	100.00
Mijloacele valutare a Fondului	156.85	127.31
Poziția tranșei de rezervă	0.01	0.00

III. Departamentul DST:	Milioane DST	Procent din alocații
Disponibilități	0.10	N/A

IV. Procurări și credite nerambursate:	Milioane DST	Procent din cotă
Aranjamentele prelungite	33.65	27.31
Aranjamentele PRGF	27.72	22.50

V. **Aranjamentele Financiare Recente:**

Tip	Data aprobării	Data expirării	Suma aprobată (milioane DST)	Sumele trase (milioane DST)
PRGF	12/21/2000	12/20/2003	110.88	27.72
EFF	05/20/1996	05/19/2000	135.00	87.50
Stand-by	03/22/1995	03/21/1996	58.50	32.40

VI. **Prognoza obligațiunilor față de Fond²⁵:** (milioane DST; în baza utilizării existente a Disponibilităților existente în DST):

	Prognoza				
	2006	2007	2008	2009	2010
Suma principală	11.00	14.53	13.88	11.79	5.54
Plăți/Dobândă	1.19	1.04	0.57	0.18	0.04
Total	12.19	15.56	14.44	11.98	5.58

²⁵ Se preconizează că disbursările efectuate în perioada după 28 noiembrie 2000, cu excepția disbursărilor de ajutor și acordării creditelor în cazul situațiilor excepționale din contul Facilității pentru Reducerea Sărăciei și Creșterea Economică vor fi rambursate conform graficului programat. Statele membri sunt în drept să solicite de la Consiliul de Directori al FMI permisiunea de a efectua plăți conform graficului obligațiunilor programate în cazul în care poziția plăților interne a acestora nu este suficient de puternică pentru a satisface așteptările de rambursare fără dificultăți sau riscul inoportun. De notat, că rambursările în cadrul Facilității de Rezervă Suplimentară se vor efectua în baza graficului programat.

VII. Evaluarea cadrului de protejare a resurselor financiare:

Conform politicii FMI în domeniul evaluării cadrului de protejare a resurselor financiare, Banca Națională a Moldovei (BNM) este supusă unei evaluări cu privire la aranjamentul PRGF propus, care trebuie completată până la prima revizuire a programului. Documentația necesară a fost deja recepționată, iar evaluarea se desfășoară în momentul de față.

BNM a fost supusă evaluării cadrului de protejare a resurselor financiare în legătura cu aranjamentul PRGF care a expirat la 20 decembrie 2003. Evaluarea anterioară a fost completată la 12 iunie 2002, prin care sa constatat că procedurile și controalele aplicate de BNM pentru gestionarea resurselor financiare, inclusiv disbursările FMI, nu au fost adecvate în toate domeniile a cadrului de protejare a resurselor financiare recomandat de FMI. Au fost sugerate unele acțiuni specifice de remediere a vulnerabilităților identificate. Autoritățile au confirmat că toate acțiuni de prioritate propuse au fost implementate.

VIII. Aranjamentul privind operațiunile de schimb valutar:

Moldova a acceptat obligațiunile stipulate de Articolul VIII, secțiunile 2, 3 și 4 ale Statutului FMI. Sistemul ei de schimb valutar rămâne liber de restricții aplicate la plăți și transferuri efectuate la efectuarea tranzacțiilor internaționale curente.

Regimul cursului de schimb din Moldova a fost reclasificat ce de facto fixat (la dolarul SUA) în ianuarie 2006.

Până la introducerea monedei naționale la 29 noiembrie 1993, moneda oficială în Moldova a fost rubla rusească (suplimentată de cupoanele denominate la rubla emise de BNM). Guvernul a introdus moneda națională (leul) la rata de convertire de 1 Leu egală cu 1,000 ruble moldovenești și rata de schimb pentru un dolar SUA egală cu 3.85 lei. Leul sa menținut stabil la cca. MDL 4.75/\$ până în mijlocul anului 1998. Din 1998 încoace, leul sa depreciat față de dolar și la 28 februarie 2006 sa cifrat la MDL 12.97=\$1.

Inițial valutele străine s-au comercializat prin intermediul Bursei Valutare Interbancare din Chișinău. Operațiunile Bursei au luat start în 1993. Licitățiile se conduceau zilnic de la începutul lunii februarie 1995. Piața activă valutară există în cadrul băncilor comerciale autorizate și caselor de schimb valutar. Din 16 noiembrie 1993 până la sfârșitul lunii octombrie 1998, rata de schimb a dolarului stabilită prin licitațiile bursiere se accepta ca cursul de schimb oficial cotate de BNM. Începând cu 2 noiembrie 1998, cursul de schimb oficial cotate de BNM este determinat ca media ponderată a tranzacțiilor zilnice de piață. BNM cotează cursul de schimb a leului față de alte valute în baza ratei leu-dolar SUA și în baza cross-ratelor dintre dolarul SUA și alte valute tranzacționate pe piața internațională.

IX. Consultări în Cadrul Articolului IV:

Actualmente Moldova face parte din ciclul de consultări la 12 luni. Ultimele consultări în cadrul Articolului IV au fost finalizate la 7 februarie 2005 (Country Report No. 05/48 and Country Report No. 05/53).

X. Participarea la FSAP:

Misiunea FSAP a vizitat Moldova în luna mai 2004; FSSA (Raportul de Evaluare a Stabilității Sectorului Financiar) a fost prezentat Consiliului de Directori în 2004 în perioada consultărilor în cadrul Articolului IV.

XI. Utilizarea Resurselor Fondului:

La 4 februarie 1993, Moldova a procurat resursele Fondului în suma totală de 13.5 milioane DST, ceea ce reprezintă un echivalent de 15 la sută din cotă în cadrul Facilității de Finanțare Compensativă și Neprevăzută (CCFF). După acesta a urmat tragere în cadrul Facilității de Transformare Sistemică (STF) a sumei egale cu 22.5 milioane DST, ceea ce reprezintă un echivalent de 25 la sută din cotă; dreptul de tragere a fost aprobat de Consiliul de Directori la 16 septembrie 1993. La 17 decembrie 1993, Consiliul de Directori a aprobat procurarea resurselor Fondului în cadrul aranjamentului stand-by (SBA) în suma de 51.75 milioane DST și tragerii tranșei a doua în cadrul STF – total 22.5 milioane DST. La 19 decembrie 1994, Moldova a efectuat următoarea procurare în cadrul CCFF în suma de 12.2 milioane DST, ceea ce reprezintă un echivalent de 13.5 la sută din cotă și în conexiune cu cea a doua revizuire a SBA care a expirat la sfârșitul lunii martie 1995. Consiliul de Directori a aprobat un SBA succesor pentru Moldova în suma totală de 58.50 milioane DST (ceea ce reprezintă un echivalent de 65 la sută din cotă) la 22 martie 1995. În cadrul acestui aranjament au fost efectuate trei procurări în suma totală de 32.4 milioane DST (ceea ce reprezintă un echivalent de 36 la sută din cotă). La 20 mai 1996 Consiliul de Directori a aprobat un Aranjament Suplimentar în suma de 135 milioane DST (ceea ce reprezintă un echivalent de 150 la sută din cota veche). La momentul efectuării celei a treia revizuiți, programul a fost prelungit cu un an până în 19 mai 2000. Deși cea a patra revizuire a fost completată, programul a expirat la 19 mai 2000 fără completarea ultimei revizuiți datorită faptului că Parlamentul de două ori a refuzat aprobarea condițiilor importante stipulate de program. Cinci procurări în suma totală de 87.5 milioane DST (ceea ce reprezintă un echivalent de 97 la sută din cota veche) au fost efectuate în cadrul aranjamentului EFF. Aranjamentul PRGF a fost aprobat la 21 decembrie 2000 în suma de 110.88 milioane DST (ceea ce reprezintă un echivalent de 90 la sută din cota). Suma de 9.24 milioane DST a fost disbursată la 29 decembrie 2000, după care au urmat disbursările de 9.24 milioane DST (23 februarie 2001) și 9.24 milioane DST (26 iulie 2002). Aranjamentul a expirat în decembrie 2003 cu doar o singură revizuire completată.

XII. Reprezentantul Rezident:

DI Mathisen a fost numit reprezentant rezident al FMI la Chișinău în decembrie 2005.

XIII. Consultanți rezidenți:

Consultant permanent al Departamentului Afacerilor Fiscale (FAD) DI Agarwal, a încheiat misiunea sa de acordare a sprijinului procesului de dezvoltare a Trezoreriei în iunie lui 1998. Vizitele ocazionale au urmat pe parcursul anului 1999. În 1998, DI și Dna Faulk în calitate de consultanți permanenți au acordat asistența BNM în domeniul supravegherii bancare. Pe parcursul anului 1999 ei au continuat vizitele în Moldova în calitate de experți străini. În iulie 1999, vizitele consultantului permanent al FAD în domeniul administrării fiscale DI Vandenberghe au fost prelungite de a treia oră pe o perioadă de șase luni în scopul acordării asistenței în dezvoltarea unității contribuabililor mari. Contractul DI Vandenberghe sa încheiat la mijlocul anului 2000.

XIV. Asistența Tehnică de Scurta Durată:

DI Antao a efectuat vizitele regulate în scopul acordării asistenței Ministerului Finanțelor în domeniul analizei macroeconomice începând cu iulie 1997. În perioada din aprilie 1996 până în iulie 1998, DI Richards a efectuat vizitele regulate ca consultant regional pentru Moldova, Armenia, și Georgia în domeniul statisticii balanței de plăți. DI Van Sluys și DI Peeraer au vizitat Chișinăul de câteva ori în perioada anilor 1998/99 în scopul acordării asistenței în domeniul supravegherii operațiunilor valutare desfășurate de bănci comerciale. Din 1999 încoace, DI Thompson a vizitat Moldova în scopul acordării asistenței BNM în domeniul contabilității și a continuat vizitele regulate în Moldova pe parcursul ultimilor trei ani și jumătate, inclusiv pentru scopurile pregătirii BNM pentru efectuarea auditului internațional. DI Ponomarenko a vizitat Moldova de câteva ori în 2002-04 în scopul acordării asistenței Departamentului de Statistică și Sociologie (DSS) în domeniul conturilor naționale. DI Astin a vizitat Moldova în mod regulat în scopul acordării sprijinului DSS în reformarea metodologiei de calcul a IPC și IPP.

XV. Asistența Tehnică:

Tabelul de jos prezintă un sumar al misiunilor de asistență tehnică acordată de FMI Republicii Moldova din ianuarie 1999 încoace.²⁶

Moldova: Asistența Tehnică acordată de FMI: 1999–2004

Departamentul	Domeniul/Necesarul identificat	Perioada	Recipient
MAE	Operațiuni monetare și valutare; contabilitatea bancară și audit	Aprilie/mai 1999	BNM
STA	Statistica finanțelor publici	August 1999	Min. Fin.
FAD	Administrarea fiscală	Mai 2000	Min. Fin.
FAD	Administrarea vamală	Iunie 2000	Min. Fin.
MAE	Gestionarea politicii monetare; sistemul de plăți; operațiuni valutare; și supravegherea bancară.	Septembrie 2000	BNM
LEG	Legislația bancară	Octombrie 2000	BNM
LEG	Legislația privind zonele economice libere	Ianuarie/Februarie 2001	MEC
FAD	Politica de cheltuieli	Mai 2001	Min. Fin.
LEG	Legea insolvenței	Iunie 2001	MEC
LEG	Legislația bancară	Iunie 2001	BNM
MAE	Evaluarea asistenței tehnice	Octombrie 2001	BNM
MAE	Sistemul de plăți; prognozarea lichidităților și a cadrului politicii monetare; contabilitatea în banca centrală și auditul intern; supravegherea bancară.	Mai 2002	BNM
MFD	Sistemul de plăți	Misiunile din 2003 și 2004	BNM
STA	Conturile naționale	Mar 2002, Dec 2002, Mar 2003, Apr 2004	BNS
STA	Statistica prețurilor	Noiem 2003, Sep 2004, Noiembrie 2005	BNS
STA	Statistica monetară și bancară	Aprilie 2004	BNM
MFD/LEG	Combaterea spălării banilor	Aprilie 2004	MDA Gov., BNM
FAD	Modernizarea Unității contribuabililor mari și a sistemului TVA	Mai 2004	Min. Fin.
MFD	Reglementarea pieței valutare și supravegherea bancară	Decembrie 2004	BNM
STA	Statistice monetară și bancară	Mai 2005	BNM, BNS
MFD	Auditul intern, Banca Națională	Iunie 2005	BNM
STA	SDDS	Noiembrie 2005	BNM, BNS, Min. Fin.
MFD	Independența băncii centrale, politica monetară, și operațiunile monetare	Decembrie 2005	BNM

Nota: Min. Fin.: Ministerul Finanțelor; BNM: Banca Națională a Moldovei; MEI: Ministerul Economiei și Comerțului, BNS: Biroul Național de Statistică

²⁶ Informații privind asistența tehnică acordată în perioada până în 1999 sunt redată în rapoartele anterioare.

MOLDOVA: RELAȚIILE DINTRE FMI ȘI BANCA MONDIALĂ
(situația la data de 8 martie 2006)

Director de țară: Dl. Paul Bermingham

Telefon: +380 44 490 06671

A. Asociere în Strategia de Dezvoltare a Moldovei

1. Guvernul și alte grupuri importante interesate consideră că reducerea sărăciei este sarcina principală de dezvoltare cu care se confruntă Moldova. În mai 2004 guvernul a finalizat documentul de Strategie de Reducere a Sărăciei, care a fost numit Strategia de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei (SCERS) pentru a sublinia faptul că creșterea economică este elementul central al reducerii sărăciei. Documentul descrie procesul participativ care a stat la baza elaborării strategiei, oferă o diagnoză a sărăciei și prezintă măsuri de programe și politici sectoriale pentru creșterea economică sustenabilă și reducerea sărăciei. Recomandările comune ale personalului FMI și Băncii Mondiale, care dau o apreciere SCERS-ului, au fost discutate de către Consiliile de Directori al Băncii Mondiale și al FMI în noiembrie 2004.

2. FMI a preluat inițiativa în acordarea de asistență Moldovei în promovarea și menținerea stabilității macroeconomice prin politici monetare și financiare prudente. În acest sens, Fondul a încurajat autoritățile din Moldova să realizeze o agendă de reformă a politicilor, care ar atrage nivelul necesar de finanțare concesională din străinătate și creditorii multilaterali și ar încuraja comunitatea internațională să restructureze datoriile externe ale Moldovei pentru a spori sustenabilitatea datoriei externe. Fondul a susținut programul de reforme economice al Moldovei din 1993 încoace. În decembrie 2000 a fost aprobat un program de trei ani prin Mecanismul/Facilitatea de Reducere a Sărăciei și Creștere Economică (PRGF). Prima revizuire în cadrul PRGF a fost finalizată doar la mijlocul anului 2002 din cauza inconsecvențelor provocate de schimbarea guvernului la începutul anului 2001. Câteva încercări de a realiza a doua revizuire au fost nereușite din motivul implementării incomplete a acțiunilor convenite în cadrul programului. Programul a expirat la sfârșitul anului 2003, iar trei pătrimi din suma fondurilor alocate au rămas nedisbursate.

3. Banca Mondială a condus dialogul cu privire la politici într-un șir de aspecte structurale relevante pentru creșterea economică și reducerea sărăciei, inclusiv dezvoltarea sectorului privat, a infrastructurii, domeniilor sănătății, educației, protecției sociale și reformelor în agricultură. Pentru conducerea acestui dialog s-au aplicat un șir de instrumente. Începând cu 1994 s-au realizat patru ajustări structurale orientate spre susținerea reformelor structurale în domeniile disciplinei financiare, privatizării contra mijloace bănești, demonopolizării și privatizării sectorului energetic și telecom-ului, și a piețelor funciare urbane și rurale. Primul Împrumut pentru Ajustări Structurale (\$60 milioane) a fost aprobat în decembrie 1994. Al doilea Împrumut și Credit pentru Ajustări Structurale (\$100 milioane, din care \$45 milioane a fost creditul IDA (Asociației de Dezvoltare Internațională)) a fost aprobat în 1997. A treia tranșă a fost anulată și înlocuită cu un Credit pentru Ajustări Structurale de \$40 milioane (aprobat la 24 iunie 1999). A doua tranșă a SAC (Credit pentru Ajustări Structurale) a fost însoțită de un grant pentru susținerea bugetului de \$10 milioane din partea guvernului Olandei. Un supliment în valoare de \$5 milioane a fost transferat în decembrie 2001 pentru a ajuta guvernului la suplینirea unui deficit financiar cauzat de

daunele aduse de chiciura din noiembrie lui 2000. Al treilea Credit pentru Ajustări Structurale (\$30 milioane) a fost aprobat în iunie lui 2002. Lipsa de avansare în realizarea reformelor structurale a condus la situația, în care creditul a expirat în septembrie 2003, iar două treimi din valoarea creditului nu au fost disbursate. Operațiunile de ajustare au fost combinate cu proiecte de ramură în domeniile finanțării rurale, energiei, agriculturii, protecției mediului, sănătății, educației, protecției sociale și dezvoltării sectorului privat. Unele lucrări analitice al Băncii Mondiale includ: *Evaluarea Gestionării Cheltuielilor Publice*, *Evaluarea Climatului Investițional*, *Evaluarea Aprecierii Procurărilor*, *Apresiasi Responsabilității Financiare pentru Țară*, *un Studiu de Diagnosticare a Comerțului*, *a Doua Evaluare a Sărăciei*, *un Comentariu asupra politicilor educaționale*, *un Comentariu asupra politicilor în domeniul sănătății*, *un Comentariu agricol*, precum și un *Memorandum Economic pentru Țară*, intitulat „*Moldova: Oportunități pentru o Creștere Economică Accelerată*”. Banca Mondială oferă, de asemenea, asistență tehnică guvernului în domeniile: *monitorizarea sărăciei, reforma administrației publice și protecția socială*.

4. Într-un șir de domenii, cum ar fi sectoarele social, mediul, infrastructura, Banca Mondială are rolul de lider în dialog. Banca, de asemenea, conduce în domeniile de asistență pentru dezvoltarea sectorului privat și susținerea reformelor în agricultură, iar analizele realizate de Bancă contribuie la programul Fondului. În alte domenii, cum ar fi reforma în domeniul comerțului și serviciului vamal, politicile din sectorul financiar, managementul sectorului public, ambele instituții lucrează împreună. În final, în așa domenii ca politicile fiscală, monetară și cu privire la rata de schimb valutar și administrarea fiscală, lider este FMI.

B. Colaborarea dintre FMI și Banca Mondială în domenii concrete

Domeniile în care conduce Banca Mondială

5. Domeniile, în care Banca Mondială conduce dialogul politic sunt sectorul social, infrastructura și mediul ambiant. În **sfera socială**, Banca a realizat o *Evaluare a Sărăciei* pentru a monitoriza și evalua progresul atins în diminuarea sărăciei. Recent a fost realizată a doua evaluare a sărăciei. *Proiectul de Gestionare a Protecției Sociale* susține realizarea unei reforme cuprinzătoare a sistemului actual de asigurare cu pensii și introducerea unui cadru de reglementare pentru fondurile private de pensii. Proiectul susține, de asemenea, implementarea noii structuri organizaționale pentru asigurarea socială. Banca a susținut, de asemenea, două *Proiecte ale Fondului de Investiții Sociale (SIF)* pentru a ajuta la constituirea capacităților și priceperilor comunităților locale și municipalităților în reabilitarea infrastructurii sociale. Proiectul SIF se axează, de asemenea, pe îmbunătățirea oferirii serviciilor sociale, crearea locurilor de muncă pe termen scurt și oportunităților de finanțare a lucrărilor publice de scară mică și susținerii dezvoltării micro-businessului în mediul rural.

6. În **domeniul sănătății**, proiectul în curs de desfășurare, *Proiectul Fondului de Investiții în Sănătate*, se concentrează asupra îmbunătățirii stării sănătății populației Moldovei și pe creșterea calității și eficienței serviciilor publice de sănătate prin îmbunătățirea accesului săracilor la serviciile esențiale. *Proiectul Moldova SIDA* are ca scop îmbunătățirea stării de sănătate în Moldova și ajută la atingerea Obiectivelor de Dezvoltare

ale Mileniului legate de sănătate prin reducerea mortalității, morbidității și transmisiei HIV/SIDA.

7. În **domeniul educației**, *Proiectul Educație de calitate înaltă în zonele rurale* continuă activitatea în domeniile abordate de *Proiectul de Reformă a Învățământului General* care a fost închis recent și care susține programul de educație al Guvernului pentru a spori calitatea predării și învățării, îmbunătăți accesul și echitatea, spori eficiența cheltuielilor în educație și a fortifica planificarea și monitorizarea în educație.

8. Cu privire la dezvoltarea **infrastructurii**, Banca Mondială își concentrează eforturile asupra modernizării serviciilor de bază, care au impact asupra populației în general și a săracilor în particular. *Proiectul II Energetic* are două componente principale: (i) infrastructura în sistemul electricității—investiții pentru modernizarea și reabilitarea aparatelor de măsurare, distribuire și comunicații, reabilitarea rețelei de transmisiune a electricității în domeniile prioritare și dezvoltarea instituțională și de regulare a pieței de electricitate și (ii) asigurarea cu căldură și consumul căldurii—investiții în îmbunătățirea asigurării cu căldură și eficienței energetice în unele clădiri publice. *Proiectul Pilot de Alimentare cu Apă și Salubritate* are ca scop sporirea bunăstării populației care trăiește în cele mai sărace localități rurale și în orașele de mărime medie și orașe prin îmbunătățirea calității, eficienței și durabilității serviciilor de aprovizionare cu apă și de canalizare, prin reabilitarea și îmbunătățirea funcționării unor anumite sisteme de aprovizionare cu apă și de canalizare pentru a îmbunătăți calitatea și eficiența serviciilor, a spori viabilitatea financiară și practicile comerciale ale unităților participante și pentru implicarea sectorului privat în aceste servicii.

9. Banca a susținut adăugător un șir de proiecte în **domeniul mediului înconjurător**. *Proiectul de Control al Poluării în Agricultură* se axează pe creșterea semnificativă a aplicării practicilor agricole prietenoase mediului de către fermieri și industria agricolă, reducând, astfel, eliminarea îngrășămintelor din surse agricole în râul Dunărea și în Marea Neagră. Un șir de activități de asistență tehnică se află acum în curs de desfășurare. *Elaborarea Strategiei pentru Diversitatea Biologică* ajută guvernului la realizarea Articolelor 6 și 8 ale Convenției cu privire la Diversitatea Biologică. Proiectul susține, de asemenea, formularea și adoptarea de strategii și acțiuni pentru protecția și utilizarea durabilă a diversității biologice printr-un proces participativ care implică populația, sectorul privat și ONG-urile locale. În mod similar, *Proiectul Conservarea Diversității Biologice* finalizat recent abordează prioritățile naționale legate de mediu și anume îmbunătățirea calității apei și managementul habitatelor râului Nistru.

10. În **domeniul dezvoltării rurale și agricole**, *Primul Proiect Cadastru* al Băncii a inițiat primul cadastru, realizând un sistem de înregistrare a pământului în spațiul rural și a ajutat la dezvoltarea cadrului instituțional pentru completarea și administrarea cadastrului legal în spațiile urbane. Proiectul a ajutat la crearea unui sistem clar și ușor de executat de drepturi de proprietate, pentru a promova privatizarea pământului și dezvoltarea piețelor funciare în Moldova. Cele două *Proiectele de Investiții și Servicii Rurale* sporesc veniturile rurale și ridică nivelul de viață prin promovarea antreprenoratului rural, producției agricole, diversificării economice și a comerțului în zonele rurale. Proiectul oferă susținere investițională populației pentru diminuarea limitărilor principale în calea formării grupurilor de fermieri, susține dezvoltarea instituțiilor și a infrastructurii de marketing pentru un acces

mai bun la piețele de articole pentru agricultură și de producție agricolă și dezvoltarea unui serviciu de consultanță rurală. Proiectele oferă, de asemenea, investiții și capital de lucru în condiții de piață pentru susținerea unui spectru larg de afaceri agricole.

11. Deși în domeniile descrise mai sus Banca are rolul de lider, FMI are un interes mare pentru aceste domenii, deoarece multe dintre aceste reforme sunt critice pentru atingerea stabilității macroeconomice și sporirii perspectivelor de creștere economică. În mod corespunzător, între cele două instituții are loc un proces amplu de consultare și coordonare cu privire la domeniile în cauză.

Domeniile de responsabilitate comună

12. Banca și Fondul lucrează împreună într-un șir de domenii:

13. **Dezvoltarea sectorului privat.** Deși s-a avansat mult în îmbunătățirea mediului de afaceri din Moldova, mai rămâne de realizat o agendă de reforme plină de provocări. Atât Banca, cât și Fondul s-au axat pe această agendă în programele lor de asistență, inclusiv pe acordurile SAC III și aranjamentul PRGF și pe activitatea de monitorizare. Banca a întreprins un șir de studii, inclusiv *Aprecierea Climatului Investițional*, *Cercetarea mediului de afaceri și a performanței întreprinderilor* (împreună cu BERD), *Studiul de diagnostică a mediului pentru investiții străine* și un șir de *Cercetări ale costurilor activității în afaceri*, pentru a măsura avansarea în acest domeniu și a determina care sunt cele mai importante impedimente în calea dezvoltării sectorului privat. *Proiectul Dezvoltarea sectorului privat II (PSD-II)* al Băncii fortifică competitivitatea întreprinderilor private și publice din Moldova prin oferirea de instruire practică managerilor locali în străinătate (investiție în capitalul uman) și prin crearea Centrului de Competitivitate (informație despre piețe și date pentru orientare). *Proiectul Sporirea Competitivității*, care a fost aprobat recent, se bazează pe resursele obținute datorită creditului DSP II și cuprind susținerea îmbunătățirii mediului de afaceri și modernizarea sistemului de standardizare și metrologie. IFC (Corporația Financiară Internațională) a promovat sectorul financiar prin extinderea liniilor de credit pentru un șir de bănci private pentru acordarea de împrumuturi sectorului privat. Fondul s-a concentrat asupra politicilor necesare pentru menținerea unui mediu macroeconomic stabil și înlăturarea obstacolelor din calea creșterii economice, încurajând în acest mod activitățile din sectorul privat. Au fost întreprinse un șir de misiuni de asistență tehnică pentru îmbunătățirea legislației și supravegherii bancare, *Programul Comun de Apreciere a Sectorului Financiar*.

14. În domeniul **Managementului Sectorului Public** *Examinarea Managementului Economic Public*, *Examinarea Aprecierei Procurărilor pentru Țară* și *Aprecierea Responsabilității Financiare pentru Țară ale Băncii* examinează eforturile de ajustări fiscale și reforme în sectoarele sociale și sugerează măsuri de politici pentru fortificarea managementului cheltuielilor publice și acțiunile necesare pentru constituirea capacităților pentru creșterea eficacității guvernului. *Memorandumul Economic pentru Țară* recent finalizat cu denumirea *Moldova: Oportunități pentru Creștere Economică Accelerată* cuprinde recomandări pentru îmbunătățirea mediului macroeconomic, aplicarea oportunităților create de fluxul mare de fonduri trimise din străinătate, crearea unui sector privat mai dinamic și mai diversificat. Proiectul Băncii *Facilitatea Comerțului și*

Transportului în Europa de Sud-Est (o parte a inițiativei Pactului de Stabilitate), are ca scop fortificarea și modernizarea Administrării Vămii și a altor agenții de control de frontieră pentru a reduce plățile netarifare legate de comerț și transporturi și prevenirea contrabandei și corupției la punctele de trecere a graniței. *Proiectul Gestionarea Finanțelor Publice* va ajuta autorităților din Moldova să-și dezvolte un sistem de planificare și executare a bugetului prin instituționalizarea planificării cheltuielilor în termen mediu și prin modernizarea clasificării bugetului; va acorda asistență în actualizarea sistemului de control intern și audit ale organelor guvernului central. Fondul a oferit, de asemenea, asistență tehnică pentru îmbunătățirea administrării vămii, statisticii finanțelor guvernamentale și politicilor de cheltuieli publice.

Domeniile, în care FMI are rolul de lider

15. Fondul are inițiativa în formularea și executarea politicilor fiscale și monetare, politicilor externe și aspectelor legate de statistica economică și financiară. În domeniul bugetar, Fondul conduce dialogul în aspecte fiscale, având inițiativa în materie de politici fiscale și reforme.

16. În aceste domenii Banca ia în considerație recomandările de politici ale FMI și se asigură că propriile recomandări de politici sunt consecvente cu cele ale FMI.

C. Strategia Grupului Băncii Mondiale

17. Banca a elaborat o Strategie de Asistență pentru Țară pentru Moldova cuprinzând perioada anilor bugetari 2004-2008. Obiectivul principal al acestei Strategii este de a susține realizarea SCERS-ului guvernului și valorificarea succeselor programelor anterioare de asistență. Discuția Strategiei de către Consiliul de Directori a avut loc în decembrie 2004. Un raport despre activitate conform Strategiei va fi prezentat pentru examinare de către Consiliul de Directori în anul bugetar 2007. El va aprecia realizarea Strategiei și va discuta posibile ajustări ale programului pentru perioada rămasă de realizare a Strategiei.

MOLDOVA—RELAȚIILE CU BERD

(la situația din 28 februarie 2006)

Strategia BERD pentru Moldova are ca scop primar susținerea dezvoltării sectorului privat în țară și îmbunătățirea dialogului cu privire la politici cu autoritățile. BERD oferă susținere (i) sectorului financiar prin linii de credit, cote de participare în capitalul băncilor locale, produse de microfinanțare, expansiunea programului de facilitare a comerțului și oferirea de produse de finanțare noi, ca, de exemplu, finanțarea prin leasing și ipotecă; (ii) întreprinderilor private prin linii de credit și cofinanțare cu băncile locale, oferind susținere pentru privatizare sau pentru etapa de postprivatizare, facilitând investițiile directe din străinătate, fie prin investiții împreună cu investitori strategici, fie prin ajutarea companiilor locale să se dezvolte și prin extinderea programelor care oferă servicii de consultanță; și (iii) în domeniul infrastructurii prin susținerea operatorilor privați și a serviciilor publice, cu accent pronunțat asupra mediului regulator și de funcționare. În contextul realizării Strategiei de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei de către Moldova, Banca lucrează cu alte instituții în intensificarea dialogului cu privire la politici cu autoritățile pentru a îmbunătăți climatul de afaceri și mediul de regulare a afacerilor în țară. Inițiativa BERD „Țară în Tranziție Inițială (ȚTI)” oferă instrumente de finanțare concrete adaptate necesităților celor șapte țări din CSI, inclusiv Moldova, în care tranziția post-Sovietică de la sistemul de comandă la economia de piață și la democrație a fost mai lentă.

Au fost semnate patruzeci și patru proiecte în valoare totală de milioane €209 din resurse BERD, inclusiv: (i) un proiect de promovare a exporturilor de vin având ca beneficiari fabricile de vinuri și producătorii articolelor din sticlă prin restructurarea sectorului (€24,6 milioane) și participarea cu capital la investiția într-o întreprindere producătoare de sticlă (€6,4 milioane); (ii) un proiect cu privire al eficiența în utilizarea energiei pentru modernizarea rețelelor de distribuire a căldurii în Chișinău (€7,8 milioane); (iii) câteva linii de credit și investiții prin cote de participare în Moldova-Agroindbank pentru acordarea de împrumuturi întreprinderilor mici și mijlocii (în total €29,3 milioane); (iv) câteva linii de credit, o facilitate de cofinanțare și investiții cu cote de capital în Victoriabank (în total €12,5 milioane); (v) o linie de credit și o facilitate de cofinanțare pentru Mobiasbancă (€4,2 milioane); (vi) linii de credit pentru Moldinconbank și Banca Socială (în total €9,2 milioane in total); (v) un proiect pentru conectarea stațiilor prin satelit ale Moldovei cu Rețeaua Eurovision (€0,8 milioane); (vi) un împrumut pentru reparația drumurilor (€9,6 milioane); (vii) finanțare parțială pentru construcția unui nou terminal pentru produse petroliere la (€9,6 milioane); (viii) facilități de credit pentru micro-întreprinderi prin băncile locale (€2,9 milioane); (ix) reparația stațiilor de aprovizionare cu apă ale Chișinăului (€17,6 milioane); (x) Modernizarea Aeroportului de la Chișinău (€7,4 milioane); (xi) un program de facilitare a comerțului pentru Victoriabank, Moldova-Agroindbank, Moldindconbank, Mobiasbanca și Banca Socială (un proiect regional de facilitare a comerțului, în total €10,2 milioane); (xii) participarea cu cote de capital și un împrumut pentru ProCredit și un împrumut Corporației de Finanțare Rurală, pentru două companii de microfinanțare (în total €3,2 milioane); și (xiii) participarea cu cote de capital și finanțarea prin împrumuturi a trei companii privatizate de distribuire a energiei electrice (€26,9 milioane).

Pe lângă proiectele bancare, au mai fost realizate sau aprobate circa 72 proiecte de cooperare tehnică (în total €12,6 milioane).

MOLDOVA—ASPECTE STATISTICE

1. Datele economice și financiare oferite Fondului sunt, în general, adecvate pentru supravegherea și monitorizarea programelor. În iulie 2005, printr-un Modul de Date ROSC s-a determinat că, deși pe parcursul ultimilor câțiva ani calitatea statisticii macroeconomice s-a îmbunătățit semnificativ în multe aspecte, mai este necesară sporirea în continuare a preciziei și siguranței compilării statisticii fiscale și statisticii conturilor naționale.
2. Din februarie 2003, Moldova a devenit participant la standardul GDDS. Autoritățile au exprimat interesul pentru subscrierea la standardul SDDS și au desemnat un coordonator SDDS în august 2005. O misiune SDDS de la Departamentul de Statistică al FMI s-a aflat la Chișinău (16-23 noiembrie 2005) pentru a evalua practicile de diseminare a datelor din Moldova și a oferi recomandări autorităților cu privire la subscrierea la SDDS. Moldova avansează bine cu realizarea recomandărilor misiunii privind SDDS.
3. **Statistica conturilor naționale** se pregătește conform metodologiei *SNA 1993*. Estimările nu includ regiunea Transnistria pentru care culegerea datelor a sistat din 1991. PIB-ul se estimează din datele de producție și cele de cheltuieli, anual și trimestrial. Datele se pregătesc în prețuri curente și constante (cu privire la anul precedent), iar datele anuale se revăd în două etape, pe măsură ce devine disponibilă informația actualizată. Însă, datele trimestriale rămân neajustate, ceea ce limitează consecvența lor cu datele anuale revăzute. În general, statistica conturilor naționale necesită îmbunătățire în următoarele domenii (i) mărirea preciziei surselor de date (raportarea trimestrială pe toate tipurile de date statistice pe bază discretă, indicele producției industriale și indicii prețurilor trebuie să respecte standardele internaționale); (ii) stabilirea criteriilor pentru datele anuale și trimestriale și; (iii) estimarea consumului de capital fix în corespundere cu standardele internaționale.
4. **Statistica prețurilor** mai are câteva deficiențe. Culegerea datelor cu privire la prețuri pentru scopurile IPC (Indicele prețurilor de consum) și IPP (Indicele prețurilor producătorului) este limitată în plan geografic și nu se realizează imputarea noilor date colectate. Ponderile pentru coșul IPC subestimează ponderea mărfurilor cu consum de durată lungă. IPP nu este un indice al prețurilor la care se realizează tranzacția și cuprinde o populație mică de unități industriale. Indicele producției industriale se compilează din date în prețuri constante ajustate la schimbarea prețurilor de către însăși unitățile industriale.
5. **Statistica pieței forței de muncă** rămâne inadecvată pentru analiza schimbărilor macroeconomice: (i) nu există date despre șomaj conform metodologiei OIM (Organizației Internaționale a Muncii); și (ii) datele despre salarii nu includ beneficiile suplimentare, care formează o parte importantă a remunerării salariaților.
6. **Statistica fiscală.** O misiune de asistență tehnică GFS (Statistică Finanțelor Publice) în 1999 a acordat ajutor autorităților în soluționarea problemelor legate de date în clasificarea conturilor. Recomandările misiunii, care încă nu au fost îndeplinite, includ: (i) îmbunătățirea consolidării datelor generale ale guvernului; (ii) reclasificarea datelor despre finanțare după tipul de debitor sau după tipul de instrument de datorie; și (iii) raportarea de către Ministerul Finanțelor a datelor fiscale lunare bazate pe conturile corespondente menținute la Banca Națională a Moldovei (BNM) către Departamentul de Statistică al FMI pentru publicare în

International Financial Statistics. Adăugător, Banca Mondială a oferit asistență tehnică pentru îmbunătățirea rapoartelor bugetare ale autorităților locale și ale Fondului Social. Autoritățile au raportat date în formatul *GFSM 2001* pentru publicare în anuarul *2003 GFS Yearbook*; însă ele nu au putut fi publicate din cauza problemelor serioase legate de date. Autoritățile au abordat aceste deficiențe și datele pentru 2004 vor fi publicate în anuarul *2005 GFS Yearbook*.

7. **Balanța de plăți.** Metodologia de compilare corespunde ediției a cincea a *Balance of Payments Manual (Manualului cu privire la Balanța de Plăți)*. Încă mai există probleme legate de: (i) subestimarea importurilor și exporturilor în datele statistice; (ii) colectarea datelor despre servicii; (iii) determinarea fluxurilor de capital privat care intră în țară, inclusiv datele despre investiții directe; și (iv) abordarea tranzacțiilor cu Transnistria. Moldova răspândește trimestrial datele privind statistica poziției investițiilor internaționale.

8. **Statistica monetară și financiară** s-a îmbunătățit după un șir de misiuni de asistență tehnică din partea Fondului. În 1996 a fost introdus un nou plan de conturi pentru BNM, iar băncile comerciale au adoptat noul plan de conturi și au trecut la Standardele Internaționale de Contabilitate cu începere din 1 ianuarie 1998. O misiune axată pe statistica monetară și financiară din aprilie 2004 a determinat că, deși datele monetare în linii mari corespund standardelor internaționale de statistică și au, în general, o calitate bună, mai există deficiențe în compilarea unor date agregate în statistica monetară. O misiune de continuare din mai 2005 a determinat că autoritățile au îndeplinit majoritatea recomandărilor misiunii din aprilie (SRF) și a inițiat lucrul de creare a unei Baze de Date Monetare Integrate (IMD) pentru utilizare în comun de către Departamentele European și de Statistică ale FMI. Autoritățile au raportat date de control în SRF, care sunt în curs de procesare de către Departamentul de Statistică al FMI.

MOLDOVA: TABEL AL INDICATORILOR L DE BAZĂ NECESARI PENTRU SUPRAVEGHERE
(la situația din 15 martie 2006)

	Data ultimei verificări	Data primirii	Frecvența datelor ⁶	Frecvența rapoartelor ⁶	Frecvența publicațiilor ⁶
Rata de schimb valutar	3/15/06	3/15/06	Z/L	L	Z/L
Active de rezervă internaționale și obligații de rezervă ale autorităților monetare ¹	3/10/06	3/14/06	S	S	S
Rezerve/Baza monetară	3/10/06	3/14/06	S	L	L
Masa monetară	3/3/06	3/19/06	S	L	L
Bilanțul contabil a Băncii Naționale	3/10/06	3/14/06	S	L	L
Bilanțul contabil consolidat al sistemului bancar	3/3/06	3/14/06	S	L	L
Rata dobânzii ²	2/28/06	3/10/06	L	L	L
Indicele prețurilor de consum	Feb. 2006	3/10/06	L	L	L
Venituri, Cheltuieli, Soldul și structura finanțării ³ – Guvernul general ⁴	Ian. 2006	2/20/06	L	L	L
Venituri, Cheltuieli, Soldul și structura finanțării ³ – Guvernul central	Ian. 2006	2/20/06	L	L	L
Stocuri datoriei Guvernului central și Datorii garantate ⁵ de Guvernului Central	Ian. 2006	2/20/06	L	L	L
Soldul contului curent extern	Tr.3 2005	Dec. 2005	T	T	T
Exportul și importul de mărfuri și servicii	Ian. 2006	11/09/05	L	L	L
PIB/PNB	Tr.4 2005	3/5/06	T	T	T
Datoria externă brută	Tr.3 2005	Dec. 2005	T	T	T

¹Includ activele de rezervă ipotecate sau grevate în alt mod, precum și pozițiile nete a derivatelor.

²Atât de piață, cât și cea determinată oficial, inclusiv ratele de scont, ratele pieței monetare, rata pe hârtii de valoare trezoreriale, obligații și bonuri.

³Finanțare din exterior, prin banca internă și finanțarea internă nebanară.

⁴Guvernul general constă din guvernul central (fonduri bugetare, fonduri extrabugetare și fondurile asigurărilor sociale) și autoritățile de stat și locale.

⁵Inclusiv structura lichidității și hârtiilor de valoare la scadență.

⁶Zilnic (Z), Săptămânal (S), Lunar (L), Trimestrial (T), Anual (A), Neregulat (N) și nu este disponibil (ND).

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA
PRESIDENT OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Chișinău, 6 aprilie 2006

STIMATE DOMNULE DE RATO,

Aș vrea să-mi exprim pe această cale susținerea pentru programul economic elaborat de Guvern în comun cu Banca Națională a Moldovei. Memorandumul Politicilor Economice și Financiare se bazează pe obiectivele pe termen mediu, stabilite în Strategia de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei (SCERS), și corespunde Planului de acțiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană.

Memorandumul Politicilor Economice și Financiare este destinat să asigure stabilitatea macroeconomică, ceea ce reprezintă una din condițiile de bază pentru creșterea economică, și să promoveze reformele economice structurale, elaborate în scopul sporirii atractivității Republicii Moldova în calitate de destinație pentru investiții. Fără creștere economică este imposibil să realizăm obiectivele privind reducerea sărăciei, inclusiv Obiectivele Dezvoltării Mileniului pentru Moldova.

Realizarea aspirațiilor internaționale și europene ale Republicii Moldova depinde în mare măsură de capacitatea noastră de a ridica nivelul de viață și de a reforma instituțiile statului în conformitate cu standardele europene. Ținând cont de acest scop, doresc să-mi reafirm susținerea și pe viitor a reformelor economice menționate în Memorandumul Politicilor Economice și Financiare.

Cu profund respect,

Vladimir VORONIN

***DOMNULUI RODRIGO DE RATO
DIRECTOR GENERAL
FONDUL MONETAR INTERNAȚIONAL
Washington D.C. 20431
SUA***

14 aprilie 2006

Domnului Rodrigo de Rato
Director General
Fondul Monetar Internațional
Washington, D.C. 20431
S.U.A.

Stimate Domnule de Rato,

În numele Guvernului Republicii Moldova și Băncii Naționale a Republicii Moldova, avem plăcerea de a Vă prezenta anexat la acest mesaj Memorandumul privind Politicile Economice și Financiare (MPEF). Principalele obiective pe termen mediu ale programului nostru sunt formulate în Strategia de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei (SCERS) și în Planul de Acțiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană, având ca scop atingerea Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului. Aceste planuri implică crearea condițiilor pentru o creștere economică durabilă care include toate categoriile sociale și contribuie la reducerea sărăciei.

Întru susținerea programului nostru pe termen mediu, prin prezenta solicităm o înțelegere nouă pentru o perioadă de trei ani, în cadrul Facilității pentru Reducerea Sărăciei și Creșterea Economică, pentru suma totală de 80,08 milioane DST (sumă echivalentă cu 65% din cota-parte a Republicii Moldova). Solicităm ca primul transfer în cadrul acestei înțelegeri, în sumă echivalentă cu 11,44 milioane DST, să fie efectuat în urma aprobării noii înțelegeri în cadrul Facilității pentru Reducerea Sărăciei și Creșterea Economică de către Consiliul Executiv al FMI.

Considerăm că politicile incluse în MPEF anexat sunt adecvate pentru atingerea obiectivelor programului, dar suntem gata să întreprindem și orice alte măsuri care ar putea fi necesare pentru atingerea acestui scop. Ne vom consulta cu FMI referitor la adoptarea măsurilor respective, înainte de a revizui politicile incluse în MPEF, în conformitate cu politicile FMI referitor la acest tip de consultări.

Vom comunica FMI informația necesară pentru monitorizarea progresului în implementarea programului. Examinarea progresului va fi efectuată în comun cu FMI pe parcursul perioadei de implementare a programului, cu scopul evaluării politicilor de reforme macroeconomice și structurale și implementării programului Guvernului, precum și pentru atingerea unor înțelegeri noi, după necesitate. Prima examinare în comun se va axa pe progresul realizat pe parcursul primelor șase luni de implementare a programului și se preconizează că va avea loc până la finele lunii ianuarie a anului 2007.

Ne asumăm responsabilitatea pentru diseminarea MPEF și Memorandumului Tehnic de Înțelegere și autorizăm FMI să publice raportul de țară care va fi examinat de Consiliul Executiv.

Cu respect,

/ s /

Vasile Tarlev
Prim-Ministru
Guvernul Republicii Moldova

/ s /

Leonid Talmaci
Guvernator
Banca Națională a Republicii Moldova

Anexe: Memorandumul privind Politicile Economice și Financiare
 Memorandumul Tehnic de Înțelegere

MEMORANDUMUL CU PRIVIRE LA POLITICILE ECONOMICE ȘI FINANCIARE

A. Introducere

1. În ultimii patru ani, performanța puternică a creșterii economice din Moldova a marcat trecerea de la un deceniu de declin economic și agravare a sărăciei la o etapă de ascensiune economică și îmbunătățire a standardelor de viață. În perioada anilor 2001-2004, PIB real s-a majorat cu peste 30 procente și rata sărăciei absolute s-a redus cu 41 procente, constituind 27 procente în anul 2004. Inflația, chiar dacă puțin mai mare decât obiectivele propuse, determinată atât de factori externi, cât și interni, a fost menținută la un nivel sub zece procente. Cursul de schimb al monedei naționale a rămas stabil, iar rezervele Băncii Naționale au crescut considerabil. Creșterea economică robustă, cât și stabilirea limitelor prudente la împrumuturile externe a permis reducerea raportului datoriei publice și a datoriei garantate de stat de la 79 procente din PIB în 2000 la cca. 33 procente din PIB în 2005.
2. Aceste realizări au devenit posibile în contextul menținerii unor politici fiscale prudente, având drept scop îmbunătățirea administrării fiscale. Veniturile fiscale în perioada anilor 2001-2005 au crescut cu mai mult de 6 puncte procentuale din PIB. Cu toate că începând cu anul 2002, cotele impozitului pe venitul persoanelor fizice și juridice au fost reduse treptat, încasările pe aceste tipuri de impozite, atât în valoare nominală cât și în valoare reală, au continuat să crească.
3. În pofida realizărilor evidente, nivelul PIB-ului pe cap de locuitor rămâne a fi în continuare scăzut, în timp ce standardele de viață sunt net inferioare celor din Uniunea Europeană. Aceasta a determinat o emigrare masivă a forței de muncă, fenomen care impune noi probleme atât de ordin social, cât și de ordin macroeconomic. Conform datelor recensământului din 2004, cca. 371 mii (19 procente din forța de muncă) cetățeni ai Moldovei se aflau la lucru peste hotarele țării. Volumul remitențelor, estimat la aproximativ 30 procente din PIB, stimulează creșterea consumului și, totodată, complică promovarea politicii monetare și valutare eficiente. Concomitent, fenomenul emigrării afectează sustenabilitatea sistemului de pensionare, prin faptul că duce la diminuarea bazei de formare a primelor de asigurare socială obligatorie.
4. În conformitate cu obiectivele formulate în Strategia de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei (SCERS) și în Planul de Acțiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană, Guvernul și Banca Națională își asumă angajamentul de a promova creșterea economică bazată pe sporirea productivității și a competitivității producției autohtone. În aceasta ordine de idei, Guvernul va depune eforturi necesare pentru accelerarea ritmului reformelor structurale care să conducă la asigurarea unei creșteri economice durabile, bazate pe sporirea investițiilor în sectorul privat, stimularea concurenței, eficientizarea administrației publice și ameliorarea mediului de afaceri.
5. Întru realizarea acestei agende de reformare ambițioase, Guvernul Republicii Moldova contează pe suportul tehnic și financiar din partea comunității internaționale.

B. Evoluții macroeconomice recente

6. Pe parcursul anului 2005 au fost menținute stabilitatea macroeconomică și creșterea robustă. PIB-ul real a înregistrat o creștere de cca. 7 procente, iar nivelul inflației a înregistrat o reducere până la 10 procente (decembrie 2004 comparativ cu decembrie 2005). A fost menținută politica fiscală austeră, veniturile acumulate la bugetul public național au crescut cu cca. 3 puncte procentuale din PIB în comparație cu anul 2004. Excedentul bugetului public național a crescut cu cca. 1½ procent din PIB, parțial datorită faptului că Guvernul a deschis un cont special de acumulare a mijloacelor financiare destinate diminuării arieratelor la plata datoriei externe față de creditorii-membri ai Clubului de la Paris. Mai mult ca atât, în anul 2005, Guvernul a inițiat, pentru prima dată după obținerea independenței, procesul de rambursare a creditelor interne obținute anterior de la Banca Națională a Moldovei (în sumă de 127 mil. Lei, sau 0,3 procente din PIB).

7. Procesul de elaborare a bugetului s-a îmbunătățit grație implementării cadrului de cheltuieli pe termen mediu (CCTM) și elaborării unei sinteze de estimări a bugetului public național consolidat, care cuprinde bugetul de stat, bugetele unităților administrativ-teritoriale, bugetul asigurărilor sociale de stat și fondurile obligatorii de asistență medicală, precum și fondurile extrabugetare. În scopul extinderii bazei fiscale, au fost eliminate facilitățile fiscale acordate la plata TVA în agricultură, pentru importul și livrarea pesticidelor și îngrășămintelor minerale, utilajului, tehnicii și pieselor de schimb. La medicamente în locul scutirii a fost introdusă cota TVA de 8 procente.

8. În lipsa finanțării externe pentru susținerea bugetului, cheltuielile pentru deservirea datoriei externe au devenit o povară serioasă pentru buget, ajungând la 40 procente din veniturile bugetului de stat. Pe parcursul anilor 2003-2005, bugetul public național a înregistrat excedente primare în mărime de cca. 2½ procente din PIB, iar indicatorii datoriei externe s-au îmbunătățit semnificativ. Deși datoriile externe față de creditorii comerciali și față de unii din creditorii oficiali bilaterali au fost achitate, totuși Guvernul nu a fost în stare să recurgă la achitarea sumei principale sau să achite datorii față de creditorii-membri ai Clubului de la Paris.

9. Principala provocare a politicilor monetare pe parcursul anului 2005 a fost diminuarea presiunii fluxului de valută străină. Aceste fluxuri de valută străină au fost alimentate în cea mai mare parte din remitențe și au produs un impact simțitor asupra nivelului inflației și a cursului de schimb. Pe parcursul anului 2005 s-a menținut o presiune în sensul aprecierii cursului de schimb a monedei naționale. Ca urmare, BNM a fost nevoită să depună eforturi considerabile pentru a readuce nivelul inflației de la aproximativ 15 procente în primul trimestru la o cifră sub zece procente la sfârșitul anului (în pofida majorării semnificative a prețurilor în sectorul energetic).

10. BNM a menținut un regim flotant a cursului de schimb și a intervenit pe piața valutară doar în scopul neadmiterii fluctuațiilor excesive a monedei naționale. Pe parcursul anului 2005, cursul real al monedei naționale a înregistrat o apreciere cu 2,4 puncte procentuale comparativ cu luna decembrie 2004. Rezervele valutare au sporit cu aproape 130 milioane dolari SUA la sfârșitul lunii decembrie 2005, acoperind circa 2,2 luni de import prognozat.

11. Între timp, vulnerabilitatea externă a țării a continuat să se accentueze. Preponderent, datorită impactului produs de majorarea prețurilor la resursele energetice, deficitului balanței comerciale pe parcursul anului 2005 a crescut cu aproape 9 puncte procentuale din PIB. Această deteriorare a fost parțial compensată din contul altor articole, determinând o creștere a deficitului contului curent cu cca. 4 puncte procentuale din PIB. Gradul de diversificare a piețelor la export rămâne destul de redus, ceea ce demonstrează dependența continuă de piețele tradiționale ale CSI, care în anul 2005 au absorbit cca. 51 procente din totalul exporturilor din Republica Moldova (piețele UE au absorbit doar cca. 30 procente). Relațiile comerciale au fost, de asemenea, complicate pe parcursul anului 2005, datorită restricțiilor impuse de Federația Rusă la importurile de carne și a produselor agricole din Moldova.

12. Pe parcursul ultimilor ani a fost menținută stabilitatea sectorului bancar. În baza aprecierii date de misiunea FSAP din 2004, Parlamentul a adoptat modificările și completările la Legea cu privire la Banca Națională a Moldovei și Legea Instituțiilor Financiare în scopul racordării mai bune a acestor legi cu prevederile directivelor bancare ale Uniunii Europene și practicilor moderne în domeniul activității băncilor centrale. Misiunea FSAP a ajuns la concluzia că indicatorii de stabilitate a sectorului financiar sunt suficient de durabili și că, în linii generale, Moldova respectă principiile de bază ale Comitetului Bazel pentru o supraveghere bancară efectivă. În general, sectorul bancar demonstrează niveluri impresionante de venituri, capitalizare și lichiditate, cât și un nivel redus de active neperformante. Diversele teste analitice și de stres aplicate de BNM nu au depistat vulnerabilități sistemice în cadrul sectorului bancar.

C. Obiectivele programului

13. Obiectivele de bază ale programului Guvernului pe termen mediu sunt formulate în Strategia de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei (SCERS) și în Planul de Acțiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană, având ca scop atingerea Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului. Aceste planuri presupun crearea condițiilor pentru asigurarea unei creșteri economice durabile și cuprinzătoare în scopul reducerii sărăciei în Moldova.

14. Guvernul este conștient că la moment consumul reprezintă sursa majoră a creșterii PIB, în timp ce creșterea productivității urmează să devină forța motrică a creșterii. La rândul ei, creșterea productivității și competitivității economiei naționale poate fi asigurată doar prin îmbunătățirea mediului investițional, reabilitarea infrastructurii (inclusiv prin majorarea investițiilor de stat), deetatizarea și eficientizarea utilizării fondurilor rămase în proprietate publică.

15. Elaborarea și realizarea unui program de reforme structurale cuprinzătoare și asigurarea promovării unor politici eficiente în continuare, vor fi facilitate de modernizarea administrației publice centrale, optimizarea procesului decizional, îmbunătățirea managementului finanțelor publice și perfecționarea managementului resurselor umane, inclusiv prin reformarea sistemului de salarizare în sfera bugetară.

16. Programul macroeconomic pentru următorii trei ani își propune menținerea inflației la nivelul de o singură cifră, cu aducerea acesteia la aproximativ 7 procente la sfârșitul anului 2008. Cu excepția anului 2006, deficitul bugetar nu va depăși 0,5 procente din PIB, deficitul contului curent se va menține în jurul cifrei de 5 procente din PIB. BNM va tinde spre

menținerea rezervelor valutare internaționale la un nivel acceptabil pentru acoperirea a cel puțin trei luni de import la sfârșitul anului 2008. Guvernul asumă angajamentul de a normaliza relațiile financiare cu creditorii-membri ai Clubului de la Paris, inclusiv prin solicitarea restructurării datoriei.

17. Guvernul intenționează să monitorizeze în de aproape evoluția sărăciei și să accelereze reformele sistemului de asistență socială care, de rând cu sprijinul partenerilor internaționali pentru dezvoltare și creșterea economică robustă, vor permite diminuarea în continuare a acestui fenomen în conformitate cu SCERS.

D. Politica fiscală

18. Politica fiscală pentru următorii ani este orientată la încurajarea creșterii economice și asigurarea sustenabilității datoriei. Programul prevede în 2006 un deficit al bugetului în sectorul public de 0,8 procente din PIB, urmat de un deficit al bugetului public ce nu va depăși 0,5 procente din PIB în perioada 2007-2008. Mijloacele care vor fi disponibilizate în urma restructurării datoriei externe prin Clubul de la Paris vor fi direcționate pentru scopurile reducerii sărăciei. Ca și în anii precedenți, se presupune obținerea unui excedent bugetar primar care să fie utilizat pentru efectuarea plăților externe. În acest scop, vor continua eforturile de: (i) îmbunătățire a administrării fiscale, (ii) raționalizare a cheltuielilor discreționare, (iii) raționalizare a înlesnirilor fiscale, și (iv) îmbunătățire a accesului la resurse concesionale externe. În pofida acestor intenții ambițioase de a menține o politică fiscală austeră, eforturile Guvernului pot fi compromise de șocuri externe, cum ar fi cele legate de creșterea prețurilor la resursele energetice. În acest caz, ar putea fi necesară revizuirea mărimii deficitului bugetar, prin consultări cu personalul FMI.

19. După creșterea ascendentă a veniturilor în anii 2004 - 2005, se așteaptă că veniturile fiscale în următorii trei ani vor constitui aproximativ 32 procente din PIB. În luna ianuarie a anului 2006 au fost reduse impozitele pe venit și au fost eliminate facilitățile fiscale acordate la plata TVA în sumă de 300 mil. lei, iar cotele accizelor la unele mărfuri au fost indexate în corespundere cu rata inflației. Se preconizează că veniturile bugetului public național vor rămâne la nivelul de circa 37 procente din PIB pe parcursul perioadei de program.

20. Un obiectiv important al cadrului de cheltuieli pe termen mediu este identificarea resurselor în vederea majorării investițiilor publice. Acest obiectiv se va realiza atât prin raționalizarea cheltuielilor în baza recomandărilor studiului cheltuielilor publice, studiu realizat cu suportul Băncii Mondiale în anul 2006, cât și prin asigurarea unui acces mai mare la resurse externe concesionale. Cheltuielile sociale nu se vor diminua pe parcursul perioadei de program. De asemenea, vor continua eforturile de îmbunătățire a planificării strategice a cheltuielilor publice pentru asigurarea acoperirii financiare a priorităților SCERS.

21. Guvernul, cu asistența tehnică acordată de FMI, va continua eforturile de elaborare și realizare a unei reforme complexe a administrării fiscale, care va fi orientată spre reducerea poverii administrative a sistemului fiscal, ca modalitate de stimulare a dezvoltării afacerilor. Strategia, care va fi adoptată până la 30 septembrie 2006, se va concentra asupra abordării controalelor și percepției forțate din punct de vedere a riscurilor, îmbunătățirii procesului de restituire a TVA și promovării utilizării metodelor indirecte de apreciere a obligațiilor fiscale,

inclusiv ca modalitate de combatere a facturării sub prețul mărfii la efectuarea operațiunilor de comerț extern.

22. Autoritățile afirmă intenția sa de a promova mărirea tarifelor achitate de gospodăriile casnice, întreprinderile și instituțiile bugetare pentru acoperirea majorării prețurilor la resursele energetice importate. Cu toate acestea, majorarea în continuare a prețurilor la resursele energetice poate duce la creșterea cererii pentru acordarea subvențiilor suplimentare gospodăriilor casnice sărace, ceea ce va necesita ajustări, în cadrul deficitului bugetar convenit. În acest sens, Guvernul contează pe suportul FMI și Băncii Mondiale în evaluarea impactului social potențial al creșterii prețurilor la resursele energetice asupra economiei, și a impactului acestui fenomen asupra sărăciei, precum și în elaborarea unor mecanisme eficiente de subvenționare.

23. În 2005, situația financiară a bugetului fondului de asigurare socială s-a deteriorat. Într-o măsură oarecare, această deteriorare rezultă din majorarea pensiilor la finele anului 2004. În ianuarie 2006, Guvernul a lansat procesul de reformare a sistemului de pensionare pentru lucrătorii sectorului agricol și a inclus judecătoria și procurorii în sistemul public de asigurări sociale de stat. Autoritățile s-au angajat să implementeze sistemul de evidență individuală a contribuțiilor de asigurări sociale de stat. În scopul asigurării stabilității financiare a bugetului asigurărilor sociale, până în anul 2008 se va efectua trecerea la calcularea beneficiilor, inclusiv a pensiilor, reieșind din contribuțiile de asigurări sociale transferate la bugetul asigurărilor sociale de stat de către solicitant. Între timp, până la 31 decembrie 2006, Guvernul, cu asistența tehnică acordată de instituțiile financiare internaționale, va elabora un plan pentru asigurarea stabilității financiare a Casei Naționale de Asigurare Socială pe termen mediu (începând realizarea acestui plan în ciclul bugetar din 2008).

E. Politici monetare și financiare

24. Începând cu 2006, Banca Națională a Moldovei va orienta politica monetară spre menținerea stabilității prețurilor în limitele unei singure cifre, recunoscând că, ca urmare, ar putea fi necesar de a majora ratele dobânzii și ar putea să sporească fluctuațiile cursului valutar. Actualmente, Legea cu privire la Banca Națională a Moldovei atribuie BNM responsabilitatea pentru asigurarea stabilității monedei naționale, ceea ce poate fi interpretat ca asigurarea fie a stabilității cursului de schimb, fie a stabilității prețurilor. În scopul eliminării problemei obiectivului dublu, până la 31 iulie 2006 Legea cu privire la Banca Națională a Moldovei va fi modificată astfel, încât să fie clar că obiectivul principal și responsabilitatea BNM constă în asigurarea stabilității prețurilor. De asemenea, legea modificată va fortifica independența Băncii Naționale prin interzicerea creditării directe a Guvernului și prin consolidarea independenței membrilor Consiliului Administrativ al BNM la exercitarea funcțiilor și atribuțiilor lor. La următoarea oportunitate, autoritățile intenționează să sugereze introducerea modificărilor în Constituție, având drept scop atât includerea unei referințe explicite privind independența Băncii Naționale a Moldovei, cât și clarificarea rolului BNM în exercitarea politicii monetare.

25. Autoritățile intenționează să promoveze o politică monetară mai restrictivă în scopul atingerii nivelului ratei inflației stabilit pentru 2006. Se preconizează creșterea bazei

monetare la un nivel de 16 procente (decembrie 2005 comparativ cu decembrie 2006). În acest context, BNM va continua aplicarea metodelor indirecte ale politicii monetare, cum ar fi licitații de depozite și operațiuni pe piață deschisă, în scopul atingerii obiectivului privind rata inflației. Întru susținerea acestui obiectiv, până la 31 martie 2006 Guvernul va transfera depozitele bugetului de stat (care nu includ conturile fondului social, a fondului asigurărilor obligatorii în medicină, a fondurilor extrabugetare și de venituri speciale, precum și suma de până la 100 milioane de lei rezervată pentru deservirea datoriei externe) din băncile comerciale la BNM. În decursul anului 2006, BNM va fi pregătită pentru promovarea în continuare a politicii monetare restrictive în cazul în care consultările cu personalul FMI vor indica necesitatea acesteia pentru atingerea obiectivului privind rata inflației. În vederea sporirii capacității BNM de a desfășura operațiunile pe piață deschisă, Guvernul împreună cu BNM și cu asistența tehnică acordată de FMI, vor studia oportunitatea convertirii stocului creditelor directe nerambursate acordate Guvernului de BNM până în 2004 în hârtii de valoare vandabile cu scadență ce corespunde nivelului de sustenabilitate a datoriei publice.

26. Banca Națională va depune în continuare eforturi pentru asigurarea stabilității sectorului financiar și promovarea dezvoltării durabile a sectorului bancar. În special, în 2005 au fost adoptate modificările la legislație, în scopul implementării recomandărilor misiunii FSAP, inclusiv referitor la reducerea plafonului, la atingerea căruia acționarii băncilor trebuie să fie evaluați din punctul de vedere al aptitudinii profesionale și a bunei credințe (*fit and proper*). Cadrul legislativ revăzut solicită ca testul *fit and proper* să fie aplicat la orice schimbare a cotei acționarului, ceea ce va permite fortificarea capacității BNM de a asigura protecția contra creditării persoanelor afiliate sau acționarilor care acționează prin înțelegere reciprocă.

27. În conformitate cu recomandările misiunii FSAP, Guvernul elaborează o strategie „de ieșire” pentru băncile în care statul deține o cotă semnificativă, inclusiv Banca de Economii (BEM). Astfel, intenția Guvernului este de a privatiza Banca de Economii prin atragerea unui investitor bancar strategic care va aduce noi tehnologii, va consolida managementul, va aduce un flux nou de capital în bancă și va stimula concurența în sistemul bancar a Moldovei. Guvernul va da start acestui proces prin evaluarea independentă a valorii de piață a BEM, care va fi efectuată de o companie internațională cu renume (concursul pentru selectarea evaluatorului independent va fi anunțat la 1 mai 2006 cu depunerea ofertelor până la 31 august 2006 și selectarea companiei câștigătoare până la sfârșitul anului curent) și finalizată în 2007. Între timp, nici Guvernul și nici NBM nu vor acorda băncii regim preferențial, inclusiv în ceea ce privește impozitarea, reglementarea prudentială sau accesul la resurse.

28. Guvernul și Banca Națională a Moldovei va realiza în continuare măsurile prevăzute în SCERS și în Planul de Acțiuni RM – UE în domeniul financiar-bancar. În special, Moldova rămâne pe deplin fidelă eforturilor globale de combatere a spălării banilor și finanțării terorismului. În aceasta ordine de idei, autoritățile intenționează să elaboreze un plan complex de consolidare a regimului combaterii spălării banilor și finanțării terorismului. Pentru acest scop, va fi solicitată asistență din partea Comitetului MONEYVAL și FMI. În perspectiva apropiată, până la 31 martie 2006 va fi modificată Legea cu privire la Combaterea Spălării Banilor și Finanțării Terorismului, care va solicita întocmirea de către instituțiile financiare a rapoartelor privind tranzacțiile suspecte – indiferent de faptul că sunt

efectuate de rezidenți sau nerezidenți – și prezentarea acestora Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției (CCCEC).

F. Reforme structurale

29. Obiectivul principal al programului constă în clarificarea rolului statului în economie. În acest context, pilonii reformelor structurale promovate de Guvernul Republicii Moldova sunt: (i) reforma administrației publice; (ii) reforma regulatorie; (iii) eficientizarea managementului finanțelor publice; și (iv) deetatizarea și îmbunătățirea gestionării patrimoniului public.

Reforma administrației publice

30. Un efort major în contextul reformelor structurale îl reprezintă reforma administrației publice centrale, cu scopul instituirii unui sistem al administrației publice centrale care să activeze în conformitate cu principiile de bună guvernare din țările-membre ale Uniunii Europene. Reforma în cauză presupune reorganizarea administrației publice centrale, optimizarea procesului decizional și perfecționarea managementului resurselor umane. Strategia de Reformare a Administrației Publice Centrale a fost elaborată în a doua jumătate a anului 2005, în cadrul unui proces care s-a bucurat de implicarea părților interesate, inclusiv partenerii internaționali pentru dezvoltare. Strategia a fost adoptată de Guvern în luna decembrie. Strategia presupune (i) redefinirea competențelor și atribuțiilor organelor centrale de specialitate ale administrației publice, și (ii) reconfigurarea structurii și funcțiilor executivului central pentru a asigura atingerea priorităților Guvernului. A fost efectuată prima etapă a reformei administrației publice - analiza funcțională a ministerelor și a autorităților administrației publice centrale cheie și analiza procesului decizional în administrația publică centrală. Va urma etapa a doua (a se finaliza până la 31 decembrie 2006) a analizei funcționale a autorităților administrației publice la nivel central (care nu au fost acoperite în cadrul primei etape), precum și a serviciilor publice desconcentrate în teritoriu. În baza rezultatelor analizei funcționale, Guvernul va propune modificări la numărul de personal din instituțiile publice individuale, recunoscând necesitatea reducerii personalului în unele din instituțiile publice și completării cu personal suplimentar în altele – îndeosebi, în scopul facilitării procesului de cooperare cu instituțiile europene.

31. Strategia prevede elaborarea proiectului de Lege a Serviciului Public, care urmează să reglementeze: (i) funcționarea organului administrativ central responsabil de gestionarea personalului în cadrul serviciului public; (ii) angajarea și promovarea în serviciul public pe bază de concurs; (iii) separarea funcțiilor politice de cele administrative. Proiectul Legii va fi prezentat în Parlament până la 31 decembrie 2006. Strategia presupune, de asemenea, elaborarea și aprobarea de către Guvern până la 30 septembrie 2006 a Codului etic al funcționarului public. Guvernul își afirmă intenția de a implementa treptat Legea Salarizării în Sectorul Bugetar, reieșind din limitele resurselor prevăzute în bugetele anuale și în baza consultărilor cu personalul FMI.

Reforma regulatorie

32. O parte componentă a reformei administrației publice centrale este reforma regulatorie, care are ca obiectiv crearea unui mediu deschis, flexibil și cu costuri scăzute pentru facilitarea investițiilor și inovațiilor în afaceri. Această reformă prevede două etape

principale (i) dereglementarea și simplificarea și (ii) consolidarea capacității de reglementare adecvată în cadrul instituțiilor publice. În acest sens, în cadrul primei etape a reformei, în perioada anilor 2003-2005 au fost întreprinse mai multe acțiuni orientate la (a) simplificarea și centralizarea procedurii de licențiere, (b) simplificarea procedurii de înregistrare a întreprinderii; (c) reducerea conflictelor de interes dintre rolul inspecțiilor și interesele personalului angajat de aceste inspecții. În cadrul acestui proces de „ghilotină” a fost redus semnificativ numărul de autorizații, permise, licențe și certificate, care reglementează activitatea de întreprinzător (actualmente majoritatea urmează să fie eliberate cu titlul gratuit într-un număr limitat de zile). De exemplu, numărul activităților pentru care se solicită obținerea autorizațiilor și licențelor a fost redus de la 360 la 49, iar termenul de valabilitate al acestora a fost majorat.

33. Guvernul, prin elaborarea proiectului Strategiei Naționale, care va fi aprobat până la 30 iunie 2006, se angajează să transforme reforma regulatorie într-un proces continuu. În conformitate cu Strategia, etapa a doua a reformei regulatorii va demara odată cu aprobarea de către Parlament a Legii cu privire la Principiile și Mecanismele de Bază de Reglementare a Activității de Întreprinzător în primul semestru al anului 2006 și se va finaliza la începutul anului 2008. Legea în cauză va permite revizuirea și simplificarea cadrului legal ce reglementează activitatea de întreprinzător. Strategia prevede, de asemenea, sporirea gradului de transparență în aplicarea legilor și actelor normative prin instituționalizarea, până la 30 septembrie 2006, a sistemului de evaluare a impactului regulatoriu (EIR). De asemenea, după exemplul funcționării ghișeului unic la înregistrarea întreprinderilor, până la 30 septembrie 2006 va fi creat ghișeul unic pentru licențiere.

Managementul finanțelor publice

34. Guvernul va continua procesul de îmbunătățire a managementului finanțelor publice prin promovarea reformelor necesare pentru ajustarea instituțiilor bugetare și a cadrului legislativ la cerințele și standardele Uniunii Europene. Proiectul Managementul Finanțelor Publice implementat cu suportul Băncii Mondiale și a altor parteneri de dezvoltare are ca scop introducerea celor mai bune practici privind procesul de elaborare, executare și raportare a bugetului, privind evidența contabilă, exercitarea controlului și auditului financiar și crearea unui sistem integrat informațional de gestionare a finanțelor publice.

35. Pentru a îmbunătăți managementul operațiunilor de casă, Guvernul a închis conturile teritoriale de venituri ale fondului social în băncile comerciale și a transferat mijloacele la conturile respective în Trezorerie. Totodată, Guvernul planifică închiderea conturilor de casă ale Inspectoratului Fiscal de Stat în băncile comerciale și stabilirea unui sistem care va permite Trezoreriei să monitorizeze lunar restul conturilor instituțiilor bugetare menținute în băncile comerciale (până la 31 martie 2006). Între timp, până la 30 septembrie 2006, Guvernul va elabora un plan – cu asistența tehnică acordată de FMI - pentru transferarea în 2007 la Trezorerie a conturilor de cheltuieli a fondului social și fondului de asigurări în medicină, precum și a conturilor de venituri (mijloacele proprii speciale) a instituțiilor bugetare (de exemplu, reducerea zilnică la zero a disponibilităților autorităților publice din afara sistemului Trezoreriei de Stat). Până în 2010, când va fi pe deplin implementat sistemul de gestionare a finanțelor publice, plățile fondului social și fondului de asigurări în medicină vor fi efectuate de Trezorerie.

Privatizarea și gestionarea patrimoniului public

36. Guvernul intenționează să optimizeze gestionarea patrimoniului public și să revigoreze procesul de privatizare. În acest scop, pe parcursul anului 2005, Guvernul a efectuat inventarierea și evaluarea performanțelor întreprinderilor cu participarea statului și a efectuat un studiu detaliat al metodelor de privatizare aplicate în Moldova. În baza constatărilor acestor studii, a fost elaborat concepția cu privire la gestionarea și deetatizarea patrimoniului public care, în perspectiva apropiată, are drept scop transformarea în societăți pe acțiuni a întreprinderilor supuse privatizării și introducerea principiilor gestionării corporative pentru restul întreprinderilor. Deși nu toate întreprinderile de stat vor fi transformate în societăți pe acțiuni din start (reieșind din considerente de cost), aceste întreprinderi vor fi puse în aceleași condiții ca și alte companii pe acțiuni. De exemplu, aceste întreprinderi vor calcula și vor plăti dividende acționarilor, dacă va fi oportun, și vor fi administrate de consilii cu participarea majoritară a reprezentanților Ministerului Finanțelor sau Ministerului Economiei și Comerțului.

37. În scopul promovării transparenței bugetare, Ministerul Finanțelor, în conformitate cu Manualul FMI de Statistică a Finanțelor Publice (2001), va efectua o analiză anuală a rezultatelor financiare a întreprinderilor de stat și a societăților pe acțiuni în care statul deține cote procentuale. Începând cu elaborarea procesului bugetar pentru 2008, analiza rezultatelor financiare se va efectua pentru toate întreprinderile de stat și societățile pe acțiuni în care statul deține mai mult de 51 procente. Rezultatul acestui studiu va fi prezentat Parlamentului ca material de fond suplimentar la Nota Explicativă la proiectul Legii Bugetului de Stat. Până la 30 septembrie 2006 Guvernul va adopta o decizie cu privire la crearea unei secții responsabile pentru această activitate în cadrul Ministrului Finanțelor. În acest scop, modificările la Legea cu privire la Întreprinderea de Stat vor fi prezentate Parlamentului până la 30 iunie 2006 și vor fi aprobate de legislativ până la 31 decembrie 2006. În primul semestru ale 2008, Guvernul va evalua rezultatele acestor reforme și, după caz, va propune transformarea în societăți pe acțiuni a tuturor întreprinderilor de stat.

38. În vederea accelerării procesului de deetatizare, Guvernul ia în considerație un spectru vast de mecanisme, inclusiv parteneriatele între sectoarele public și privat. În primul trimestru ale 2006, Guvernul intenționează să introducă modificări în Hotărârile Guvernului, având drept scop raționalizarea procesului de privatizare. Totodată, Guvernul planifică revizuirea și prezentarea Parlamentului a unei liste lărgite a întreprinderilor pentru includerea acestora în programul de privatizare, în baza studiului efectuat în 2005. Mai mult, se presupune că proiectul Legii cu privire la Gestionarea și Deetatizarea Patrimoniului Public (care va include un cadru de raportare pentru întreprinderile publice bazat pe prevederile Manualului FMI de Statistică a Finanțelor Publice din 2001) și modificările și completările la Legea privind Datoria Publică care va prevedea prezentarea Ministerului Finanțelor a rapoartelor obligatorii privind toate datoriile întreprinderilor de stat vor fi prezentate Parlamentului pentru examinare până la 30 septembrie 2006 și vor fi aprobate de Parlament până la 31 decembrie 2006.

39. Guvernul consideră că procedura aplicată curent la restructurarea întreprinderilor nesolvabile prin intermediul Consiliului de Creditori necesită a fi perfecționată. În scopul diminuării impactului bugetar al datoriilor fiscale ale întreprinderilor nerentabile, precum și

pentru eliminarea concurenței neloiale, Guvernul urmează să înainteze propuneri privind modificarea și completarea Legii Insolvabilității (nr. 632-XV din 14 noiembrie 2001), care ar prevedea înlocuirea Consiliului Creditorilor cu un sistem nou pentru soluționarea problemelor de insolvabilitate începând cu anul 2007. Totodată, Guvernul va prevedea termenul limită până la 30 septembrie 2006, după expirarea căruia Consiliului Creditorilor nu va accepta noi cazuri de reeșalonare a datoriilor. Mai mult ca atât, din februarie până în septembrie 2006, Consiliului Creditorilor urmează să semneze acorduri noi de reeșalonare a datoriei, suma totală a cărora nu va depăși 100 milioane lei, cu termenul de scadență deplină a sumei fiecărei datorii restructurate într-un termen de cel mult trei ani de zile. În acest context, acorduri noi vor fi considerate acele acorduri care încă nu au trecut la etapa post-moratoriu, adică acordurile care se referă la cazuri absolut noi de restructurare, precum și la cazurile, referitor la care Consiliul de Creditori cu a adoptat Planuri de restructurare până la 31 ianuarie 2006. Consiliul Creditorilor va fi desființat până la 31 decembrie 2006, iar competențele de monitorizare a acordurilor de reeșalonare semnate anterior vor fi atribuite Inspectoratului Fiscal de Stat și judecătoriilor respective. Totodată, Guvernul intenționează să perfecționeze cu asistența FMI cadrul legislativ, normativ și instituțional care vizează procedura de faliment.

40. Guvernul își propune aprobarea unei noi strategii de promovare a exporturilor, care ar spori capacitățile Republicii Moldova de a penetra piețele externe. În mod particular, se pune obiectivul de diversificare a piețelor de desfacere și reducere a barierei tarifare și netarifare în calea comerțului exterior. Începând cu 1 august 2005, Sistemul Informațional Asycuda World se implementează la toate birourile vamale. Guvernul intenționează să elaboreze o Strategie de administrare a riscurilor vamale în vederea creării profilurilor de risc. De asemenea, începând cu 30 septembrie 2006, va fi abrogată cerința de a tranzacționa exportul cerealelor prin intermediul Bursei de Mărfuri, iar în continuare astfel de cerințe nu vor fi introduse pentru alte produse de export. Totodată, nu vor exista restricții privind modalitatea de transportare (tren vs. camion) pentru produsele agricole. Concomitent, îmbunătățirea administrării fiscale (menționată mai sus) va duce la consolidarea capacității Inspectoratului Fiscal de Stat în combaterea facturării sub prețul mărfii la efectuarea operațiunilor de comerț extern.

41. Moldova este pe deplin angajată în implementarea Planului de Acțiuni Republica Moldova-UE semnat în februarie 2005. Planul acoperă aproape toate aspectele activității politice, economice și sociale ale Moldovei și corespunde obiectivelor SCERS. În scopul evitării dublării eforturilor, Guvernul intenționează să coordoneze implementarea și monitorizarea ambelor planuri într-un mod consecvent, în baza consultărilor cu Comisia Europeană, Banca Mondială, FMI și cu alte părți interesate.

Tabelul 1. Acțiuni de prioritate. Criteriile de realizare a indicatorilor structurali și indicatorii structurali de performanță

Acțiuni de prioritate

Respectarea tuturor indicatorilor macroeconomici cantitativi stabiliți pentru sfârșitul lunii martie 2006.

Transferarea depozitelor guvernului central (cu excepția conturilor Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, Casei Naționale de Asigurări Sociale, fondurilor speciale și extrabugetare, precum și a sumei de până la 100 milioane lei rezervate pentru deservirea datoriei externe) din băncile comerciale la Banca Națională.

Remiterea către Parlament a modificărilor la Legea cu privire la Banca Națională a Moldovei, care va stabili că obiectivul principal a BNM constă în asigurarea stabilității prețurilor, va interzice creditarea directă a Guvernului și va consolida independența membrilor Consiliului de Administrație a Băncii Naționale la exercitarea funcțiilor și atribuțiilor lor și va acorda NBM autoritatea deplină asupra politicii monetare.

Revocarea modificărilor la Articolul 5 (3) din Legea cu privire la Combaterea Spălării Banilor și Finanțării Terorismului, în ceea ce privește raportarea tranzacțiilor efectuate de nerezidenți, care au fost introduse prin Legea Nr. 255-XVI.

Închiderea conturilor de casă ale Inspectoratului Fiscal de Stat și a conturilor de venituri ale unităților teritoriale ale Casei Naționale de Asigurări Sociale în băncile comerciale și înlocuirea acestora cu conturile stabilite la Trezorerie; implementarea unui sistem care va permite ca Trezoreria să monitorizeze lunar celelalte conturi ale instituțiilor bugetare în băncile comerciale (inclusiv conturile Serviciului Vamal).

Anunțarea concursului de selectare a companiei care va efectua evaluarea independentă a valorii Băncii de Economii.

Criteriile propuse de realizare a indicatorilor structurali și indicatorii structurali de performanță propuși

	MEFP	Data
Criteriile de realizare a indicatorilor structurale		
Nici Guvernul și nici NBM nu vor acorda regim preferențial Băncii de Economii (inclusiv în ceea ce privește impozitarea, accesul la depozitele guvernului, sau abținerea prudențială).	¶27	Permanent
Prezentarea Parlamentului spre aprobare a modificărilor la legea cu privire la întreprinderea de stat, prin care sunt stabilite condițiile de guvernare corporativă similare celor stabilite pentru companiile pe acțiuni.	¶37	30 iunie 2006

<p>Aprobarea de către Parlament a modificărilor la Legea cu privire la Banca Națională a Moldovei, prin care se stabilește asigurarea stabilității prețurilor ca obiectiv principal al BNM și se interzice creditarea directă a guvernului, astfel consolidând independența membrilor Consiliului Administrativ a BNM la exercitarea funcțiilor și atribuțiilor lor și atribuirea BNM împuternicirilor depline asupra politicii monetare.</p>	<p>¶24</p>	<p>31 iulie 2006</p>
<p>Consiliului Creditorilor urmează să semneze în perioada februarie-septembrie acorduri de reeșalonare a datoriilor, suma totală a cărora nu va depăși 100 milioane lei, iar perioada de achitare deplină a datoriei acestor întreprinderi nu va depăși trei ani.</p>	<p>¶39</p>	<p>30 septembrie 2006</p>
<p>Guvernul va adopta strategia de reformă a administrației fiscale și un plan de implementare a strategiei, cu scopul general de reducere a poverii administrative a sistemului fiscal și de consolidare a sistemului de colectare a veniturilor, care va include, în special, o abordare a controlului fiscal și impunerea executării legislației din perspectiva riscurilor, perfecționarea procesului de restituire a TVA și aplicarea metodelor indirecte de evaluare a obligațiilor fiscale, inclusiv ca măsură de combatere a facturării sub prețul mărfii în operațiunile de comerț extern.</p>	<p>¶21</p>	<p>Sept. 30, 2006</p>

Indicatorii structurali de performanță

<p>Trecerea majorării de preț la gazele naturale importate către consumatori (gospodăriile casnice și întreprinderi), asigurând ca tarifele să fie stabilite la un nivel de recuperare a costurilor și menținând în continuare sistemul curent de compensații nominative.</p>	<p>¶22</p>	<p>Permanent</p>
<p>Stabilirea unui sistem responsabil pentru efectuarea evaluării impactului reformei regulatorii vis-a-vis noile legi și regulamente.</p>	<p>¶33</p>	<p>30 septembrie 2006</p>
<p>Elaborarea unui plan pentru transferarea în 2007 a conturilor speciale de venituri (proprie) ale unităților bugetare și ale conturilor de cheltuieli ale fondului social și ale fondului de asigurări în medicină la Trezorerie (de exemplu, reducerea zilnică la zero a disponibilităților unităților bugetare în băncile comerciale).</p>	<p>¶35</p>	<p>30 septembrie 2006</p>
<p>Eliminarea cerinței privind tranzacționarea exportului de cereale prin intermediul Bursei de Mărfuri.</p>	<p>¶40</p>	<p>30 septembrie 2006</p>
<p>Adoptarea de către Guvern a strategiei pentru consolidarea procedurilor de faliment.</p>	<p>¶39</p>	<p>30 septembrie 2006</p>
<p>Remiterea Parlamentului spre aprobare a Legii cu privire la Gestionarea și Deetatizarea Patrimoniului Public (care va include cadrul de raportare pentru întreprinderile de stat în baza Manualului „Statistica Finanțelor Publice” (GFS 2001)) și a modificărilor la Legea cu privire la Datoria Publică prin care se va prevedea prezentarea obligatorie Ministerului Finanțelor a rapoartelor privind</p>	<p>¶38</p>	<p>30 septembrie 2006</p>

toate datoriile acumulate de întreprinderile de stat.

Elaborarea unui plan pentru a asigura o bază financiară durabilă pentru Casa Națională de Asigurări Sociale (pentru bugetul anului 2008)	¶23	31 decembrie 2006
Prezentarea Parlamentului spre aprobare a proiectelor de legi cu privire la serviciul public	¶31	31 decembrie 2006
Consiliul Creditorilor va fi oficial desființat. Inspectoratul Fiscal de Stat va asuma responsabilitatea pentru monitorizarea datoriilor fiscale neachitate, iar instanțele judecătorești respective se vor ocupa cu perceperea datoriilor non-fiscale.	¶39	31 decembrie 2006
Finalizarea analizei detaliate funcționale a tuturor ministerelor și agențiilor din cadrul administrației publice centrale	¶30	31 decembrie 2006
Anunțarea câștigătorului concursului pentru efectuarea evaluării independente a BEM	¶27	31 decembrie 2006
Aprobarea de către Parlament a Legii cu privire la Managementul și Deetatizarea Patrimoniului de Stat și a Legii cu privire la Datoria Publică.	¶38	31 decembrie 2006

MEMORANDUMUL TEHNIC DE ÎNȚELEGERE

1. Acest Memorandum Tehnic de Înțelegere (TMU) are drept scop definirea variabilelor determinate de țintele cantitative (criteriile de performanță și țintele indicative, vezi Tabela 1) stabilite de Memorandumul cu privire la Politicile Economice și Financiare (MEFP) și descrierea metodelor care trebuie utilizate pentru evaluarea performanței programului în raport cu aceste ținte.

I. ASUMĂRI PENTRU SCOPURILE PROGRAMULUI

2006

2. Disbursarea creditului în valoare de 38,5 milioane dolari SUA
3. Veniturile bugetului public național din privatizare în 2006 se vor cifra la 67,8 milioane lei.
4. Pentru scopurile monitorizării programului, componentele bilanțului contabil ale BNM denumite în dolari SUA vor fi convertite la cursul de schimb stabilit de program. Cursul de schimb stabilit de program pentru leul moldovenesc (MDL) în raport cu dolarul SUA este de 12,832 lei pentru un dolar SUA. Pentru scopurile programului sumele denumite în alte valute vor fi convertite în dolari SUA prin aplicarea cursului de schimb corespunzător încrucișat vizavi de dolarul SUA înregistrat la sfârșitul anului 2005.
5. Pentru a calcula ajustări pentru disbursări din sursele externe în cazul în care acestea vor depăși sumele prevăzute de program, va fi utilizat cursul de schimb valabil la ziua disbursării. Pentru a calcula ajustări în cazul insuficienței disbursărilor în raport cu sumele prevăzute de program, pentru disbursare va fi utilizat cursul de schimb asumat de program.

II. CERINȚELE PRIVIND PREZENTAREA RAPOARTELOR

6. Datele macroeconomice necesare pentru evaluarea criteriilor de performanță și a țintelor indicative în scopul măsurării performanțelor vor fi prezentate personalului FMI, incluzând, dar nefiind limitate la datele indicate în Tabelul 2. Autoritățile vor asigura remiterea promptă către personalul FMI a informațiilor vizând rectificarea datelor.

III. ȚINTELE ȘI DEFINIȚIILE PENTRU SCOPURILE PROGRAMULUI

Limita minimă a stocului rezervelor internaționale nete (NIR)

(milioane lei)

Poziția la	Nivelurile minime Rezerve internaționale nete (Criteriu de performanță)
31 martie 2006	6,410
30 iunie 2006	6,791
30 septembrie 2006	7,866
31 decembrie 2006	8,276

7. **Rezervele internaționale nete a BNM** în valutele convertibile sunt definite ca diferența dintre rezervele brute și pasivele în valutele convertibile. Pentru scopurile de monitorizare a acestui program, rezervele brute ale BNM sunt definite ca aurul monetar, disponibilitățile de DST, orice poziție de rezervă la FMI și disponibilitățile de valută ale BNM în valutele convertibile, inclusiv disponibilitățile de hârtii de valoare denumite în valutele convertibile utilizate liber pentru achitări la efectuarea tranzacțiilor internaționale, calculate reieșind din asumările programului la cursul de schimb bilateral. Din activele de rezervă se exclud subscrierile de capital la instituțiile financiare străine, activele nefinanciare pe termen lung, disbursările mijloacelor de Banca Mondială sau orice altă instituție internațională menite pentru recreditare și implementare a proiectelor, activele în valute neconvertibile și activele de rezervă depuse drept gaj pentru creditele externe sau altfel grevate, inclusiv plățile în valută străină cauzate de tranzacțiile cu active derivate (contracte de tip futures, forward, swap sau opțiuni). Pasivele de rezervă în valutele convertibile sunt definite ca utilizarea creditului FMI și pasivele BNM în valutele convertibile față de nerezidenți cu scadența inițială până la un an, inclusiv cele cu scadența inițială de un an. Din pasivele de rezervă se exclud pasivele cu scadența inițială mai mare de un an.

Plafoanele activelor interne nete (NDA)
și a bazei monetare a BNM

(milioane lei)

Poziția la:	Nivelul minim NDA (Criteriu de performanță)	Nivelul maxim Baza monetară (Ținta indicativă)
31 martie 2006	60	6,470
30 iunie 2006	55	6,846
30 septembrie 2006	-477	7,390
31 decembrie 2006	-150	8,126

8. **Baza monetară** este definită ca circulație monetară (în afară băncilor), numerar în casa băncilor, total rezerve obligatorii și soldul aflat la conturile corespondente în lei ale băncilor la BNM.

9. **Activele interne nete ale BNM** sunt definite ca diferența dintre baza monetară (vezi definiția din aliniatul 8) și activele externe nete ale BNM.

10. **Activele externe nete ale BNM** sunt definite ca rezerve brute în valute convertibile (conform definiției din p. 7) plus active externe în valute neconvertibile, fonduri disbursate de Banca Mondială sau alte instituții internaționale, destinate pentru acordarea creditelor și implementarea proiectelor, și activele externe gajate sau grevate într-un alt mod, inclusiv cereri în valută străină care rezultă din tranzacțiile cu activele derivative și alte active externe nete minus obligațiunile în valută străină ale BNM față de nerezidenți.

Limita minimă a totalului soldului de casă al bugetului public național
(milioane lei)

	Soldul de casă (Criteriu de performanță)
Schimbare cumulativă din 31 decembrie 2004	
31 decembrie 2005	634
Schimbare cumulativă din 31 decembrie 2005	
31 martie 2006	-247
30 iunie 2006	-417
30 septembrie 2006	-303
31 decembrie 2006	-350

11. Definiția **guvernul general** include bugetele guvernelor central și local. Totodată, bugetul public național include fondul de asigurare socială, fondul de asigurare în medicină, fonduri speciale și extrabugetare și proiectele investiționale finanțate din exterior. Bugetul guvernului local include fonduri speciale și extrabugetare. Autoritățile vor informa personalul FMI despre apariția fondurilor speciale sau extrabugetare noi care pot fi create pe parcursul programului în scopul executării operațiunilor de caracter fiscal și vor asigura includerea acestor fonduri în bugetul public național. Se exclud orice entități de stat care au un statut legal separat. Creditarea netă de către sistemul bancar a guvernului general este definită ca datorii restante ale sectorului bancar față de guvernul general (cu excluderea cererilor asociate cu dobânda calculată, plățile fiscale și contribuțiile la Fondul Social ale băncilor comerciale și acordarea creditelor de băncile comerciale din contul creditelor externe), inclusiv overdraft-uri, credite directe și disponibilități de hârtii de valoare de stat minus depozitele guvernului general (cu excluderea dobânzii calculate la depozitele guvernului și inclusiv conturile proiectelor investiționale finanțate din surse externe)²⁷. Ministerul Finanțelor va pune la dispoziție date cu privire la valorile mobiliare de stat deținute și cu privire la proiectele investiționale finanțate din surse externe.

12. **Limitele trimestriale ale sumei deficitului de casă al guvernului general** sunt cumulative și vor fi monitorizate **din punct de vedere financiar** ca suma creditului net al sistemului bancar față de guvern (cu excluderea schimbării stocului hârtiilor de valoare de stat emis pentru scopurile recapitalizării băncii centrale), plasarea netă de guvernul general a hârtiilor de valoare în afara sistemului bancar național, alte credite nete acordate guvernului general de sectorul nebanca național, mijloace obținute de guvernul general din contul datoriei externe²⁸ pentru susținerea directă a bugetului și pentru implementarea proiectelor specifice minus datoriile achitate și veniturile din privatizare obținute în rezultatul vânzării activelor de stat, după deducerea costurilor direct asociate cu vânzarea acestor active. Ar putea fi necesară revizuirea metodologiei de calculare a deficitului conform prevederilor prezentului Memorandum Tehnic de Înțelegere odată cu introducerea modificărilor planificate în Planul de conturi în aprilie, 2006.

13. **Hârtii de valoare de stat** în formă de obligațiuni cu cupon zero vândute cu o reducere vizavi de valoarea lor nominală vor fi tratate ca articole de finanțare în evidența fiscală, prin înregistrarea sumelor de facto obținute de la cumpărători. La data de răscumpărare, valoarea de vânzare va fi înregistrată ca amortizare, iar diferența între amortizare, astfel definită, și valoarea nominală va fi înregistrată ca achitare dobânzii la datoria internă.

14. **Limitele datoriei externe** se aplică la (i) contractarea sau garantarea datoriei externe neconcesionale pe termen scurt (cu scadența inițială până la și inclusiv un an) și (ii) contractarea sau garantarea datoriei neconcesionale pe termen mediu și lung cu scadența

²⁷ Pentru calculul sumei nete a creditului acordat Guvernului de către sistemului bancar vor fi excluse conturile 1731, 1732, 1733, 1735, 1761, 1762, 1763, 1801, 1802, 1805, 1807, 2711, 2717, 2721, 2727, 2732, 2733, 2796, 2801 și 2802.

²⁸ Datoria este definită în sensul prezentat în trimiterea nr. 3; vezi aliniatul privind plafonul datoriei externe.

inițială mai mare de un an. Datoria pe termen scurt include toate obligațiile pe termen scurt cu excluderea creditelor comerciale de import. Datoria pe termen scurt denominată în alte valute decât dolarul SUA va fi convertită în dolari SUA la cursul de schimb prevalent la data disbursării. Datoria pe termen mediu și lung denominată în alte valute decât dolarul SUA va fi convertită în dolari SUA conform cursului de schimb încrucișat actual.

15. Noțiunea de **datorie** se aplică așa cum este definită la punctul nr. 9 din Liniile Directoare ale FMI privind Criteriile de Performanță referitoare la datoria externă, adoptate la 24 august 2000 (Decizia nr. 12274-(00/85)²⁹. Acest criteriu de performanță se aplică nu numai la datorie în sensul exprimat mai sus, ci și la angajamentele contractate sau garantate pentru care nu a fost primită valoarea.

16. Pentru scopurile programului, **garantarea** unei datorii apare din orice angajament legal al guvernului sau al BNM sau al altei instituții care acționează din numele guvernului de a deservi o astfel de datorie în cazul neachitării din partea recipientului.

17. **Concesionalitatea** va fi calculată prin aplicarea ratelor de scont pentru valutele specifice pe baza ratelor de referință pentru dobânzile comerciale (CIRR) OECD. Media CIRR de zece ani va fi utilizată ca rată de scont pentru evaluarea concesionalității creditelor cu scadența inițială de cel puțin 15 ani, iar media CIRR de șase luni va fi utilizată pentru evaluarea concesionalității creditelor cu scadența inițială de mai puțin de 15 ani. Atât la media de zece ani, cât și la cea de șase luni se vor aplica următoarele marje: 0,75 procente pentru perioada de rambursare mai mică de 15 ani; 1 procent pentru perioada de 15–19 ani; 1,15 procente pentru perioada de 20–30 ani și 1,25 procent pentru perioada de mai mult de 30 ani. Conform acestei definiții, numai împrumuturile cu elementul nerambursabil de cel puțin 35 procente din valoarea totală a împrumutului vor fi excluse din plafoanele stabilite la împrumut. Plafonul datoriei nu se va aplica la împrumuturi clasificate ca obligațiile BNM față de rezervele internaționale.

18. Pentru scopurile programului, stocul datoriei externe include angajamentele față de deservirea datoriei cu termenul expirat (rambursarea sumei principale a împrumutului și achitarea dobânzii) care apar în legătura cu orice datorie contractată sau asumată de Guvernul Republicii Moldova sau de BNM, sau de orice altă instituție care acționează din numele Guvernului Republicii Moldova. Plafonul privind achitarea noilor datorii externe va fi aplicat permanent pe întreaga durată a aplicării mecanismului de facilitare. Plafonul nu se aplică la achitarea datoriei externe care apare din renegocierea datoriei externe cu creditorii externi, inclusiv cu creditorii-membrii Clubului de la Paris; și în mod specific, la achitarea datoriei

²⁹ Datoria este definită ca obligație curentă, adică obligație convențională, creată în baza contractului prin furnizarea valorii, fie în forma activelor (inclusiv valutele) sau serviciilor, care solicită de la cel obligat să efectueze una sau mai multe plăți în forma activelor (inclusiv valutele) sau serviciilor, la un moment dat în viitor; aceste plăți vor fi utilizate pentru achitarea obligațiilor aferente sumei principale și/sau dobânzii asumate în baza contractului. Datorii, penalități și recuperarea pierderilor în bază hotărârii instanței judecătorești cauzate de neachitări în cadrul obligațiunilor contractuale care constituie datoria se consideră datorie. Neachitarea unei astfel de obligații care, conform acestei definiții, nu se consideră datorie (de exemplu, achitarea contra livrării) nu va conduce la crearea datoriei.

externe în cazul în care creditorul este de acord cu amânarea achitării până la inițierea negocierilor.

19. Datoriile aferente cheltuielilor sunt definite ca diferența între obligațiile de plată scadente și achitățile efectuate real. Acestea pot să apară la orice articol de cheltuieli, inclusiv transferuri, deservirea datoriei, salarii, pensii, achitarea consumului de energie sau plata pentru bunuri și servicii. Datoriile aferente cheltuielilor la plata bunurilor și serviciilor prestate de furnizori, sunt definite ca obligații față de furnizori, datorate, dar neachitate de o perioadă mai mare de 30 de zile și care sunt necontestate. Datoriile acumulate între bugetul de stat, guvernele locale, fondul social, fondul de asigurări în medicină și fondurile extrabugetare nu se includ în plafonul datoriilor aferente cheltuielilor bugetului public național.

IV. AJUSTĂRI

20. În cazul în care suma veniturilor din privatizare vor depăși asumările utilizate pentru scopurile programului, va fi necesară inițierea negocierilor cu personalul FMI pentru a conveni asupra modului de utilizare a acestora.

21. În cazul în care disbursările împrumuturilor externe vor depăși asumările utilizate pentru scopurile programului, plafonul deficitului de casă al guvernului general va fi majorat cu o valoare corespunzătoare până la limita cumulativă de 125 milioane lei. În cazul insuficienței disbursărilor, plafonul va fi diminuat cu sumă deplină.

22. Plafonul activelor interne nete ale BNM va fi majorat cu valoarea nominală a hârtiilor de valoare de stat emise pentru scopurile de recapitalizare a BNM și diminuate cu valoarea nominală de răscumpărare a hârtiilor de valoare de stat emise anterior pentru aceleași scopuri.

ANEXA IV

Tabelul 1. Moldova: Criteriile cantitative de performanță și țintele indicative, 31 martie – 31 decembrie 2006 1/

	Stocuri 2/ 31 decembrie 2005	31 martie 2006 Țintele indicative	30 iunie 2006 Țintele indicative	30 septembrie 2006 Criteriile de performanță	31 decembrie 2006 Țintele indicative
1. Criteriile cantitative de performanță (milioane lei)					
Plafonul activelor interne nete ale BNM (nivel)	569	60	55	-477	-150
Limita minimă a soldului fiscal guvernului general ^{3/}	634	-247	-417	-303	-350
Limita minimă a rezervelor internaționale nete ale BNM (nivel)	6 436	6 410	6 791	7 866	8 276
Plafonul datoriei externe neconcesionale contractate sau garantate de guvernul general	...	0	0	0	0
2. Criteriile de performanță permanente					
Plafonul acumulării stocului datorii externe 4/	...	0	0	0	0
3. Țintele indicative (milioane lei)					
Plafonul bazei monetare	7 002	6 470	6 846	7 390	8 126
Plafonul schimbării stocului datorii interne aferent cheltuielilor guvernului general	...	0	0	0	0
4. Asumare de bază (milioane lei, cu excepția cazurilor indicate)					
Finanțarea concesiională a datoriei externe	327	130	231	362	494
în milioane dolari SUA	...	10	18	28	39
Venituri în urma privatizării	176	9	30	50	68

Sursă: autoritățile Republicii Moldova și estimările personalului FMI.

1/ Cifrele pentru anul 2006 se referă la fluxurile cumulative începând cu sfârșitul anului 2005, cu excepția cazurilor indicate. Criteriile cantitative de performanță pentru anul 2006 sunt calculate în baza cursului de schimb estimat la nivel de 12,832 lei/dolar SUA.

2/ Cu excepția soldului fiscal al guvernului general și a împrumuturilor concesiionale în cadrul datoriei externe, care reprezintă fluxuri.

3/ În cazul în care disburseările datoriei externe vor depăși asumările utilizate pentru scopurile programului, plafonul deficitului de casă a guvernului general va fi majorat cu o valoare corespunzătoare până la limita cumulativă de 125 milioane lei. În cazul insuficienței disburseărilor, plafonul va fi diminuat cu sumă deplină.

4/ Cerința va intra în vigoare odată cu aprobarea programului cu FMI

Tabelul 2. Moldova: Datele solicitate de personalului FMI

Articol	Periodicitate
Datele fiscale (a se prezenta de Ministerul Finanțelor)	
Operațiunile bugetului public național: venituri, cheltuieli și finanțare (funcțională și economică).	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni după sfârșitul fiecărei luni
Datoria internă	Lunar, nu mai târziu de două săptămâni după sfârșitul fiecărei luni
Arieratele interne	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni după sfârșitul fiecărei luni
Venituri din privatizare vărsate în buget (în lei și în valută străină, fără costul tranzacției de vânzare)	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni după sfârșitul fiecărei luni
Datele monetare (a se prezenta de BNM)	
Sinteza monetară a BNM	Săptămânal, nu mai târziu de o săptămână după sfârșitul fiecărei săptămâni
Sinteza monetară vizând sistemul bancar	Săptămânal, nu mai târziu de două săptămâni după sfârșitul fiecărei săptămâni
Cerințele nete vizavi guvernul general (BNM și băncile comerciale)	Săptămânal, nu mai târziu de două săptămâni după sfârșitul fiecărei săptămâni
Indicatorii financiari a băncilor comerciale (Departamentul Supraveghere Bancară a BNM)	Lunar, nu mai târziu de patru săptămâni după sfârșitul fiecărei luni
Fluxuri de numerar în valutele străine	Lunar, nu mai târziu de două săptămâni după sfârșitul fiecărei luni
Operațiuni valutare (datele BNM)	Lunar, nu mai târziu de două săptămâni după sfârșitul fiecărei luni
Datele pieței valutare (volumul vânzărilor, intervenții, cursul de schimb)	Zilnic, nu mai târziu de 12 ore după sfârșitul zilei
Operațiuni de sterilizare efectuate de BNM	Săptămânal, nu mai târziu de o săptămână după sfârșitul fiecărei săptămâni
Tranzacții pe piața interbancară (volumul, ratele medii)	Săptămânal, nu mai târziu de o săptămână după sfârșitul fiecărei săptămâni
Balanța de plăți (a se prezenta de BNM)	
Datele contului curent și ale contului de capital	Trimestrial, nu mai târziu de șase săptămâni după sfârșitul fiecărui trimestru
Transferuri/remitențe prin intermediul sistemului bancar	Lunar, nu mai târziu de șase săptămâni după sfârșitul fiecărei luni
Datele privind datoria externă (a se prezenta de MF)	
Informații vizând noile împrumuturi externe contractate sau garantate de guvern.	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni după sfârșitul fiecărei luni
Deservirea datoriei: total spre achitare cu indicația creditorilor și real achitată	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni după sfârșitul fiecărei luni
Disbursarea granturilor și creditelor cu indicația creditorului	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni după sfârșitul fiecărei luni
Alte date (a se prezenta de Biroul Național de Statistică)	
Indice al prețurilor de consum (general)	Lunar, nu mai târziu de două săptămâni după sfârșitul fiecărei luni.
Conturile naționale cu indicația sectoarelor de producere în termeni nominali și reali	Trimestrial, nu mai târziu de trei luni după sfârșitul fiecărui trimestru
Datele vizând exportul și importul cu indicația valorii, volumului și valorilor de unitate, cu indicația principalelor categorii și țări	Lunar, nu mai târziu de două luni după sfârșitul fiecărei luni

Statement by the IM Staff Representative
May 5, 2006

1. **This statement summarizes developments in Moldova since the issuance of the staff report for the 2006 Article IV consultation and request for a three-year arrangement under the PRGF.** The additional information does not change the thrust of the staff appraisal.
2. **Recent economic data have been broadly in line with projections.** Year-on-year inflation accelerated to 10.9 percent in March, reflecting the pass-through of higher natural gas import prices to domestic consumers (domestic natural gas rates increased by close to 40 percent in March). The NBM has kept the stance of monetary policy tight; at end-March, reserve money was up by only 6.3 percent year-on-year, with the reduction coming through stepped-up sterilization operations. Excess liquidity has continued to decline, and short-term interest rates have moved up. The general government reported a surplus of 0.4 percent of GDP in the first quarter, against a projected deficit of 0.6 percent of GDP.
3. **Preliminary data for the 2005 balance of payments show a larger deterioration in the current account than was estimated in the staff report.** According to these preliminary data, the current account deficit was 10½ percent of GDP, compared with 5½ percent of GDP in the staff report. However, in previous years preliminary data have also indicated a large current account deficit that was subsequently revised downward (by an average of 3 percent of GDP in 2001-04), so historical experience suggest that a similar revision is likely to occur when these data are finalized during the summer. In particular, errors and omissions are large and positive at 6.6 percent of GDP, suggesting that some inflows have yet to be classified.
4. **Although the final current account data for 2005 are likely to demonstrate a more positive outcome, the deterioration underscores staff concerns about the risks to Moldova's balance of payments going forward.** These risks have been exacerbated by a recent ban by Russia on imports of Georgian and Moldovan wine and spirits, reportedly on public health grounds. In the case of Moldova, wine and spirits comprise about 30 percent of total exports, of which more than three-fourths traditionally go to Russia. The authorities hope to resolve this dispute in the near future, and in the meantime are keeping a close eye on financial sector stability, as about 15 percent of outstanding bank credit is related to the wine sector.
5. **Official creditors have provided financing assurances.** It is expected that the Paris Club will take up Moldova's request for debt rescheduling after the IMF Board meeting.
6. **All prior actions have been implemented.** All end-March quantitative targets were met by comfortable margins, except for the floor on reserves, which was met with a small margin. Government accounts were transferred from commercial banks to the NBM as planned, and cash accounts of the State Tax Inspectorate and the regional revenue accounts of the Social Fund in the commercial banks were closed. The AML law was amended to revoke the changes passed late in 2005. Revisions to the NBM law were submitted to Parliament, and the government announced a tender for an independent evaluation of BEM in the April 29, 2006, issue of *The Economist*.

INTERNATIONAL MONETARY FUND

Public Information Notice

EXTERNAL
RELATIONS
DEPARTMENT

Comunicat de Informare Publică (PIN) Nr. 06/54
15 mai 2006

Fondul Monetar Internațional
700 19th Street, NW
Washington, D. C. 20431 USA

Consiliul Executiv al FMI a finalizat consultările cu Republica Moldova în cadrul Articolului IV pentru 2006

La 5 mai 2006, Consiliul de Directori al Fondului Monetar Internațional (FMI) a finalizat consultările în cadrul Articolului IV cu Republica Moldova.¹

Informație generală

Creșterea economică a continuat să fie robustă, deși forțele motrice ale creșterii, consumul casnic și construcțiile, rămân în mare măsură dependente de fluxurile remitențelor trimise de cei angajați în străinătate (care actualmente ating cota de circa 30% din PIB), și de creșterea puternică a salariilor. Creșterea PIB real în 2005 a fost de peste 7%, la fel ca și pe tot parcursul deceniului actual. Inflația s-a redus treptat. După creșterea de 14% în aprilie 2005, ea s-a redus la 10% (an față de) în decembrie, în pofida creșterii bruște a prețurilor la produsele energetice la mijlocul anului 2005.

Politica fiscală a rămas dură. Guvernul general a asigurat un surplus (de casă) la buget în valoare de circa 1,7% din PIB în 2005, ceea ce e aproape de 2 ori mai mult decât în 2004, fiind mult mai rigidă decât deficitul prevăzut în bugetul revăzut pentru 2005 (0,5% din PIB). Factorii principali, care au condus la această performanță fiscală au fost: veniturile din TVA mai bune decât se anticipa, unele întârzieri la realizarea proiectelor finanțate din exterior, disbursearea la 29 decembrie a unui grant al Uniunii Europene, pentru care cheltuielile au fost incluse în bugetul pe 2006 și, în final, o anumită limitare a cheltuielilor de către guvern.

Politica monetară a fost mai dură în 2005, în pofida fluxului puternic continuu de remitențe din străinătate. Eforturile de sterilizare au fost intensificate în trimestrele doi și trei, după care a urmat o relaxare în trimestrul patru, când Balanța de Plăți s-a deteriorat din cauza prețurilor mai mari la energie, iar Banca Națională a Moldovei (BNM) a diminuat procurările sale de valută străină. Soldul BNM la operațiuni de sterilizare a crescut de la media de 1,1% din PIB în 2004 până la media de 2,9% în 2005, atingând cota de 3,5% din PIB la sfârșitul lunii februarie 2006. Ca rezultat, creșterea bazei monetare s-a încetinit pe parcursul anului, reducându-se până la 16,5% la sfârșitul lunii septembrie, după care s-a majorat sezonier în decembrie. În același timp, creșterea masei monetare a rămas puternică (cu 35% pentru tot anul). Ratele pe împrumuturi și pe depozite au rămas mari în pofida abundenței de lichiditate pe hârtiile de valoare trezoreriale

¹ Conform Articolului IV al Statutului FMI, de obicei FMI conduce discuții bilaterale cu statele-membri în fiecare an. O echipă din cadrul personalului FMI vizitează țara, culege informație economică și financiară și discută cu autoritățile despre evoluțiile economice și politicile implementate în statul respectiv. La întoarcerea la sediul central al FMI, personalul pregătește un raport, care stă la baza discuțiilor ulterioare la Consiliul de Directori al FMI. La încheierea discuțiilor, Directorul Executiv, în calitate de Președinte al Consiliului, face o generalizare a opiniilor Consiliului de Directori, iar sumarul acestei discuții se transmite autorităților țării.

și pe piețele interbancare. Indicatorii de siguranță ai sectorului financiar au rămas, în general, buni, ceea ce reflectă parțial performanța economică viguroasă din ultimii ani.

Aparent, Moldova urmează un regim asimetric de flotare dirijată a ratei de schimb valutar. Se creează impresia că de la începutul anului 2004 presiunea de depreciere este tolerată, pe când presiunea de apreciere a leului este neutralizată de BNM prin procurări de valută străină. Leul s-a apreciat în termeni reali efectivi în 2004, însă deteriorarea balanței de plăți și inflația mai mică decât cea a partenerilor comerciali principali au nivelat această tendință în 2005. Rezervele, de asemenea, au crescut, dublându-se de la sfârșitul anului 2003 până acum (exprimate în dolari), însă, ca acoperire a importurilor, ele rămân modeste, la nivelul de circa 2,2 luni.

Balanța comercială s-a deteriorat semnificativ în 2005, în mare măsură, în urma impactului creșterii prețurilor la energie. Valoarea importurilor produselor energetice (îndeosebi a păcurii) a crescut cu circa 50% în 2005 (cu aproape 5% din PIB), pe când creșterea exporturilor s-a încetinit puțin. Agenda reformelor structurale s-a înviorat din motivul aspirațiilor Moldovei la o integrare mai apropiată cu Europa. Planul de Acțiuni Uniunea Europeană-Moldova, semnat în februarie 2005, oferă, de rând cu Strategia pentru Creștere Economică și Reducere a Sărăciei (SCERS), un plan de dezvoltare cu o agendă cuprinzătoare de reforme, inclusiv în domeniile administrației publice, gestionării cheltuielilor publice și managementului întreprinderilor de stat.

Evaluarea Consiliului Executiv

Printre acțiunile laudabile, întreprinse de către autoritățile Republicii Moldova în decursul ultimilor ani, Directorii Executivi ai FMI au remarcat creșterea economică robustă și reducerea semnificativă a sărăciei, ținerea sub control a inflației și consolidarea poziției fiscale. Totodată, Directorii au exprimat satisfacția lor vizând devotamentul autorităților față de promovarea reformelor structurale și implementarea politicilor macroeconomice echilibrate. În același timp, Directorii au atenționat că creșterea economică s-a alimentat cu predominanță din contul cheltuielilor interne, care, la rândul lor, au fost finanțate din contul remitențelor de peste hotare. Directorii sunt de acord că menținerea stabilității macroeconomice în condițiile unor fluxuri mari de remitențe și, concomitent, diversificarea economiei și reducerea continuă a sărăciei rămân în continuare a fi provocări cheie pentru avansarea înainte. Totodată, Directorii au atenționat importanța ameliorării mediului de afaceri în scopul atragerii investițiilor din sectorul privat pentru a inversa procesul de migrațiune a forței de muncă și a consolida poziția externă a țării.

Directorii s-au arătat satisfăcuți de promovarea consecventă de către autorități a politicilor macroeconomice și au afirmat că orientarea politicii fiscale pe termen scurt a constituit un echilibru potrivit dintre obiectivul de reducere a inflației și necesarul de a efectua mai mari investiții publice și cheltuieli sociale. Privind înainte, majoritatea Directorilor au încurajat autoritățile să repete supraproperformanțele fiscale înregistrate pe parcursul ultimilor ani, deși unii Directori s-au exprimat în favoarea direcționării surplusului mijloacelor acumulate la buget către reducerea sărăciei și cheltuieli pentru dezvoltarea infrastructurii, dacă cadrul macroeconomic va permite acest lucru.

Directorii au salutat eforturile întreprinse de autorități vizând modernizarea managementului sectorului public în scopul ameliorării eficienței activității Guvernului. Luând în considerație efectivul numeric mare al guvernului, Directorii au remarcat că reforma administrației publice care se desfășoară actualmente trebuie să conducă la o structură de guvernare mai chibzuită, bine focusată și transparentă. Deși Directorii au salutat decizia de a transfera pe deplin creșterea prețurilor la resursele energetice pe seama consumatorilor, totuși ei au exprimat îngrijorarea în privința majorării impunătoare a salariilor în 2006 și au îndemnat autoritățile să asigure consistența profilului salarial în raport cu prioritățile identificate în Cadru de Cheltuieli pe Termen Mediu.

Directorii au salutat declinul inflației înregistrat pe parcursul 2005. Totodată, ei s-au arătat îngrijorați de menținerea presiunilor inflaționiste, în special în lumina majorării prețurilor la

energie și constrângerii pieței de muncă, și au îndemnat autoritățile să fie gata de promovarea unei politici monetare mai dure. De asemenea, Directorii au încurajat autoritățile să permită o flexibilitate mai mare a ratei de schimb valutar, pentru a fi minimizezate riscurile în calea reducerii inflației și a se facilita rezistența economiei la șocurile balanței de plăți. În acest context, Directorii au salutat decizia autorităților de a introduce amendamente la Legea cu privire la Banca Națională pentru a stipula asigurarea stabilității prețurilor ca obiectiv principal al Băncii și au accentuat că această schimbare legislativă trebuie concordată cu implementarea măsurilor respective din cadrul politicii monetare.

Directorii au salutat perseverența continuă a autorităților de a propulsa reformele structurale și au subliniat importanța acestora pentru asigurarea redresării economice și menținerii competitivității externe. Directorii au reiterat importanța ameliorării mediului de afaceri, în ceea ce privește inițiativa privată și investițiile, inter alia, prin reducerea cerințelor față de licențiere și înregistrare, și înlăturarea altor bariere administrative, consolidând, în același timp, cadrul legislativ și instituțional, și guvernarea. Directorii au încurajat autoritățile să accelereze implementarea politicilor structurale prevăzute de SCERS în vederea atragerii investițiilor, inversării tendințelor curente de migrațiune și aplicării acestei strategii pentru atingerea Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului. Totodată, Directorii au notat că Planul de Acțiuni UE-Moldova, consistent cu SCERS, - va servi ca un îndrumar util pentru realizarea agendei ambițioase de reforme.

Directorii, remarcând că indicatorii de stabilitate a sectorului financiar au fost în general pozitivi, totuși au îndemnat autoritățile să elimine vulnerabilitățile rămase. Ei au accentuat importanță crucială a dezvoltării sectorului financiar pentru asigurarea creșterii economice și majorării angajării în câmpul muncii. Directorii au afirmat că sectorul financiar al Republicii Moldova, și economia în general, vor beneficia din prezența în țară a unor instituții bancare internaționale cu renume. În acest context, Directorii au salutat intențiile autorităților de a privatiza Banca de Economii. Directorii de asemenea s-au arătat satisfăcuți de eforturile autorităților îndreptate spre consolidarea cadrului de Prevenire a Spălării Banilor și Combatere a Finanțării Terorismului, și urmărirea scopului de a-l aduce, pe termen mediu, în conformitate cu cele mai bune practici mondiale.

Directorii au salutat îmbunătățirea stabilă în poziția datoriei externe a Republicii Moldova și au exprimat speranța că țara va fi în stare să-și normalizeze relațiile cu creditorii Clubului de la Paris în vederea restructurării stocului datoriei în viitorul cel mai apropiat, subliniind faptul că aceasta va facilita accesul la o nou suport financiar din partea donatorilor.

Directorii s-au arătat încurajați de faptul subscrierii Moldovei la Standardul Special de Diseminare a Datelor al FMI, ceea ce reprezintă un pas important spre îmbunătățirii în continuare a transparenței, periodicității și amplitudinii datelor economice și financiare.

Comunicatele de Informare Publică (PIN) sunt o parte componentă a eforturilor susținute de FMI în vederea promovării transparenței, a viziunilor FMI, a analizei evoluțiilor economice și a politicilor implementare. Cu acordul țării (sau țărilor) implicate, PIN-urile sunt emise în urma discuțiilor din cadrul Consiliului Executiv pe marginea consultărilor privind [Articolul IV](#) cu statele membre, pe marginea rolului FMI de supraveghere a evoluțiilor la scară regională, pe marginea monitorizărilor de după expirarea programelor, și pe marginea rapoartelor de evaluare ex-post a statelor membre cu angajamente de programe pe termen mai îndelungat. PIN-urile sunt de asemenea emise după discuțiile din cadrul Consiliului Executiv despre chestiuni de politică generale, dacă Consiliul Executiv nu decide altceva într-un anumit caz concret.

Republica Moldova: Indicatori Economici Selectivi

	2003	2004	2005 Estim.	2006 Progn.
	(modificarea în % dacă nu este indicat altfel)			
Producția și prețurile				
PIB nominal (în milioane MDL)	27,619	32,032	36,755	42,585
Creșterea PIB real	6.6	7.4	7.1	6.0
Prețurile de consum (la sfârșitul perioadei)	15.7	12.6	10.0	9.0
	(% din PIB)			
Finanțele publice (guvernul general)				
Soldul total (de casă)	0.2	0.8	1.7	-0.8
Soldul primar	2.3	2.7	3.0	0.6
	(modificarea în %, dacă nu este indicat altfel)			
Agregate monetare și creditul				
Masa monetară (M3)	30.7	37.7	35.0	29.4
Credite în economie	44.4	22.2	35.0	26.8
Sectorul extern				
Soldul contului curent (în % din PIB)	-6.8	-2.7	-5.6	-5.4
Total datoria externă (în % din PIB)	88.7	63.8	54.7	51.3
Total serviciul datoriei (în % din exportul mărfurilor și serviciilor)	19.8	21.3	20.2	14.5
Rezervele oficiale brute (în milioane dolari SUA)	302	470	597	750

Sursă: Autoritățile Moldovei și estimările personalului FMI.

INTERNATIONAL MONETARY FUND

EXTERNAL
RELATIONS
DEPARTMENT

Comunicat de presă, nr. 06/91
5 mai 2006

International Monetary Fund
700 19th Street, NW
Washington, D. C. 20431 USA

FMI aprobă un acord în valoare de 118,2 milioane dolari S.U.A, în baza Mecanismului pentru Reducerea Sărăciei și Creștere Economică, cu Moldova

Consiliul executiv al Fondului Monetar Internațional (FMI) a aprobat astăzi un nou acord cu Moldova, pe termen de trei ani, în baza Mecanismului pentru Reducerea Sărăciei și Creștere Economică (PRGF), în valoare de 80,08 milioane de Drepturi Speciale de Tragere (DST) (circa 118,2 milioane dolari S.U.A.). Aprobarea acordului îi oferă Republicii Moldova posibilitatea de a obține imediat suma echivalentă cu 11,44 milioane DST (circa 16,9 milioane dolari S.U.A.).

În urma discuțiilor de la ședința Consiliului executiv, dl. Takatoshi Kato, Director adjunct al FMI, și Președinte în exercițiu al ședinței, a declarat:

"Moldova a înregistrat performanțe macroeconomice promițătoare în ultimul an. S-a menținut un ritm robust al creșterii economice, iar rata inflației s-a redus până la nivelul de sub zece la sută. Poziția fiscală a rămas bună, iar situația datoriei externe s-a ameliorat. S-au luat măsuri pentru neutralizarea riscurilor apărute – în primul rând, în legătură cu sporirea prețurilor la resursele energetice importate – pentru a reduce impactul lor asupra balanței de plăți. Pronosticul pentru creșterea economică rămâne încurajator, dar pentru aceasta va fi necesar ca Moldova să continue eforturile de menținere a stabilității macroeconomice și să înregistreze progrese în ceea ce privește îmbunătățirea climatului investițional și modernizarea infrastructurii economiei.

Strategia autorităților de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei și Planul de Acțiuni Republica Moldova-Uniunea Europeană asigură o bază solidă pentru cadrul de politici pe termen mediu, care are ca scop crearea condițiilor pentru o creștere economică durabilă, în beneficiul categoriilor social-vulnerabile, condiționată, în primul rând, de sectorul privat.

Cadrul macroeconomic pe care se bazează programul autorităților este suficient de ambițios, având ca scop reducerea treptată a inflației în anii următori. Pentru ca acest obiectiv să fie posibil de atins, politica monetară va trebui acomodată la flexibilitatea mai mare a cursului de schimb, pentru a minimiza riscurile în calea reducerii inflației și pentru a asigura protecție împotriva șocurilor din exterior. Decizia autorităților de a modifica Legea cu privire la Banca Națională a Moldovei pentru a fixa stabilitatea prețurilor ca obiectiv-cheie, constituie un pas binevenit și va sprijini pe viitor implementarea politicii monetare. Programul fiscal prevede menținerea unui echilibru adecvat între obiectivul de reducere a inflației și cel de a satisface numeroasele necesități de dezvoltare ale republicii. Mai mult ca atât, va fi important de menținut un curs ordonat, conform Cadrului de Cheltuieli pe Termen Mediu, în ceea ce privește majorările de salarii în sectorul public.

Programul prevede reforme structurale ambițioase. Va fi consolidat managementul sectorului public prin îmbunătățirea gestiunii corporative a întreprinderilor de stat, prin privatizare și realizarea reformei administrației publice, în timp ce mediul de afaceri va fi ameliorat prin modernizarea procedurilor de faliment, simplificarea cadrului regulatoriu și eliminarea restricțiilor privind exportul cerealelor. Sectorul financiar va fi consolidat prin sporirea

transparenței, reducerea implicării guvernului și încurajarea competitivității, inclusiv prin susținerea accesului pe piață a băncilor străine cu o reputație bună. Realizarea strictă a măsurilor incluse în programul susținut prin PRGF urmează să faciliteze restabilirea afluxului de asistență externă pentru Republica Moldova, contribuind astfel la o creștere economică mai mare și la reducerea sărăciei" - a declarat dl. Kato.

ANEXĂ

Evoluțiile economice recente

Creșterea prețurilor la resursele energetice au complicat situația macroeconomică în anul 2005. Deși creșterea totală a PIB a rămas la un nivel robust de 7 la sută, structura PIB s-a modificat, reducându-se cota sectorului comerțului, care a fost afectat în mod special de creșterea prețurilor la petrol. Deși au crescut prețurile la resursele energetice, s-a înregistrat o îmbunătățire în ceea ce privește rata inflației – aceasta s-a redus până la 10 la sută anual în decembrie 2005.

Politicile fiscală și monetară au fost înăsprite. Înregistrarea veniturilor substanțiale în urma colectării taxei pe valoarea adăugată (TVA) a dus la îmbunătățirea situației în domeniul politicii fiscale (un surplus de 1,7 la sută din PIB).

Începând cu mijlocul anului 2004, au fost neutralizate presiunile de reducere a ratei de schimb, iar impulsurile de creștere a ratei de schimb au fost absorbite de Banca Națională a Moldovei prin procurări de valută străină. S-au majorat și rezervele valutare, deși gradul lor de acoperire a importului a rămas modest.

Deficitul contului curent s-a deteriorat semnificativ în anul 2005, în mare parte datorită impactului creșterii prețurilor la resursele energetice. Importul resurselor energetice (în special de combustibil) a sporit în termeni valorici cu circa 50 la sută în anul 2005 (circa 3,5 la sută din PIB), pe când creșterea exportului s-a redus întrucâtva.

A continuat să se îmbunătățească situația privind datoria externă, deși au fost acumulate arierate față de creditorii membri ai Clubului de la Paris. Cota datoriei externe din PIB s-a redus de la peste 100 la sută în 2001 la circa 55 la sută în 2005, în mare parte grație creșterii economice robuste și aprecierii ratei reale de schimb a monedei naționale, precum și grație administrării prudente a datoriei externe și câtorva acorduri favorabile de restructurare a datoriilor.

Sumarul programului

Programul are ca scop atingerea următoarelor obiective principale: susținerea creșterii economice și reducerii sărăciei prin menținerea stabilității macroeconomice, în special în condițiile afluxurilor semnificative de remitențe și creșterii bruște a prețurilor la resursele energetice importate; îmbunătățirea funcționării sistemului financiar, inclusiv în baza implementării rezultatelor Misiunii de evaluare a sectorului financiar (FSAP) din anul trecut; și definitivarea rolului guvernului în economie, impulsându-se astfel procesul de tranziție.

Programul corespunde prevederilor Planului de Acțiuni Uniunea Europeană - Republica Moldova, semnat în februarie 2005, și ale Strategiei de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei, adoptată de autorități, care creează condițiile necesare pentru realizarea unei agende extinse de măsuri menite să îmbunătățească perspectivele de creștere economică durabilă în Republica Moldova.

**Statement by Jeroen Kremers, Executive Director for Republic of Moldova
and Vladimir Munteanu, Advisor to Executive Director
May 5, 2006**

On behalf of the Moldovan authorities, I would like to express appreciation to Management and staff for their continued support to Moldova in surmounting transition challenges. The authorities agree with the thrust of the staff appraisal, and believe that it adequately describes the economic developments in Moldova as well as the challenges facing the country.

Recent economic developments

Moldova's strong economic performance over the last four years has marked the progression from a decade of economic decline and rising poverty to a stage of robust growth and improving living standards. Real GDP increased by more than 30 percent during 2001-04, and the absolute poverty rate fell from about 70 percent in 1999 to 27 percent in 2004. Sound fiscal and monetary policies have helped to subdue inflation, maintain stability of the leu, and achieve budget surpluses, while robust growth in combination with prudent debt management have contributed to substantial improvement in Moldova's external debt indicators. Furthermore, Moldova's European aspirations have provided much-needed momentum to the authorities' structural reform efforts and commitment to combat corruption. These efforts were underpinned by signing in February 2005 the EU-Moldova Action Plan, and evidenced by improvement in Moldova's Corruption Perception Index (CPI) from 2.3 to 2.9¹. At the same time, higher energy prices² and deterioration in trade terms contributed to a worsening in the external current account.

Notwithstanding encouraging economic performance since 2001, the GDP per capita remains low, and living standards are by far inferior to those in the European Union. This has triggered massive labor migration³, and created additional social and macroeconomic problems.

Going forward, Moldova's challenge is to build on recent favorable developments and to set the stage for sustained growth in the medium term. While the near-term outlook remains fairly positive with the real GDP growth projected at 5-6 percent, and inflation expected to decline further, the authorities are not satisfied with the quality of growth and concur with staff that the current growth model is reaching its limit. Labor shortages in some sectors and delayed investments hindering development in others in the context of emerging, but still low institutional capacity, a weak financial intermediation and business environment are the main challenges facing the country. The government's priority is to address these challenges, which are rightly emphasized in the staff papers. To this extent, the authorities

¹ In 2005 Moldova ranked 95 on Transparency International CPI, compared to 117 in 2004.

² Moldova relies fully on imported energy recourses which account for about 16 percent of GDP.

³ According to the 2004 census, about 371,000 Moldovan citizens (19 percent of the labor force) now make their living abroad. The actual number of migrant workers is believed to be much higher.

have embarked on an ambitious reform agenda that is in line with the EU-Moldova Action Plan and with the Economic Growth and Poverty Reduction Strategy Paper (EGPRSP).

Relations with the Fund

In the absence of a Fund supported program since mid-2004 the authorities have increasingly relied on Fund advice for their economic policies, and maintained macroeconomic indicators consistent with the IMF parameters. The authorities attach great value to a close relationship with the Fund and believe that their efforts aimed at creating conditions for a sustainable growth, as well as implementation of the EU-Moldova Action Plan, EGPRSP and achieving the Millennium Development Goals would be successful if complemented by an IMF supported PRGF Arrangement.

By implementing all prior actions, the authorities have reconfirmed their commitment to sound economic and financial policies. Moreover, this was the first time that the Memorandum of Economic and Financial Policies (MEFP) has been entirely prepared by the authorities, indicating their ownership of the program. Also, the President affirmed his strong support for the program by signing a letter to that effect. Against this background, they request support for a three-year PRGF program. In the spirit of transparency the authorities consented to publication of the staff report and all program documents in their Letter of Intent of April 14, 2006.

The new economic program represents a new stage in Moldova's transition to a market economy, its relations with the International Financial Institutions including the IMF, and its further integration in the global economy. In this vein, the government's macroeconomic program aims at deepening the reform agenda and maintaining inflation in the single digit range. The budget deficit will not exceed 1/2 percent of GDP, except slightly in 2006 when the deviation is explained by disbursement of an external grant on December 29, 2005, for which the corresponding spending was already included in the 2006 budget. The current account deficit is projected to be around 5 percent of GDP. However, the preliminary data for the 2005 balance of payments show a larger deterioration in the current account than was estimated in the staff report. The National Bank of Moldova (NBM) will maintain a tight monetary policy stance and aim to gradually increase foreign exchange reserves to at least three months of imports over the program period. Also, the government is committed to normalize financial relations with Paris Club creditors by seeking a possible debt restructuring.

Fiscal policy

Moldova has a good track record of fiscal consolidation by realizing budget surpluses during three consecutive years. These achievements were possible thanks also to improved tax administration that resulted in revenue increase by more than 6 percentage points of GDP from 2001 to 2005.

In 2005 fiscal policy remained tight, and the surplus of the general government grew to about 1½ percent of GDP, in part reflecting the accumulation of resources to reduce arrears to Paris Club creditors. The budgetary process has been improved with the implementation of the Medium-Term Expenditure Framework (MTEF). In order to broaden

the tax base, VAT exemptions have been eliminated on agriculture, import of pesticides and fertilizers, equipment, technology and spare parts. The VAT rate on medicine has been increased from zero to 8 percent.

The authorities note staff's attention for a somewhat higher fiscal target (deficit of 0.8 percent of GDP) for 2006, but believe that this will not jeopardize fiscal sustainability, given that the 2005 large surplus was in part due to one-off factors. As in the past, the authorities intend to maintain tight fiscal policy and attain a primary surplus in order to further underpin external debt sustainability. If extra funds become available as a result of higher revenues or due to external debt restructuring, the authorities prefer to use them for poverty reduction and badly needed investment projects. However, the authorities understand that the budget has a role to play in disinflation, and will stand ready to tighten the stance of fiscal policy if needed, to ensure that the inflation objective is achieved. At the same time, the possibility of external shocks could make it appropriate to review the deficit target, in consultation with the IMF staff.

Looking ahead, the authorities are committed to further improve the efficiency of the tax administration system. With technical assistance from the Fund, a comprehensive tax administration reform strategy is under preparation as stipulated in the EU-Moldova Action Plan. Together with other measures this will create adequate conditions for the long-due replacement of the Council of Creditors with a new system relying on the state tax inspectorate and bankruptcy courts.

On the expenditure front, the authorities concur with staff that expenditure restraint is key to ensuring sustainable public finances and a competitive business environment over the medium term. An important objective of the medium-term expenditure framework is to identify resources for increased public investment. This objective will be accomplished through rationalization of budget expenditures, and by ensuring greater access to concessional external funding. At the same time, social expenditures are not expected to diminish throughout the program. While remaining committed to promote pass-through of higher prices for imported energy products to the final consumers, the authorities seek support from the IMF and the World Bank to assess the social impact from rising energy prices, as well as to develop efficient compensation mechanisms for the poor.

The authorities are concerned about the deterioration of the state social insurance fund finances in 2005, and remain committed to continue with the implementation of individual record keeping of state social insurance contributions. As a first step, in January 2006 the government began the implementation of the reform of agricultural pensions, and included judges and prosecutors in the state social insurance system.

External debt strategy

In the absence of external financing for budget support and given negative net cash flows during 2001-2005, external debt service became a serious burden for the budget, reaching no less than 40 percent of the total state budget revenues. Although external arrears have been cleared to commercial and some bilateral official creditors, the Government has not been in a position to make principal payments or clear arrears to Paris Club creditors. The government is committed to normalize financial relations with Paris Club creditors by

seeking a possible debt restructuring. To this effect, funds have been accumulated in an escrow account since 2005 for the payment of a portion of arrears. Also, the authorities are preparing a new law that will introduce conditions for a more comprehensive debt management according to international standards.

While Moldova's debt indicators are projected to improve further, the country's external vulnerability continues to grow. Largely owing to the impact of higher energy prices, and uncertainties related to trade with the traditional partners, the trade balance deteriorated sharply as preliminary data for 2005 indicate. Diversification of Moldova's export markets remains limited, reflecting continued dependence on traditional CIS markets, which absorbed about half of Moldova's total exports. Given the impact on Moldova's Balance of Payments of the recent ban on imports of Moldovan wine to Russia, the authorities may request a downward revision of the program's target on NFA.

Monetary policy

The main challenge facing the NBM has been containing inflationary pressures, fueled by strong remittances⁴ and increasing energy prices, while operating in rather thin financial markets. The NBM has tightened monetary policy in 2005, stepping up sterilization efforts. Reserve money growth slowed from 48 percent (year-on-year) at end-January to near 20 percent in the fourth quarter.

Under the Fund program, the NBM will orient monetary policy toward maintaining price stability in the single-digit range, by using all available instruments and allowing for greater exchange rate flexibility. The NBM has submitted to parliament amendments to the central bank law aimed to clarify that the Bank's primary objective is price stability. In support of this objective, the government has moved the deposits of the state budget from the commercial banks to the NBM, and has requested the Fund's assistance in exploring the option of securitizing the pre-2004 stock of Government debt to the NBM.

Safeguarding the NBM's independence and strengthening its financial soundness remain key. In this vein, and in line with Fund recommendations, the revised law will prohibit direct credit to the government and will strengthen the independence of the NBM board members. At the next opportunity, the authorities also intend to propose an amendment to the Constitution to include an explicit reference to the independence of the National Bank of Moldova, and to clarify its role in the conduct of monetary policy.

The financial sector remains generally sound, with strong capital adequacy and liquidity ratios, and robust profitability. In order to further ensure financial sector stability, and to enhance the sector's sustainable development, in line with the 2004 FSAP, parliament has adopted amendments to the Law on the National Bank of Moldova and the Law on Financial Institutions aimed at bringing them more in line with European Union standards and best international practices. These changes provide for an adequate framework to ensure greater transparency in bank ownership and should enhance the NBM's ability to guard against risky practices, in particular related party lending.

⁴ Remittances from Moldovans working abroad are estimated at about 30 percent of GDP.

While financial sector stability indicators are healthy, the authorities concur with staff that there could be more competition to further stimulate and financial intermediation. Staff is correctly pointing out that arrival of foreign banks in Moldova would be beneficial, as this will bring new technology, fresh capital and stimulate competition. An important step in this direction is the authorities' decision to develop an exit strategy from banks with state-owned capital, including Banca de Economii.

Also, the authorities are taking steps to further enhance the effectiveness of the AML/CFT regime, among other measures by preparing a thorough reform of the AML framework in line with the MONEYVAL recommendations.

Structural reforms

The authorities recognize that the program's macroeconomic and development objectives require implementation of an ambitious reform agenda including clarification of the role of the state in the economy. In this context, the key pillars of the structural reform program are public administration reform, regulatory reform, improvements in public finance management, and enhancing management and divestiture of public assets.

An important effort in the context of structural reforms is the implementation of the central public administration reform, which aims at establishing an efficient central public administration that functions according to the principles of good governance applied by European Union member-states. An integral part of the public administration reform is the regulatory reform, which focuses on improving the business environment by eliminating impediments to business activity. The next step in this regard will be abolishing laws that led to the appearance of unnecessary regulations and introduction of a regulatory impact assessment system to prevent reappearance of these regulations.

In order to bring management of the state-owned enterprises in line with the best international practices, the authorities have developed a plan to introduce corporate governance principles in state-owned enterprise (SOE). To this end, they carried out a full inventory and evaluation of the performance of the state assets, and on this basis developed a concept paper on management and divestiture of public property.

Last but not least, the authorities attach great importance to combating corruption. A major aspect of this effort is modernization of the legal framework for civil service that will promote legislation aimed at preventing conflict-of-interests and ensuring that civil service is managed on apolitical grounds. Furthermore, on April 25 the Constitutional Court approved a draft law on modification of the Constitution, in order to require public functionaries to prove the legality of their assets.